

Stadsledningsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2023-08-15
KS/2023:189

Rätten att teckna bankkonton och bankgiron

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta att bemyndiga finanssekreterare Ingela Rosengren, eller den som tjänstgör i hennes ställe, att i förening med endera av controller Harriet Enkvist, ekonomiassistent Håkan Nilsson, ekonomiassistent Agnieszka Sikora-Björniden, enhetschef Ulrika Mörman, förvaltningschef/ekonomichef Christer Lindberg, finansstrateg Axel Bernhult, systemspecialist Amel Warda, löneekonom Camilla Wärmé, lönespecialist Yvonne Labor, lönehandläggare Sabina Akmetalipova eller lönehandläggare Helena Johnsson att teckna stadens bankgiron och bankkonton samt att i bank inlösa till staden ställda bank- och plusgiroutbetalningsavier, checkar, postväxlar och andra betalningshandlingar.

Kommunstyrelsen bemyndigar socialnämnden att besluta om att lyfta erforderligt utbetalningsbelopp, och teckningsrätt för checkar, på det bankkonto som särskilt öppnats för att enbart användas för utbetalning av försörjningsstöd. Nämnden ska namnge vilka personer som får utföra detta och delge kommunstyrelsen sitt beslut.

Kommunstyrelsen bemyndigar kultur- och fritidsnämnden att lyfta erforderligt belopp för återbetalning av inbetalning, på det bankkonto i staden som används för specifik verksamhet på kulturskolan. Nämnden ska namnge vilka personer som får utföra detta och delge kommunstyrelsen sitt beslut.

Sammanfattning

Beslut har tagits av kommunstyrelsen 2022-11-16, KS §131, avseende rätten att teckna stadens bankkonton och bankgiron. På grund av personalförändringar behöver ett nytt beslut fattas.

Christer Lindberg
Förvaltningschef/ekonomichef

Ulrika Mörman
Enhetschef

Stadsledningsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2023-08-29
KS/2023:190

Rätten att teckna skuld- och borgensförbindelser samt beslutade avtal

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att bemyndiga kommunstyrelsens ordförande Sara Kukka-Salam, kommunstyrelsens förste vice ordförande Martin Karlsson, kommunstyrelsens andre vice ordförande Lars Rådén, stadsdirektör Christina Hedberg, biträdande stadsdirektör Alessandra Wallman, förvaltningschef/ekonomichef Christer Lindberg, enhetschef Ulrika Mörman och finansstrateg Axel Bernhult, två i förening, att på stadens vägnar utfärda skuld- och borgensförbindelser samt underteckna av kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige beslutade avtal.

Sammanfattning

Beslut har tagits av kommunstyrelsen 2017-01-16 (KS/2016:417), avseende rätten att på stadens vägnar utfärda skuld- och borgensförbindelser samt underteckna av kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige beslutade avtal. På grund av personförändringar behöver ett nytt beslut fattas.

Christer Lindberg
Förvaltningschef/Ekonomichef

Axel Bernhult
Finansstrateg

Stadsledningsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2023-08-29
KS/2023:177

Hemställan från Käppalaförbundet om utökad låneram

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att

godkänna att Käppalaförbundets förbundsordnings § 14 Lån ändras till ett lånetak uppgående till 4 150 mkr från och med 2023-12-01.

villkora beslutet om att ändra Käppalaförbundets förbundsordning om höjning av lånetaket med att samtliga medlemskommuner fattar likalydande beslut.

Sammanfattning

I en skrivelse har Käppalaförbundet gjort en hemställan till medlemskommunerna om att utöka den befintliga låneramen för förbundet från 3 550 mkr till 4 150 mkr, d v s med 600 mkr. Låneramen höjdes 2022 från 2 700 till 3 550 mkr för att kunna finansiera investeringarna i enlighet med den strategiska investeringsplanen. Käppalaförbundets strategiska investeringsplan revideras återkommande av förbundet för att återspegla den mest kostnadseffektiva planen för att möta utsläppskraven i det nya miljötillståndet, kapacitetsbehovet i medlemskommunerna samt att säkerställa fortsatt drift genom nödvändiga reinvesteringar i befintlig anläggning. Hög inflation och stigande räntor har ökat finansieringsbehovet som ges av planen och för att kunna ta nödvändiga investeringsbeslut under perioden 2023 till 2028 krävs en höjning av låneramen med 600 mkr till totalt 4 150 mkr.

Stadsledningsförvaltningen ser, liksom i det tidigare ärendet om höjningen av låneramen från 2022, ingen annan lösning än att medge en ytterligare höjning av låneramen. Käppalaförbundet behöver, trots den ökade ekonomiska belastningen som höjningen innebär för staden, genomföra investeringarna inom utsatt tid för att klara miljökraven och säkerställa en fortsatt drift av verket.

Mot denna bakgrund föreslår stadsledningsförvaltningen att Solna stad ska godkänna en ändring av Käppalaförbundets förbundsordning som medger en höjning av låneramen. Beslutet gäller under förutsättning att övriga medlemskommuner fattar likalydande beslut.

Christina Hedberg
Stadsdirektör

Christer Lindberg
Ekonomichef

Bakgrund

Efter beslut i förbundsfullmäktige har Käppalaförbundet gjort en hemställan till medlemskommunerna om att utöka den befintliga låneramen för förbundet från 3 550 mkr till 4 150 mkr. Även om förbundets nuvarande lånevolym per den sista januari 2023 ligger drygt 1 400 mkr från den i förbundsordningen föreskrivna låneramens tak kan inte nödvändiga investeringsbeslut fattas till årsskiftet 2023/2024 som följd av treårsregeln i §14 i förbundsordningen. För att klara verksamhetstillståndet 2026 behövs en ändring av beloppet i förbundsordningens § 14 under 2023. Inga förändringar av förbundsordningen utöver beloppet i låneramen är föreslagna.

Käppalaförbundets egna genomgång av kostnadsprognosen för jämförbara projekt i den strategiska investeringsplanen (planen 2023 jämfört med 2021) pekar på att stigande räntor bidrar med kostnadsökningar på drygt 100 mkr samt att ökande inköpskostnader bidrar med kostnadsökningar på drygt 300 mkr. Den reviderade strategiska investeringsplanen visar också att investeringsbeslut inom kort behöver fattas som innebär att nuvarande låneram kommer att överskridas inom en treårsperiod.

Genom att utöka förbundets låneram med 600 Mkr till totalt 4 150 Mkr så säkerställs förbundets investeringsplaner fram till 2028 för att möta utsläppskraven i det nya miljötillståndet, kapacitetsbehovet i medlemskommunerna samt att säkerställa fortsatt drift genom nödvändiga reinvesteringar i befintlig anläggning.

Det överlägset största enskilda projektet i investeringsplanen är Käppala 900 k som är i genomförandefas för att säkerställa drift enligt det nya verksamhetstillståndet som gäller under 2026.

En höjning av låneramen kräver förändring av förbundsordningen och godkännande från samtliga medlemskommuner.

Stadsledningsförvaltningens synpunkter

Stadsledningsförvaltningen kan konstatera att det nya verksamhetstillståndet som gäller för driften under 2026 skapar förutsättningar för en fortsatt tillväxt i Käppalaförbundets medlemskommuner och för en förbättring av miljön i Östersjön. Samtidigt innebär verksamhetstillståndet att investeringarna för förbundet ökar kraftigt på kort tid, vilket i sin tur innebär att det ekonomiska åtagandet för förbundets medlemskommuner också ökar kraftigt. Att det senaste årets räntehöjningar och höga inflation ytterligare spår på det ekonomiska åtagandet går inte att komma ifrån.

Käppalaförbundet lyfter fram att alla projekt i den strategiska investeringsplanen ifrågasätts och revalideras återkommande i syfte att säkerställa att de är motiverade och utgör stabila och kostnadseffektiva lösningar. Stadsledningsförvaltningen understryker vikten av att detta sker löpande.

Det ekonomiska ansvaret för respektive medlemskommun uppgår till kommunens andelstal i förbundet. Utifrån Solnas andelstal, 18,1 procent, har staden redan i Käppalaförbundets befintliga

låneram ett ekonomiskt ansvar om 644,0 mkr. En höjning av Käppalaförbundets låneram med 600 Mkr motsvarar 108,8 Mkr för Solna stad och ett totalt ekonomiskt ansvar uppgående till 752,8 Mkr beräknat utifrån Solna stads andelstal 2023.

Stadsledningsförvaltningen ser, liksom i det tidigare ärendet om höjningen av låneramen från 2022, ingen annan lösning än att medge en ytterligare höjning av låneramen. Käppalaförbundet behöver, trots den ökade ekonomiska belastningen som höjningen innebär för staden, genomföra investeringarna inom utsatt tid för att klara miljökraven och säkerställa en fortsatt drift av verket.

Mot denna bakgrund föreslår stadsledningsförvaltningen att Solna stad ska godkänna en ändring av Käppalaförbundets förbundsordning som medger en höjning av låneramen till 4 150 mkr. Beslutet gäller under förutsättning att övriga medlemskommuner fattar likalydande beslut.

Bilagor

Hemställan om att ändra § 14 Lån i Käppalaförbundets förbundsordning

Protokoll från Käppalaförbundets förbundsfullmäktige 2023-05-30

PM Låneram och ändrad förbundsordning

Till
Kommunfullmäktige i Solna

Hemställan om att ändra § 14 Lån i Käppalaförbundets förbundsordning

I Käppalaförbundets förbundsordning stadgas att samtliga medlemskommuner ska ge sitt godkännande för att antingen ändra förbundsordningens paragraf om låneram eller godkänna en ny låneram i särskilt beslut. Idag uppgår Käppalaförbundets låneram till 3 550 Mkr. Käppalaförbundets fullmäktige har beslutat om att till medlemskommunerna hemställa om en ökning av låneramen med 600 Mkr så att den uppgår till 4 150 Mkr.

I förbundsordningen stadgas också att Käppalaförbundets styrelse enbart får fatta beslut om att påbörja investeringar vars finansiering ryms inom aktuell låneram de närmast följande tre åren. För medlemskommunerna gäller att de endast ansvarar för sin andel av förbundets tillgångar och skulder. Andelstalet fastställs varje år i samband med årsredovisningen och bygger på summan av kapitalavgifter som respektive kommun betalat in till förbundet från det att kommunen varit medlem i förbundet.

För att finansiera de nödvändiga investeringarna för att klara verksamhetstillståndet 2026 behövs en ändring av beloppet för lånesumman i §14 i förbundsordningen under 2023. Inga förändringar av förbundsordningen utöver beloppet i låneramen är föreslagna. Detta utvecklas i bifogat PM.

Solna stads ekonomiska ansvar uppgår till stadens andelstal i förbundet. En höjning av Käppalaförbundets låneram med 600 Mkr motsvarar 108,8 Mkr för Solna stad och ett totalt ekonomiskt ansvar uppgående till 752,8 Mkr beräknat utifrån Solna stads andelstal 2023 (18,1 %).

Förslag till beslut

Käppalaförbundets förbundsfullmäktige hemställer

att Solna stad som medlem i Käppalaförbundet godkänner att förbundsordningens § 14 Lån ändras till; Till anskaffande av erforderliga medel för förbundets verksamhet äger förbundet uppta lån. Härvid ska iakttas, att sammanlagda lånesumman inte vid något tillfälle får överstiga 4 150 000 000 kronor. Upptagande av lån till högre belopp än som här angetts får dock ske, om samtliga medlemskommuner det medger i särskilt beslut

att den nya förbundsordningen gäller från 2023-12-01

Lidingö 2023-06-15

Lars-Erik Salminen
Ordförande Käppalaförbundets fullmäktige

Daniel Källenfors
Ordförande Käppalaförbundets styrelse

Rapport låneram och revidering av förbundsordning

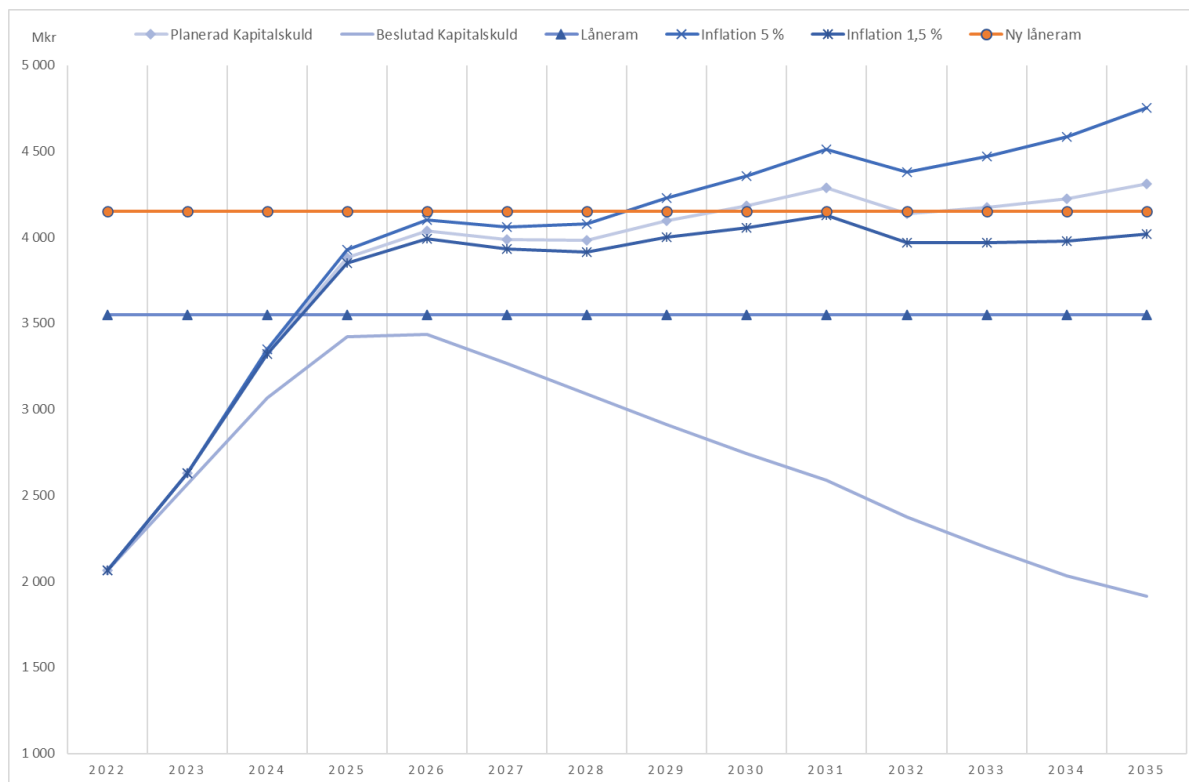
Sammanfattning

Käppalaförbundets strategiska investeringsplan revideras återkommande för att återspegla den mest kostnadseffektiva planen för att möta utsläppskraven i det nya miljötilståndet, kapacitetsbehovet i medlemskommunerna samt att säkerställa fortsatt drift genom nödvändiga reinvesteringar i befintlig anläggning. Omvärldsutvecklingen med bland annat hög inflation och stigande räntor har kraftigt påverkat finansieringsbehovet som ges av planen och för att kunna ta nödvändiga investeringsbeslut under perioden 2023 till 2028 krävs en höjning av låneramen med 600 mkr till totalt 4 150 mkr. En utökning av låneramen kräver att beslut om förändring av förbundsordningen fattas av Käppalaförbundets fullmäktige på sammanträdet 30 maj och att samtliga medlemskommuner ratificerar beslutet under hösten 2023.

Finansieringsbehov

Käppalaförbundet har arbetat framgångsrikt med att åstadkomma en effektiv löpande verksamhet vilket bland annat visar sig genom en bibehållen driftsäkerhet med en reningsgrad väl inom de gränser som ges av miljötilståndet för en låg avgift till medlemskommunerna. I jämförelse med jämförbara reningsverk i Sverige är Käppalaförbundets löpande kostnader 15 – 30% lägre per pe. Käppalaförbundet arbetar på samma sätt när det gäller investeringsplanerna och fokuserar på att säkerställa en driftsäker anläggning med reningsgrad som möter villkoren i det nya miljötilståndet på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt både vad gäller hur investeringar genomförs och när olika investeringar ska genomföras. Det pågår ett kontinuerligt förbättrings- och förändringsarbete för att fortsätta att hitta effektivare lösningar där det är möjligt, både vad gäller den löpande verksamheten och investeringarna. Se Bilaga 1 med underbilagor för en sammanfattning av arbetet med den strategiska investeringsplanen.

Utifrån den reviderade strategiska investeringsplanen behöver förbundet utöka sin låneram för att säkerställa finansiering av nödvändiga investeringar. Genom att utöka förbundets låneram med 600 Mkr till totalt 4 150 Mkr så säkerställs förbundets investeringsplaner fram till 2028, se graf 1. I Bilaga 2 är de ingående investeringsprojekten redovisade med kostnadsfördelning per år. Det överlägset största enskilda projektet i planen är Käppala 900 k som är i genomförandefas för att säkerställa drift enligt det nya verksamhetstillståndet från 2026. I bilaga 3 finns utredningen som definierade den valda processlösningen för Käppala 900 k. I bilaga 4 finns en översiktlig beskrivning av de ingående delarna i Käppala 900 k.

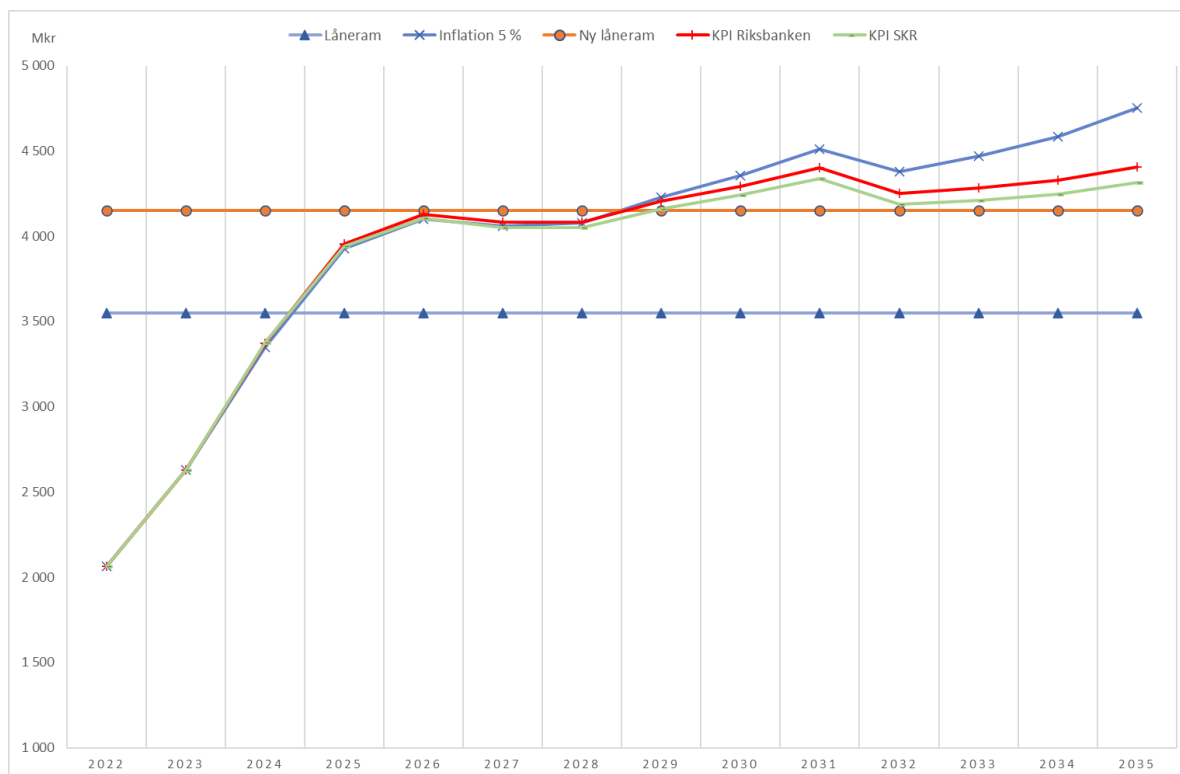

Graf 1. Prognosticerat lånebehov för Käppalaförbundet 2022 – 2035.

I dessa beräkningar har höjd tagits för en genomsnittlig inflation på 5 % under tidsperioden. För jämförelse har även prognoserna för KPI från Riksbanken och SKR använts för att säkerställa att en rak inflation på 5 % inte överstiger dessa nivåer.

KPI prognos	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Riksbanken	8,9%	4,0%	2,3%	2,0%	2,0%	2,0%
SKR	8,2%	1,2%	0,9%	1,9%	2,0%	2,0%

Tabell 1. KPI prognoser från Riksbanken och SKR 2023 – 2028, för åren 2027–2028 har Riksbankens mål om 2,0 % använts i prognoserna.

Graf 2. Prognostiserat lånebehov utifrån KPI från Riksbanken och SKR 2022–2035

Denna jämförelse visar att skillnaderna är väldigt små fram till 2029 för att sedan ge en större differens längre ut på tidslinjen. Förslaget till reviderad låneram är inte baserat på prognosticerade nivåer efter 2029.

För de finansiella kostnaderna som aktiveras i investeringar överstigande 100 mkr i total kostnad har räntebanan i tabell 2 använts.

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Genomsnittsränta	2,4%	2,9%	3,1%	3,3%	3,6%	3,9%

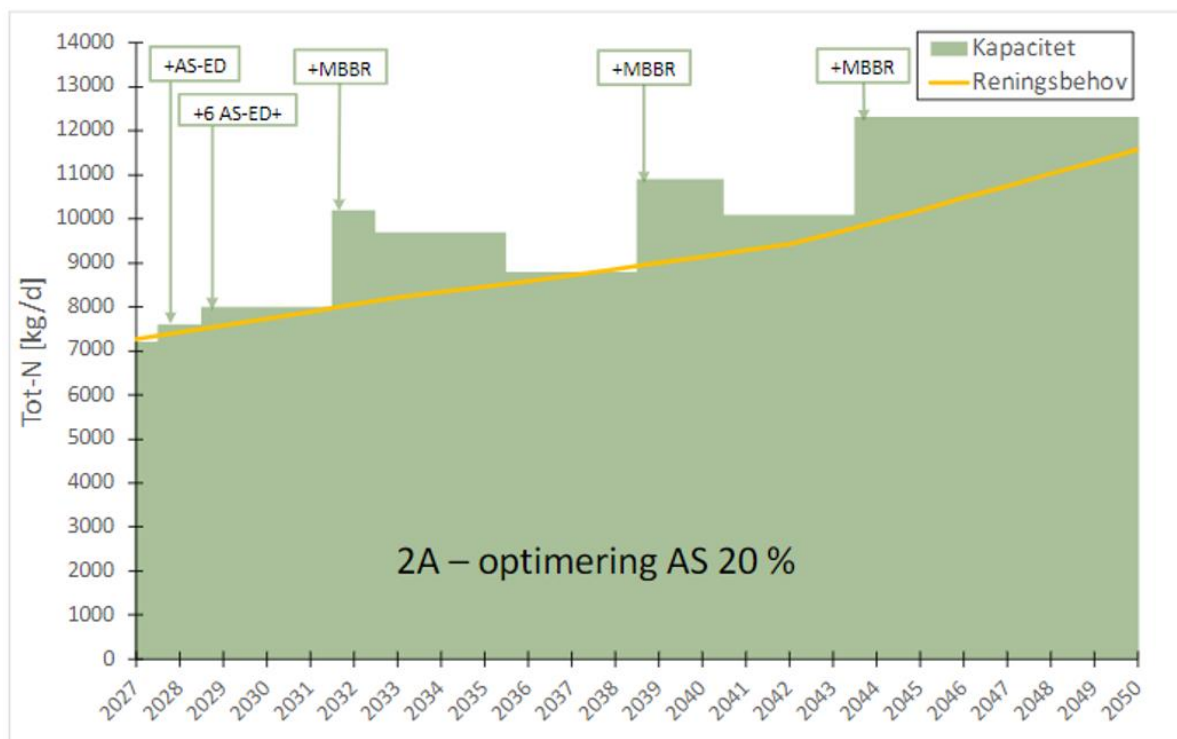
Tabell 2. Antagen snittränta för lånefinansiering för Käppalaförbundet 2023 – 2028.

Förbundets planerade investeringar kopplas till tre grundorsaker. Det nya verksamhetstillståndet med högre reningskrav, tillväxt och utbyggnad i våra medlemskommuner samt löpande reinvesteringar i våra nuvarande anläggningar för att säkerställa funktionerna.

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Nytt verksamhetstillstånd	461	635	528	225	80	138
Kapacitetsutökning	82	92	112	79	47	31
Reinvesteringar	133	109	74	57	60	68
Summa	676	836	714	361	186	236

Tabell 3. Investeringsbehov i Käppalaförbundets strategiska investeringsplan för åren 2023 – 2028 fördelade på grundläggande drivkraft bakom varje investering.

För investeringarna som kopplas till det nya verksamhetstillståndet arbetar förbundet med en strategisk utbyggnadsplan för att säkerställa att förbundet har en tillräcklig marginal i reningsprocessen för att klara kraven i verksamhetstillståndet utan att bygga mer än vad behoven är utifrån hur belastningsprognosen utvecklas. Inför starten av Käppalaverket 3.0 var de första stegen i utbyggnaden väl genomarbetade för att möta kraven i det nya miljötillståndet till 2026 men det gjordes också ett omfattande arbete för att hitta en så kostnadseffektiv plan som möjligt för alla investeringar kopplade till utsläppskraven och väntade kapacitetsökningar från 2026 och framåt (se Bilaga 5). Av alla studerade alternativ bedöms ”2A – Optimering AS 20%” i dagsläget vara det som ger lägst behov av lånefinansiering, d.v.s. det alternativ där investeringar genomförs sekventiellt på ett sådant sätt att perioderna med ”överkapacitet” blir så små som möjligt.

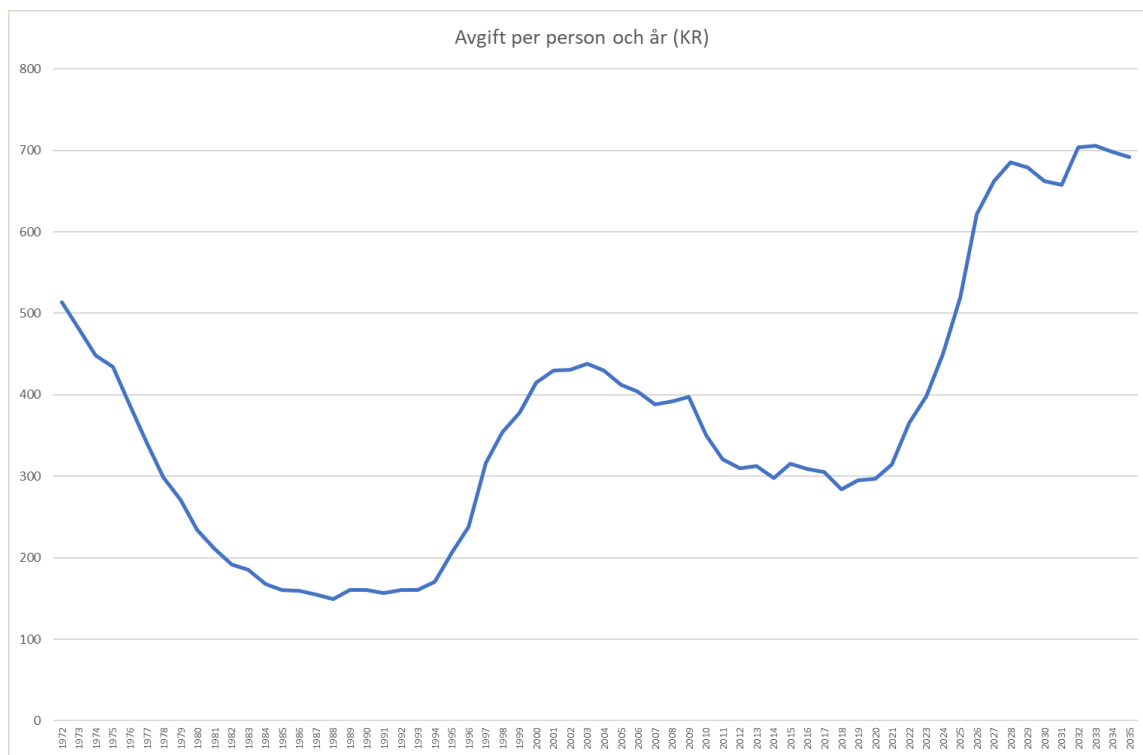

Graf 3. Prognosticerat reningsbehov för Käppalaförbundet 2027 – 2050 och prognosticerad kapacitet enligt investeringsscenario ”2A – optimering AS 20%”.

En av fördelarna med planen i graf 2 är att den innehåller flera möjligheter till anpassning av olika investeringssteg utifrån faktisk utveckling både vad gäller kapacitetsbehovet från medlemskommunerna och hur effektiv rening vi lyckas uppnå när vi tar nya eller ombyggda delar i drift. Naturligtvis ökar osäkerheten kring antagandena i grafen med hur långt framåt i tid den sträcker sig och till exempel finns antaganden om när och hur krav på läkemedelsrening slår med i underlaget men inte krav på rening av PFAS eller ytterligare sänkta utsläppsnivåer av till exempel kväve och fosfor.

Nivåerna efter 2029 i grafen innehåller många osäkra faktorer vilka kommer att påverka förbundets framtida lånebehov. Förbundet kommer att fortsätta att granska de parametrarna löpande för att i så god tid som möjligt tydliggöra när ytterligare lånebehov uppstår.

Investeringarna som ligger i den strategiska investeringsplanen kommer att påverka avgiften till medlemskommunerna. Både driftkostnader, främst elenergi och kemikalier, och kapitalkostnader kommer att öka för att klara de framtida reningskraven och kapacitetsutökningen. Innan linjerna 7 och 8 är ombyggda till MBBR teknik är det svårt att göra säkra prognoser på hur driftkostnaderna kommer att påverkas men en grov uppskattning är att kostnaden per person kommer att öka från dagens nivå på 365 kr till 680 kr per person och år till 2028.

Graf 4. Historisk och prognostiserad avgift per person 1972–2035

Genomgång av möjliga finansieringsprinciper

På uppdrag av Käppalaförbundet har juristfirman Nordenswan Carlsson utrett vilka möjliga vägar att finansiera investeringar som står Käppalaförbundet till buds (se Bilaga 6). Arbetet fokuserade på att titta på Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) och Kommunallagen (KL) samt gällande rättspraxis för hur investeringar bör finansieras med avseende på lån eller avgiftsuttag. Utredningen fastslår att Käppalaförbundets princip att arbeta i enlighet med självkostnadsprincipen i LAV och KL på det sätt som Käppalaförbundet hittills gjort även fortsättningsvis gäller.

Självkostnadsprincipen i LAV innebär att avgifter endast får tas ut för att täcka kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva anläggningen. Samtidigt får inte verksamheten medföra ett överskott. Denna princip är ett skydd för de som betalar avgifter så att inte dessa medel används till annan verksamhet och att varje generation betalar för sin del av kostnaderna för anläggningen.

De metoder som finns för att finansiera verksamheten är därmed även fortsättningsvis lån för investeringar samt avgifter till medlemskommunerna för den löpande verksamheten inklusive avskrivningar.

Låneramen i relation till investeringsplan och förbundsordning

Bakgrund

Omvärldsutvecklingen med höjda finansieringskostnader, höjda inköpspriser och osäkerheter i leveranser som kan ge upphov till fördyringar och förseningar i investeringsprojekten har arbetats in i Käppalaförbundets reviderade strategiska investeringsplan. Se sammanfattat investeringsbehov i graf 1 ovan. En genomgång av kostnadsprognosen för jämförbara projekt i den strategiska investeringsplanen (planen 2023 jmf 2021) pekar på att förändrad räntebana bidrar med drygt 100 Mkr samt att ökande inköpskostnader bidrar med drygt 300 Mkr, relativt jämnt fördelat på material- och arbetskostnader. Den reviderade strategiska investeringsplanen visar också att investeringsbeslut inom kort behöver fattas som innebär att nuvarande låneram kommer att överskridas inom en treårsperiod.

Investeringarna syftar till att säkerställa lagkraven för verksamheten i och med det nya verksamhetstillståndets utsläppskrav som gäller från juni 2026 samt till att möta den pågående expansionen i medlemskommunerna. Vidare krävs det löpande investeringar i anläggningarna i takt med att de når sin tekniska livslängd. De pågående och planerade investeringarna i den strategiska investeringsplanen syftar till att uppnå detta.

Förbundsordning

§14 i Käppalaförbundets förbundsordning (se nedan) fastslår att förbundets styrelse inte får besluta om att påbörja investeringar vars finansiering inte ryms inom aktuell låneram de närmaste tre åren, den s.k. treårsregeln.

§14 Lån

Till anskaffande av erforderliga medel för förbundets verksamhet äger förbundet uppta lån. Härvid ska iakttas, att sammanlagda lånesumman inte vid något tillfälle får överstiga 3 550 000 000 kronor. Upptagande av lån till högre belopp än som här angetts får dock ske, om samtliga medlemskommuner det medger i särskilt beslut.

Förbundets styrelse får ej besluta om att påbörja budgeterade investeringar vars finansiering ej ryms inom aktuell låneram de närmaste tre åren, om inte godkännande av medlemskommunerna medgetts i särskilt beslut enligt första stycket.

Även om förbundets nuvarande lånevolym per den sista januari 2023 ligger drygt 1400 mkr från den i förbundsordningen föreskrivna låneramen kan inte nödvändiga investeringsbeslut fattas till årsskiftet 2023/2024 på grund av treårsregeln i §14 i förbundsordningen. För att klara verksamhetstillståndet 2026 behövs en ändring av beloppet i förbundsordningens §14 under 2023. Inga förändringar av förbundsordningen utöver beloppet i låneramen är föreslagna.

Uppdelning per medlemskommun

Förbundets totala låneram fördelas utifrån andelstalen till respektive medlemskommun. I tabell 3 redovisas hur en ökning av borgensåtagandena om totalt 600 miljoner utifrån andelstalen för 2022 kommer att fördela sig.

Medlemskommun	Andelstal	Nuvarande låneram (Mkr)	Föreslagen revidering (Mkr)	Summa efter revidering (Mkr)
Danderyd	7,2 %	255,1	43,1	298,2
Lidingö	9,5 %	337,5	57,0	394,6
Nacka	6,1 %	215,0	36,3	251,4
Sigtuna	10,4 %	367,6	62,1	429,7
Sollentuna	14,1 %	501,5	84,8	586,2
Solna	18,1 %	644,0	108,8	752,8
Täby	12,6 %	446,5	75,5	522,0
Upplands-Bro	5,6 %	199,2	33,7	232,9
Upplands Väsby	8,5 %	302,3	51,1	353,3
Vallentuna	5,1 %	180,6	30,5	211,1
Värmdö	2,8 %	100,8	17,0	117,8
		3 550	600	4 150

Tabell 4. Fördelning av borgensåtaganden per medlemskommun enligt andelstal 2022.

Tidplan för ny låneram och reviderad förbundsordning

En ny låneram kräver en revidering av förbundsordningen vilket innebär en process där beslutet måste tas i både styrelse och fullmäktige för Käppalaförbundet för att sedan ratificeras av var och en av medlemskommunernas fullmäktige. För att kunna ta nödvändiga investeringsbeslut i slutet av 2023 ser beslutsordningen ut enligt Bild 1.

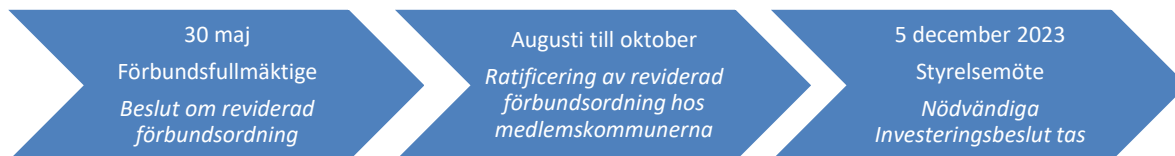

Bild 1. Beslutsordning med tidplan för reviderad förbundsordning.

Lidingö 2023-05-22

Pär-Ola Andersson
VD

Bilagor;

- Bilaga 1 Sammanfattning av arbete med den Strategiska investeringsplanen
- Bilaga 1_1 Projektkort
- Bilaga 1_2 Tabell motiv till projekt tom 2026
- Bilaga 2 Underlag SIP 2023
- Bilaga 3 Fördjupad processutredning
- Bilaga 4 Principförslag K900k Huvudrapport
- Bilaga 5 Utvärdering av utbyggnadsalternativ
- Bilaga 6 Rapport om finansieringsprinciper för Käppalaförbundet 2023

List of Signatures

Page 1/1

 Protokoll från förbundsfullmäktige 2023-05-30.pdf

Name	Method	Signed at
KARL JOHAN NYBELL	BANKID	2023-06-08 16:01 GMT+02
Alva Eva Johansdotter Dahn	BANKID	2023-06-07 19:56 GMT+02
Lars-Erik Salminen	BANKID	2023-06-07 10:08 GMT+02
Annika Persson	BANKID	2023-06-07 07:05 GMT+02

This file is sealed with a digital signature. The seal is a guarantee for the authenticity of the document.

External reference: D7403A140E6345AD86D9A328E0B4597B

Tid och plats Tisdagen den 30 maj 2023, kl. 17:45 – 18:40
Solna stadshus, fullmäktigesalen

Närvarande Se närvarolista på nästa sida

Övriga deltagare Pär-Ola Andersson, VD
Erik Båvner, chef för Verksamhetsstöd
Annika Persson, förbundssekreterare

Utses att justera Alva Dahn (S) Karl-Johan Nybell (C)

Justeringens tid och plats 2023-06-07
Digital signering

Underskrifter

Paragrafer

1 - 11

Annika Persson, sekreterare

Lars-Erik Salminen, ordförande

Alva Dahn (S) Karl-Johan Nybell (C), justerande

Anslag/bevis Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Organ Käppalaförbundet, Förbundsfullmäktige

Datum Sammanträdesdatum 2023-05-30 Datum för anslags uppsättande 2023-06-08 Datum för nedtagande 2023-06-29

Förvaringsplats för protokollet Förvaltningsbyggnaden, Södra Kungsvägen 315, Lidingö

Underskrift Annika Persson, sekreterare

Kommun	Ledamöter			Tjänstgörande ersättare	Ersättare		
Danderyd	Inger Olsson Blomberg	M	-	Ludvig Waldenström	Ludvig Waldenström	M	X
	Johan Hjelmqvist	M	X		Karin Skiöld	M	X
	Karl-Johan Nybell	C	X		Christina Strenger-Böös	C	X
Lidingö	Carina Kindkvist	M	X		Fredric Westerdahl	M	X
	Hans Grundell	LP	X		Daniel Ringskog	LP	-
	Anders Öhrström	C	X		Ewa Lantz	S	-
Nacka	Bo Bergkvist	M	X		Peter Zethraeus	M	-
	Alva Dahn	S	X		Henrik Unosson	S	X
	Martin Sääf	L	X		Cecilia Gardner Larsson	M	-
	Kristina Granlund	NL	X		Tomas Ottosson	V	-
Sigtuna	Mats Weibull	M	-	Ann-Kristin Landenmark	Lena Lindgren-Ljungberg	M	-
	Bengt Hellström	KD	X		Ann-Kristin Landenmark	KD	X
	Ronnie Lundin	S	-	Elisabeth Sjöholm	Elisabeth Sjöholm	S	X
Sollentuna	Åsa Söderbergh	M	X		Folke Anger	M	X
	Per Gibson	L	X		Jonas Riedel	C	X
	Jakob Hildingsson	C	X		Towe Ireblad	KD	X
	Ann Marie Leijon	S	X		Francisco Corzo	V	X
	Joakim Nordlund	MP	X		Per Malmquist	S	-
Solna	Veronica Lindholm	S	X		Joakim Edhborg	S	X
	Tove Pehrsson	V	X		Adam Josefsson	S	-
	Jacques de Maré	MP	X		Magnus Persson	C	X
	Lars-Erik Salminen	M	X		Gustav Stark	M	X
	Anders Ekegren	L	X		Ansgar Toscha	KD	-
Täby	Mikael Jensen	M	X		Gerhard Makowsky	M	X
	Jessica Jevrém	M	X		Pietro Marchesi	C	X
	Patrik Fern	L	-	Gerhard Makowsky	Christer Swartz	KD	X
	Michael Lundahl	S	X		Klas Lund	SD	X
Upplands-Bro	Stanislav Lewalski	M	-	Marcus Sköld	Marcus Sköld	M	X
	Mattias Peterson Ersoy	C	-	Andreas Åström	Andreas Åström	M	X
	Catharina Andersson	S	-	Annika falk	Annika Falk	S	X
Upplands Väsby	Ann-Christin Jyttner	S	-	Charlotta Lind	Charlotta Lind	S	X
	Emelie Voetmann	L	-	Jesper Lundberg	Jesper Lundberg	VB	X
	Clifford Ovner	SD	X		Christine Hanefalk	M	-
Vallentuna	Ewa Thorin	M	-	Bo Landström	Bo Landström	M	X
	Kenneth Bylund	S	X		Sandra Rudeberg	S	X
	Lars Carlsson	C	X		Ylva Mozis	L	X
Värmdö	Magnus Danielsson	S	-	Peter Berg	Vakant		
	Kim Ivarsson	M	X		Johan Björk	M	-
	Kristina Paltén	MP	-		Peter Berg	C	X

X = Närvarande
- = Frånvarande

Mötets öppnande

§ 1

Ordföranden förklarar mötet för öppnat och inleder med att hälsa ledamöter och ersättare välkomna till förbundsfullmäktigesammanträdet och ett särskilt välkommen till VD Pär-Ola Andersson och förbundssekreterare Annika Persson som är nya i sina roller.

Upprop

§ 2

Upprop genomförs och 38 ledamöter noteras tjänstgörande.

Förbundsfullmäktige konstaterar

att församlingen är beslutsmässig

Godkännande av dagordningen

§ 3

Förbundsfullmäktige beslutar

att godkänna dagordningen som angetts i kungörelsen och som delgetts ledamöterna och ersättarna i e-post

Sammanträdets kungörande

§ 4

Sammanträdet har kungjorts den 23 maj 2023 i Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, på förbundets digitala anslagstavla samt tillställts medlemskommunerna. Ledamöterna och ersättarna har också erhållit en personlig kallelse per e-post.

Förbundsfullmäktige finner

att sammanträdet i behörig ordning utlysts

Val av två protokolljusterare samt tid och plats för justering

§ 5

Förbundsfullmäktige beslutar

att utse Alva Dahn (S) samt Karl-Johan Nybell (C) att jämte ordföranden justera protokollet samt

att protokollet skickas till berörda inom en vecka för justering och justeras 2023-06-07 digitalt

Årsredovisning med förvaltningsberättelse för år 2022 (KF2023-029)

§ 6

VD Pär-Ola Andersson redovisar Käppalaförbundets årsredovisning för 2022.

Förbundsfullmäktige beslutar

att fastställa årets resultaträkning och balansräkning

Revisionsberättelse för år 2022 samt ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter (KF2023-029)

§ 7

I revisionsberättelsen tillstyrks ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter.

Förbundsfullmäktige beslutar

att bevilja styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2022 samt

att godkänna revisionsrapporten och revisorernas redogörelse samt lägga densamma till handlingarna

Godkännande av årsredovisning (KF2023-029)

§ 8

I revisionsberättelsen tillstyrks godkännande av årsredovisningen.

Förbundsfullmäktige beslutar

att godkänna årsredovisningen för verksamhetsåret 2022

Revidering av förbundsordning (KF2023-074)

§ 9

VD Pär-Ola Andersson presenterar bakgrund och förslag till beslut.

Käppalaförbundet föreslår att låneramen höjs med 600 000 000 kronor till totalt 4 150 000 000 kronor.

I övrigt föreslås inga förändringar i förbundsordningen.

Förbundsfullmäktige beslutar

att till medlemskommunerna hemställa om en ny lydelse av första stycket i §14 i förbundsordningen; Till anskaffande av erforderliga medel för förbundets verksamhet äger förbundet uppta lån. Härvid ska iakttas, att sammanlagda lånesumman inte vid något tillfälle får överstiga 4 150 000 000 kronor. Upptagande av lån till högre belopp än som här angetts får dock ske, om samtliga medlemskommuner det medger i särskilt beslut

Fyllnadsval till förbundsfullmäktige – delgivning (KF2023-045)

§ 10

Förbundsfullmäktige delges

Nya ledamöter

Peter Berg (C), Värmdö, Kristina Paltén (MP), Värmdö och Martin Sääf (L), Nacka

Nya ersättare

Fredric Westerdahl (M), Lidingö, Daniel Ringskog (LP), Lidingö och Tomas Ottosson (V), Nacka

Information från verksamheten

§ 11

VD Pär-Ola Andersson informerar om läget i verket och inom projektverksamheten.

Förbundsfullmäktige beslutar

att lägga informationen till handlingarna

Sammanträdet avslutande

§ 12

Ordförande tackar samtliga närvarande och tillönskar alla en fin sommar och avslutar sammanträdet.

Stadsledningsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2023-08-28
KS/2023:202

Planbesked och principöverenskommelse för fastigheterna Rödbetan 1 och 2

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner för sin del föreliggande principöverenskommelse och ger byggnadsnämnden i uppdrag att påbörja detaljplanearbete för fastigheterna Rödbetan 1 och 2 i enlighet med principöverenskommelsen och denna tjänsteskrivelse.

Sammanfattning

PFA Bostad, som genom Rödbetan 1 Och 2 Kommanditbolag är lagfaren ägare till fastigheterna Rödbetan 1 och 2, har kommit in med ansökan om planbesked. Ansökan innebär att detaljplan tas fram för nya bostäder mellan redan befintliga byggnader inom fastigheterna. PFA Bostad har i ansökan inkommit med två olika förslag, ett förslag med tre tillkommande byggnadskroppar och ett förslag med fyra tillkommande byggnadskroppar. Förslaget med fyra byggnadskroppar innebär att delar av kommunens fastighet, Huvudsta 3:1, tas i anspråk för ny bebyggelse och därmed markanvisas till PFA Bostad. Parterna är överens om att förslaget med fyra byggnadskroppar ska prövas i detaljplaneprocessen. Förslaget innebär ca 100 nya bostäder med hyresrätt som upplåtelseform. I den nya bebyggelsen ska 15 procent ska vara fyra rum och kök eller mer och 10 procent fem rum och kök eller mer. Förvaltningen föreslår ett avsteg från riktlinjerna för bostadsförsörjningen genom att minsta area inte anges för de stora lägenheterna. Detta efter önskemål från fastighetsägaren som menar att en bra planlösning är viktigare än en viss storlek. Förvaltningen delar uppfattningen att en minsta storlek inte säkerställer en funktionell bostad.

Gällande detaljplan anger användningarna ”bostadsändamål” samt ”mark som icke får bebyggas”. Ytterligare byggerätt inom gällande detaljplan är inte möjlig att tillskapa. Fastigheterna är bebyggda med fyra bostadshus med stora bostadsgårdar mellan byggnaderna. Genom förslaget tillskapas nya bostäder för hyresrätter på delar av de befintliga bostadsgårdarna. Platsen bedöms lämplig för ytterligare bebyggelse genom närheten till kommunikation i form av Huvudsta tunnelbanestation samt närheten till natur och vatten som ligger i direkt anslutning till fastigheterna. Vidare är bristen på hyresrätter i kommunen stor och förvaltningen ser positivt på att hyresrätter tillskapas inom området.

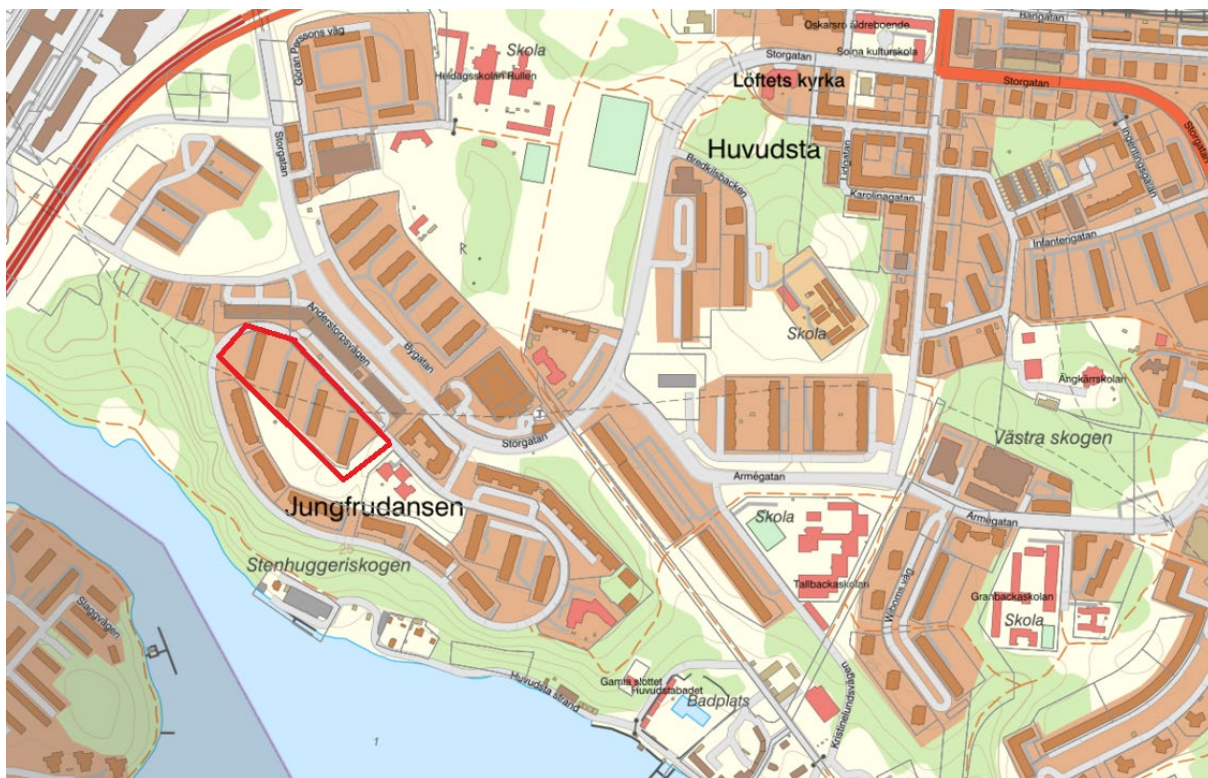
Förvaltningen ser positivt på en förtätning av bebyggelsen inom fastigheterna Rödbetan 1 och 2. Som svar på ansökan om planbesked har förvaltningen tillsammans med fastighetsägaren tagit fram en principöverenskommelse där de ekonomiska förutsättningarna klarläggs och föreslår att byggnadsnämnden får i uppdrag att påbörja planarbete.

Ann-Christine Källeskog
Plan- och exploateringschef

Gustav Axelson
Exploateringsingenjör

Beslutet expedieras till:
Byggnadsnämnden

Röd markering, Rödbetan 1 och 2 samt del av Huvudsta 3:1

Mellan Solna kommun (org. nr. 212000-0183), genom dess kommunstyrelse, nedan kallad **Staden**, och Rödbetan 1 och 2 Kommanditbolag (org. nr. 969790-3053), nedan kallad **Exploatören**, har under de förutsättningar som anges i § 5 nedan träffats följande

Principöverenskommelse avseende utveckling av kvarteret Rödbetan

§ 1

MARKÄGANDE OCH MARKANVISNING

Exploatören är lagfaren ägare av fastigheterna Rödbetan 1 och Rödbetan 2 inom stadsdelen Huvudsta i Solna. Utveckling av denna fastighet förutsätter att även mark inom Stadens fastighet Huvudsta 3:1 tas i anspråk. De delar av dessa fastigheter som nu är föremål för utveckling benämns nedan gemensamt **Markområdet**. Markområdets geografiska läge framgår av bifogad karta, Bilaga 1.

Kommunstyrelsen beslutade denna dag att till Exploatören anvisa de delar av Markområdet som idag ägs av Staden, nedan kallad **Tillskottsmarken**. Denna markanvisning innebär att Exploatören, under en tid av två år från och med kommunstyrelsens beslut om markanvisning, har en option att ensam förhandla med Staden om exploatering av Markområdet inklusive överlåtelse av Tillskottsmarken. Exploatören är inte berättigad till ny markanvisning om detaljplanearbete enligt § 3 nedan avbryts eller resulterar i en byggrätt av ändrad omfattning än vad som anges i § 2 nedan.

§ 2

AVSIKTSFÖRKLARING/MÅL

Exploatören har inkommit med en ansökan om planbesked med två olika förslag, ett förslag med tre tillkommande byggnadskroppar inom Markområdet och ett förslag med fyra tillkommande byggnadskroppar inom Markområdet. Parterna är överens om att förslaget med fyra tillkommande byggnadskroppar inom Markområdet är det alternativ som skall prövas i den kommande detaljplaneprocessen.

Exploatören och Staden skall tillsammans verka för att Markområdet planläggs för ny bebyggelse med ca 100 ekvivalenta bostadslägenheter omfattande ca 10 000 m² ljus BTA för bostäder och lokaler för handel.

Huvudsta är i stadens översiktsplan utpekad som ett stadsutvecklingsområde. Stadens långsiktiga mål med utvecklingen av Huvudsta/Jungfrudansen är att stadsdelen ska utvecklas mot en ökad stadsmässighet. Det innebär bebyggelse som vänder sig med entréer mot omgivande gator och har lokaler i bottenvåningar. Bebyggelsen inom Markområdet skall utformas i linje med detta mål. Exploatören är införstådd med att Staden kommer att ställa krav på hög kvalitet avseende såväl arkitektonisk utformning som material.

I Solna finns idag ett behov av större lägenheter. Parterna är överens om att den nya bostadsbebyggelsen inom Markområdet skall innehålla en jämn fördelning av olika lägenhetsstorlekar, där cirka 15 % av de nya lägenheterna skall ha omfattningen fyra rum och kök och cirka 10 % av de nya lägenheterna skall ha omfattningen 5 rum och kök.

Exploatören skall, om Staden så begär, i den nya bebyggelsen inrymma 10 sociala lägenheter eller motsvarande typ av boende.

I övrigt skall följande huvudprinciper gälla:

- Samtliga bostäder skall upplåtas med hyresrätt.
- Av Staden ägd blivande kvartersmark inom Markområdet, benämnd Tillskottsmarken, skall på de villkor som framgår av § 4.3 nedan överlåtas med äganderätt till Exploatören.
- Av Exploatören ägd blivande allmän platsmark inom Markområdet skall vederlagsfritt överlåtas med äganderätt till Staden.
- Speciallägenheter och lokaler inom Markområdet skall, om Staden så begär, upplåtas till Staden. Upplåtelse skall ske med hyresrätt. Hyresavtal skall träffas innan detaljplan enligt § 3 blir föremål för antagande, vilka hyresavtal dock skall äga giltighet endast under förutsättning att detaljplanen vinner laga kraft.
- Parkering skall tillskapas i underjordiskt garage genom avtal mellan Exploatören och annan fastighetsägare.
- Exploatören är medveten om att Staden kan komma att ställa krav på att Markområdet skall försörjas med mobil eller stationär sopsug.

§ 3

DETALJPLAN

Exploatören och Staden skall tillsammans verka för att en ny detaljplan för Markområdet, med i huvudsak det innehåll som framgår av § 2 ovan, tas fram, antas och vinner laga kraft.

Om miljö- och byggnadsförvaltningen så önskar skall planarbetet genomföras med konsultmedverkan. Miljö- och byggnadsförvaltningen utser plankonsult.

Exploatören skall efter samråd med miljö- och byggnadsförvaltningen utse kvalificerad arkitekt för den projektering som behöver göras i samband med detaljplanarbetet.

Exploatören är medveten om att miljö- och byggnadsförvaltningen kommer att begära att ett gestaltungsprogram för Markområdet och omgivande allmän plats samt ett miljöprogram med handlingsplan för projektet skall tas fram.

§ 4

EKONOMI, ANSVARSFÖRDELNING MM

4.1. Utrednings- och projekteringsfasen

Exploatören står för samtliga utrednings- och projekteringskostnader som behövs för detaljplanarbetet och för att parterna skall kunna träffa överenskommelse om exploatering enligt § 4.5 nedan.

För detaljplanearbete enligt § 3 ovan skall Exploatören träffa ett plankostnadsavtal med miljö- och byggnadsförvaltningen, om miljö- och byggnadsförvaltningen så begär.

Kvartersmark

Exploatören utför och bekostar projektering inom de delar av Markområdet som planläggs som kvartersmark. Exploatören beställer, utför och bekostar erforderliga provtagningar och utredningar för att klargöra och bedöma behovet av efterbehandlingsåtgärder inom den blivande kvartersmarken som följd av den planerade exploateringen, samt tar fram en handlingsplan för den fortsatta hanteringen och de efterbehandlingsåtgärder som krävs för att marken skall kunna användas enligt ändamålet i den blivande detaljplanen.

Allmän plats

Staden utför projektering av kommunala anläggningar inom de delar av Markområdet som planläggs som allmän plats. Exploatören skall ersätta Staden för Stadens faktiska, verifierade kostnader för planering och projektering av de kommunala anläggningarna. Ersättningen betalas efter fakturering från Staden senast vid tidpunkten för erläggande av exploateringsbidrag enligt § 4.4 nedan.

Exploatören utför och bekostar projektering av de återställande- och anslutningsarbeten, som måste göras i allmän platsmark invid kvartersmarken, till följd av Exploatörens bygg- och anläggningsarbeten inom den blivande kvartersmarken. Projekteringen skall ske enligt Stadens anvisningar.

4.2. Genomförandefasen

Ansvars- och kostnadsfördelning för genomförandet skall regleras i detalj i den överenskommelse om exploatering som parterna enligt § 4.5 nedan skall träffa. Följande principer skall gälla.

Kvartersmark

Exploatören skall ansvara för och bekosta samtliga bygg- och anläggningsåtgärder inom den blivande kvartersmarken, inklusive rivningar och evakueringar. Staden tar inte på sig några kostnader för eventuella efterbehandlingsåtgärder, annat än vad som framgår av vid varje tidpunkt gällande lagstiftning.

Allmän plats

Exploatören skall ansvara för och bekosta samtliga erforderliga rivningar och evakueringar samt eventuella erforderliga efterbehandlingsåtgärder inom de delar av Exploatörens fastigheter Rödbetan 1 och Rödbetan 2 som planläggs som allmän plats. Exploatören skall svara för och bekosta genomförande av de återställande- och anslutningsarbeten, som måste göras i allmän platsmark invid den blivande kvartersmarken, till följd av Exploatörens bygg- och

anläggningsarbeten på den blivande kvartersmarken. Utförandet skall ske enligt Stadens anvisningar och enligt Stadens standard.

Huvudregeln i övrigt är att Staden skall ansvara för byggande av kommunala anläggningar inom allmän plats.

4.3. Marköverlåtelse

Vid försäljning av Tillskottsmarken skall köpeskillingen baseras på byggrätten inom Tillskottsmarken enligt blivande detaljplan. Parterna är överens om att priset för Tillskottsmarken vid denna försäljning skall vara 14 000 kronor per m² ljus BTA för bostäder. Slutlig köpeskillning för Tillskottsmarken skall bestämmas i kommande överenskommelse om exploatering som parterna enligt § 4.5 nedan skall träffa.

Indexreglering

Ovanstående pris i kronor per m² för bostäder är bestämt i prisläge 2023-07-01 (**Värdetidpunkten**) och skall regleras – uppåt eller nedåt – fram till tillträdesdagen i relation till förändringar i priset på försäljningar av bostadsrätter på den öppna marknaden. Reglering av priset skall ske enligt nedanstående formel.

$$A = B + 25 \% * (C - D)$$

A = pris på tillträdesdagen, kr/m² ljus BTA

B = pris vid Värdetidpunkten, kr/m² ljus BTA

C = senaste månatliga genomsnittspris på bostadsrätter uttryckt i kr/m² lägenhetsarea i Solna som på tillträdesdagen kan avläsas ur prisuppgifter från Mäklarstatistik

D = månatligt genomsnittspris på bostadsrätter i Solna enligt Mäklarstatistik uttryckt i kr/m² lägenhetsarea vid Värdetidpunkten

4.4. Exploateringsbidrag

Exploatören skall genom att erlægga exploateringsbidrag ersätta Staden fullt ut för Stadens faktiska kostnader för projektering och genomförande av anläggningar på allmän plats inom och i anslutning till Markområdet, med undantag för sådan projektering som Exploatören betalar under utredningsfasen i enlighet med § 4.1 ovan.

4.5. Överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark

Innan detaljplan för Markområdet enligt § 3 ovan antas skall parterna träffa en överenskommelse om exploatering och överlåtelse av mark för Markområdet. Överenskommelsen skall i detalj reglera bland annat: Ansvar för inhämtande av tillstånd för exploaterings genomförande; Fastighetsbildning; Överlåtelse av blivande kvartersmark; Eventuell upplåtelse av servitut, gemensamhetsanläggningar, ledningsrätter mm; Avhjälpande av markföreningar; Tidplan för genomförandet av exploateringen samt samordning med Stadens entreprenörer och angränsande exploateringsprojekt; Villkor för upplåtelse av lokaler för offentlig verksamhet (LSS-bostäder mm); Storlek på och former för erläggande av exploateringsbidrag; Skydds- och säkerhetsåtgärder; Hantering och eventuell evakuering av befintliga anläggningar inom och i anslutning till Markområdet; Utformning av bebyggelse och allmänna platser, genom hänvisning till gestaltungsprogram; Sophantering och annan teknisk försörjning; Skydd av vegetation; Provisorier under genomförandet; Dagvattenhantering; Information till allmänheten om exploaterings genomförande; Förutsättningar för byggetablering på allmän plats; Hänvisning till projektspecifikt

miljöprogram; Kontroller, garantitider och vitesförelägganden för Exploatörens åtaganden; Säkerheter för Exploatörens åtaganden; Villkor för överlåtelse av avtalet; mm.

4.6. Samordning med andra projekt

Exploatören är medveten om att ett antal större byggnads- och infrastrukturprojekt kommer att genomföras i och omkring Solna de kommande åren, vilket kan påverka framkomligheten på Stadens gatunät. Exploatören är införstådd med att en samordning med andra projekt kan behöva ske och att detta kan påverka tidplan och genomförandeplanering för exploatering av Markområdet.

§ 5

GILTIGHET

Denna principöverenskommelse är till alla delar förfallen utan ersättningsrätt från någondera parten om inte

dels kommunstyrelsens beslut att godkänna denna principöverenskommelse, och att anvisa mark inom Stadens fastighet Huvudsta 3:1, vinner laga kraft,

dels överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark enligt § 4.5 ovan träffats mellan Staden och Exploatören senast två år efter undertecknandet av denna principöverenskommelse.

Exploatören är medveten om

- att beslut om att anta detaljplan meddelas av byggnadsnämnden eller kommunfullmäktige. Beslut om att anta detaljplan skall föregås av samråd med dem som berörs av planen och andra beredningsåtgärder. Exploatören är även medveten om att sakägare har rätt att anföra besvär mot beslut att antaga detaljplan och att beslut om antagande av detaljplan kan prövas av länsstyrelsen, mark- och miljödomstolen och högre instanser samt bli föremål för rättsprövning,
- att denna principöverenskommelse inte är bindande för kommunens myndighetsutövande organ, med undantag för kommunstyrelsen, vid prövning av förslag till detaljplan.

* * * * *

Denna principöverenskommelse har upprättats i två likalydande exemplar av vilka parterna tagit var sitt.

Solna den

För Solna kommun genom dess
kommunstyrelse

För Rödbetan 1 och 2 Kommanditbolag

.....
()

.....
()

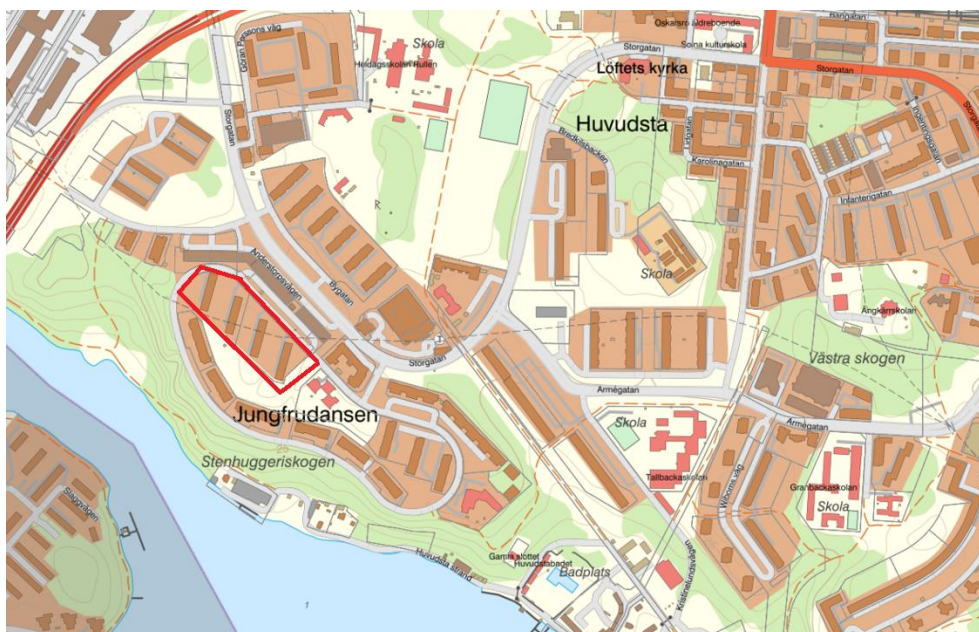
.....
()

.....
()

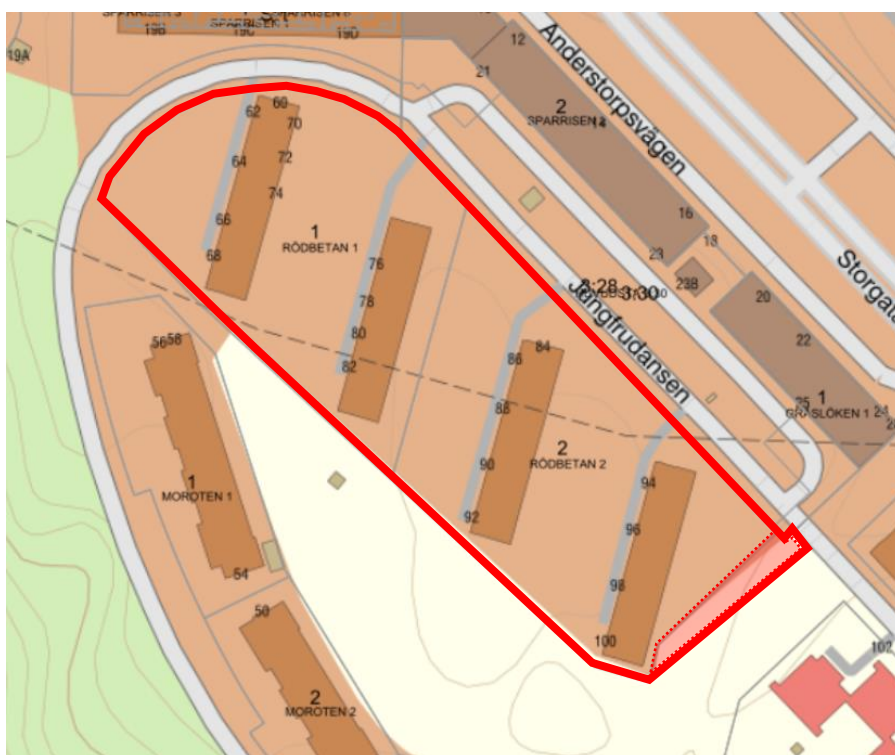
BILAGOR

1. Karta över Markområdet

Bilaga 1. Karta över Markområdet

Rödbetan 1 och 2, läge i Huvudsta

Markområdet

Tillskottsmarken, del av Huvudsta 3:1

Solna stad
Att: Plan- och exploateringschef,
Ann-Christine Källeskog

Ansökan om planbesked

PFA bostad önskar starta en plan för kompletteringsbebyggelse inom fastigheterna Rödbetan 1 och 2 i Huvudsta.

Våra intentioner och vision för de nya byggnaderna framgår i det illustrationsmaterial som vi tagit fram tillsammans med våra arkitekter på Between the Lines. (Daterat 2023-06-02 och översänt via länk till er 2023-06-06).

I en inledande dialog med er under försommaren har ni öppnat för att även pröva ett fjärde hus som delvis sträcker sig in på kommunens fastighet i öster, vilket vi därför redovisat i översänt material. Med ett fjärde hus så kan planen omfatta ca 10 000 m² ny BTA för bostäder som hyresrätter. Eventuellt kan det bli något mer om det visar sig att ledningar inom fastigheten kan flyttas så att husen kan placeras i gatuliv, vilket även skulle ge en rad ytterligare fördelar.

Det finns givetvis en hel del frågor att lösa planarbetet, vilket vi hoppas kunna påbörja tillsammans med er efter sommaren. Vi har förstått att Solna arbetar med en anpassad metod av byggherreledda planer, något som vi är beredda på, och positiva till.

Om det finns frågor så är ni välkomna att kontakta mig även under semesterperioden.

Stockholm 2023-06-29

Robin Walldén, 076-949 54 33
Projektledare för PFA Bostad

Stadsledningsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2023-08-29
KS/2023:212

Principöverenskommelse med Wåhlin fastigheter avseende kv Rödlöken

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner för sin del föreliggande principöverenskommelse och ger byggnadsnämnden i uppdrag att påbörja detaljplanearbete för kvarteret Rödlöken i enlighet med principöverenskommelsen och denna tjänsteskrivelse.

Sammanfattning

Wåhlin fastigheter har i samråd med staden tagit fram ett förslag till kompletterande bebyggelse inom de egna fastigheterna Rödlöken 1 och 2. Förslaget förutsätter också att en mindre del av Huvudsta 3:1, som ägs av staden, tas i anspråk och markanvisas till Wåhlin fastigheter.

Wåhlin fastigheter och staden skall tillsammans verka för planläggning för ny bebyggelse som omfattar cirka 40-50 hyreslägenheter. Inom den nya bebyggelsen ska 15 procent ska vara fyra rum och kök eller mer och 10 procent fem rum och kök eller mer. Förvaltningen föreslår ett avsteg från riktlinjerna för bostadsförsörjningen genom att minsta area inte anges för de stora lägenheterna. Detta efter önskemål från fastighetsägaren som menar att en bra planlösning är viktigare än en viss storlek. Förvaltningen delar uppfattningen att en minsta storlek inte säkerställer en funktionell bostad.

Genom förslaget tillskapas nya bostäder för hyresrätt på del av befintligt parkeringshus. Med ytterligare bostadsbebyggelse ökar tryggheten i området. Platsen lämpar sig också väl för en förtätning genom närheten till kommunikation i form av Huvudsta tunnelbanestation.

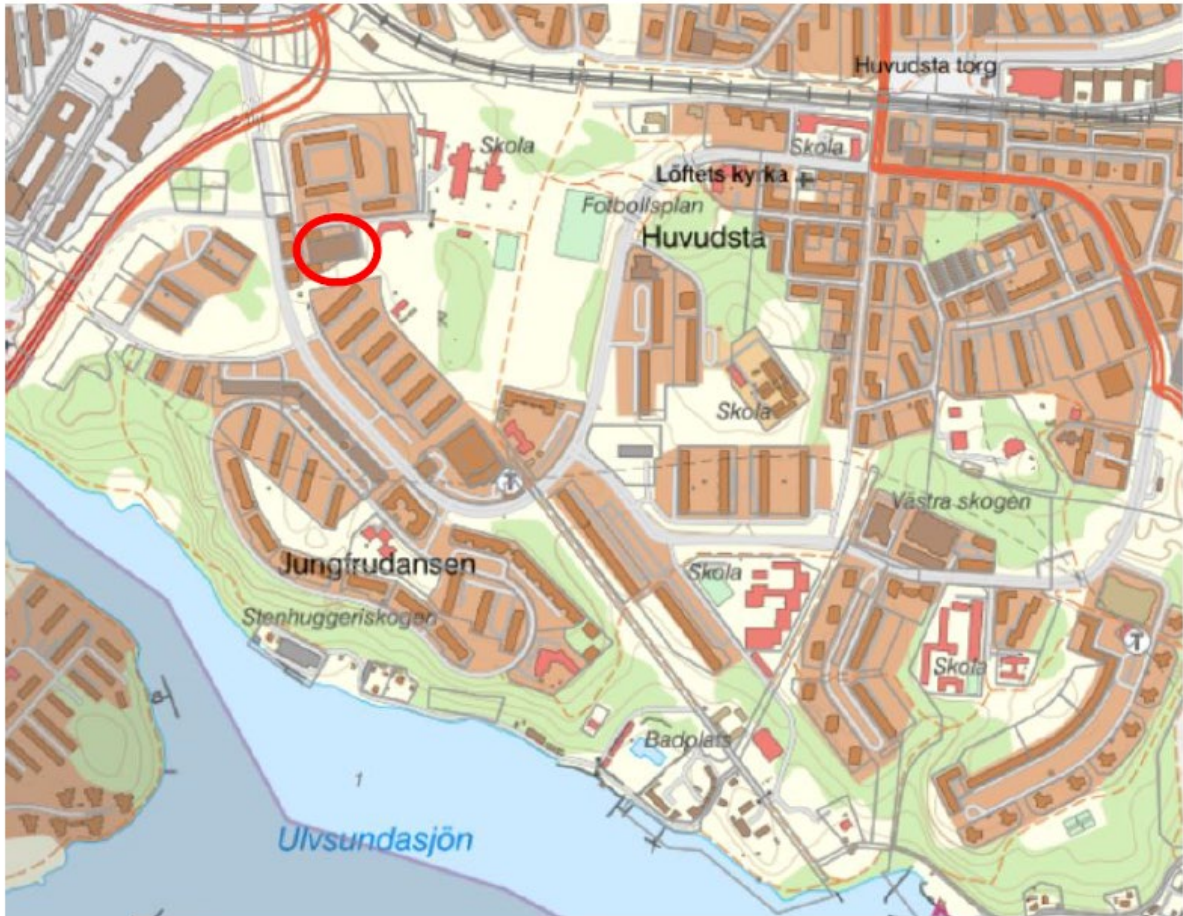
Förvaltningen ser positivt på att fler hyresrätter tillskapas inom området. Med de ekonomiska förutsättningarna klarlagda föreslår förvaltningen att byggnadsnämnden får i uppdrag att påbörja detaljplanearbete i enlighet med denna tjänsteskrivelse.

Handlingar

Principöverenskommelse avseende utveckling av kvarteret Rödlöken
Bilaga Karta över markområdet

Ann-Christine Källeskog
Plan- och byggchef

Beslutet expedieras till:
Byggnadsnämnden

Ärendet

Wählin fastigheter köpte det befintliga parkeringsgaraget inom kv Rödloken av staden för cirka 10 år sedan med syfte att klä in garaget med bostäder. En detaljplan togs fram och under planarbetet visade det sig att den planerade Huvudstaleden i tunnel riskerade att komma i konflikt med delar av projektet. En detaljplan togs fram för de två befintliga två bostadshusen i anslutning till den västra delen av parkeringsgaraget.

Huvudstaleden i tunnel är inte längre ett aktuellt projekt. Wählin fastigheter har tillsammans med staden tagit fram ett förslag med ytterligare bostadshus i anslutning till parkeringsgaragets östra del. För att möjliggöra detta krävs en ny detaljplan. Wählin fastigheter och staden har tagit fram en principöverenskommelse som innebär att cirka 40-50 lägenheter uppförs inom kvarteret Rödloken. En mindre del av stadens fastighet, Huvudsta 3:1, markanvisas till Wählin fastigheter för att möjliggöra projektet. Exploatören bekostar erforderliga åtgärder inom allmän plats.

Inom den nya bebyggelsen ska 15 procent ska vara fyra rum och kök eller mer och 10 procent fem rum och kök eller mer. Förvaltningen föreslår ett avsteg från riktlinjerna för bostadsförsörjningen genom att minsta area inte anges för de stora lägenheterna. Detta efter önskemål från fastighetsägaren som menar att en bra planlösning är viktigare än en viss storlek. Förvaltningen delar uppfattningen att en minsta storlek inte säkerställer en funktionell bostad. Däremot anges antalet rum fortsatt som krav då det ofta är en förutsättning för att tillgodose möjligheterna att bo kvar i Solna när familjerna växer.

Stadsledningsförvaltningen ser positivt på förslaget som innebär en ökad trygghet i närområdet när fler bostäder byggs. Läget är bra med närheten till kollektivtrafik i form av Huvudsta tunnelbanestation. Förslaget innebär också ett tillskott med fler hyresrätter. Med de ekonomiska förutsättningarna klarlagda och mot denna bakgrund föreslår förvaltningen att byggnadsnämnden får i uppdrag att påbörja detaljplanearbete för kv Rödlöken i enlighet med principöverenskommelsen och denna tjänsteskrivelse.

Mellan Solna kommun (org. nr. 212000-0183), genom dess kommunstyrelse, nedan kallad **Staden**, och Wåhlin Fastigheter AB (org. nr. 556223-3550), nedan kallad **Exploatören**, har under de förutsättningar som anges i § 5 nedan träffats följande

Principöverenskommelse avseende utveckling av kvarteret Rödlöken

§ 1

MARKÄGANDE OCH MARKANVISNING

Exploatören är lagfaren ägare av fastigheterna Rödlöken 2 samt, genom sitt dotterbolag *Wåhlin Parkeringshuset AB (org. nr 556865-2126)* Rödlöken 1, inom stadsdelen Huvudsta i Solna. Utveckling av denna fastighet förutsätter även att mark inom Stadens fastighet Huvudsta 3:1 tas i anspråk. De delar av dessa fastigheter som nu är föremål för utveckling benämns nedan gemensamt **Markområdet**. Markområdets geografiska läge framgår av bifogad karta, Bilaga 1.

Kommunstyrelsen beslutade denna dag att till Exploatören anvisa de delar av Markområdet som idag ägs av Staden, nedan kallad **Tillskottsmarken**. Denna markanvisning innebär att Exploatören, under en tid av två år från och med kommunstyrelsens beslut om markanvisning, har en option att ensam förhandla med Staden om exploatering av Markområdet inklusive överlåtelse av Stadens delar av Markområdet. Exploatören är inte berättigad till ny markanvisning om detaljplanearbete enligt § 3 nedan avbryts eller resulterar i en byggrätt av ändrad omfattning än vad som anges i § 2 nedan.

§ 2

AVSIKTSFÖRKLARING/MÅL

Exploatören har inkommit med förslag om att komplettera befintlig bebyggelse inom Markområdet med två nya flerbostadshus, delvis lokaliserade ovan befintligt garage. Exploatören och Staden skall tillsammans verka för att Markområdet planläggs för ny tillkommande bebyggelse med ca 45 - 55 ekvivalenta bostadslägenheter, omfattande ca 4 500 m² ljus BTA.

Exploatören är införstådd med att Staden kommer att ställa krav på hög kvalitet avseende såväl arkitektonisk utformning som material.

I Solna finns idag ett behov av större lägenheter. Parterna är överens om att den nya bostadsbebyggelsen inom Markområdet skall innehålla en jämn fördelning av olika lägenhetsstorlekar, där minst 15 % av de nya lägenheterna skall ha omfattningen fyra rum och kök och 10 % av de nya lägenheterna skall ha omfattningen 5 rum och kök.

Exploatören skall, om Staden så begär, i den nya bebyggelsen inrymma 6 stycken LSS-lägenheter.

I övrigt skall följande huvudprinciper gälla:

- 100 % av bostäderna skall upplåtas med hyresrätt.

- Av Staden ägd blivande kvartersmark inom Markområdet, benämnd Tillskottsmarken, skall på de villkor som framgår av § 4.3 nedan överlätas med äganderätt till Exploatören.
- Av Exploatören ägd blivande allmän platsmark inom Markområdet skall vederlagsfritt överlätas med äganderätt till Staden.
- Speciallägenheter och lokaler inom Markområdet skall, om Staden så begär, upplåtas till Staden. Upplåtelse skall ske med hyresrätt. Hyresavtal skall träffas innan detaljplan enligt § 3 blir föremål för antagande, vilka hyresavtal dock skall äga giltighet endast under förutsättning att detaljplanen vinner laga kraft.
- Parkering skall i första hand säkerställas i befintligt garage på kvartersmark inom Markområdet.
- Exploatören är medveten om att Staden kan komma att ställa krav på att Markområdet skall försörjas med mobil eller stationär sopsug.

§ 3

DETALJPLAN

Exploatören och Staden skall tillsammans verka för att en ny detaljplan för Markområdet, med i huvudsak det innehåll som framgår av § 2 ovan, tas fram, antas och vinner laga kraft.

Om miljö- och byggnadsförvaltningen så önskar skall planarbetet genomföras med konsultmedverkan. Miljö- och byggnadsförvaltningen utser plankonsult.

Exploatören skall efter samråd med miljö- och byggnadsförvaltningen utse kvalificerad arkitekt för den projektering som behöver göras i samband med detaljplanearbetet.

Exploatören är medveten om att miljö- och byggnadsförvaltningen kommer att begära att ett gestaltungsprogram för Markområdet och omgivande allmän plats samt ett miljöprogram med handlingsplan för projektet skall tas fram.

§ 4

EKONOMI, ANSVARFÖRDELNING MM

4.1. Utrednings- och projekteringsfasen

Exploatören står för samtliga utrednings- och projekteringskostnader som behövs för detaljplanearbetet och för att parterna skall kunna träffa överenskommelse om exploatering enligt § 4.5 nedan.

För detaljplanearbete enligt § 3 ovan skall Exploatören träffa ett plankostnadsavtal med miljö- och byggnadsförvaltningen, om miljö- och byggnadsförvaltningen så begär.

Kvartersmark

Exploatören utför och bekostar projektering inom de delar av Markområdet som planläggs som kvartersmark. Exploatören beställer, utför och bekostar erforderliga provtagningar och utredningar för att klarlägga och bedöma behovet av efterbehandlingsåtgärder inom den blivande kvartersmarken som följd av den planerade exploateringen, samt tar fram en handlingsplan för den fortsatta hanteringen och de efterbehandlingsåtgärder som krävs för att marken skall kunna användas enligt ändamålet i den blivande detaljplanen.

Allmän plats

Staden utför projektering av kommunala anläggningar inom de delar av Markområdet som planläggs som allmän plats. Exploatören skall ersätta Staden för Stadens faktiska, verifierade kostnader för planering och projektering av de kommunala anläggningarna. Ersättningen betalas efter fakturering från Staden senast vid tidpunkten för erläggande av exploateringsbidrag enligt § 4.4 nedan.

Exploatören utför och bekostar projektering av de återställande- och anslutningsarbeten, som måste göras i allmän platsmark invid kvartersmarken, till följd av Exploatörens bygg- och anläggningsarbeten inom den blivande kvartersmarken. Projekteringen skall ske enligt Stadens anvisningar.

4.2. Genomförandefasen

Ansvars- och kostnadsfördelning för genomförandet skall regleras i detalj i den överenskommelse om exploatering som parterna enligt § 4.5 nedan skall träffa. Följande principer skall gälla.

Kvartersmark

Exploatören skall ansvara för och bekosta samtliga bygg- och anläggningsåtgärder inom den blivande kvartersmarken, inklusive rivningar och evakueringar. Staden tar inte på sig några kostnader för eventuella efterbehandlingsåtgärder, annat än vad som framgår av vid varje tidpunkt gällande lagstiftning.

Allmän plats

Exploatören skall ansvara för och bekosta samtliga erforderliga rivningar och evakueringar samt eventuella erforderliga efterbehandlingsåtgärder inom de delar av Exploatörens fastigheter Rödlöken 1 respektive Rödlöken 2, som planläggs som allmän plats. Exploatören skall svara för och bekosta genomförande av de återställande- och anslutningsarbeten, som måste göras i allmän platsmark invid den blivande kvartersmarken, till följd av Exploatörens bygg- och anläggningsarbeten på den blivande kvartersmarken. Utförandet skall ske enligt Stadens anvisningar och enligt Stadens standard.

Huvudregeln i övrigt är att Staden skall ansvara för byggande av kommunala anläggningar inom allmän plats.

4.3. Marköverlåtelse

Vid försäljning av Tillskottsmarken skall köpeskillingen baseras på byggrätten inom Tillskottsmarken enligt blivande detaljplan. Parterna är överens om att priset för Tillskottsmarken vid denna försäljning skall vara 12 000 kronor per m² ljus BTA för bostäder. Slutlig köpeskillning för Tillskottsmarken skall bestämmas i kommande överenskommelse om exploatering som parterna enligt § 4.5 nedan skall träffa.

Indexreglering

Ovanstående pris i kronor per m² för bostäder är bestämt i prisläge 2023-07-01 (**Värdetidpunkten**) och skall regleras – uppåt eller nedåt – fram till tillträdesdagen i relation till förändringar i priset på försäljningar av bostadsrätter på den öppna marknaden. Reglering av priset skall ske enligt nedanstående formel.

$$A = B + 25 \% * (C - D)$$

- A = pris på tillträdesdagen, kr/m² ljus BTA
 B = pris vid Värdebidpunkten, kr/m² ljus BTA
 C = senaste månatliga genomsnittspris på bostadsrätter uttryckt i kr/m² lägenhetsarea i Solna som på tillträdesdagen kan avläsas ur prisuppgifter från Mäklarstatistik
 D = månatligt genomsnittspris på bostadsrätter i Solna enligt Mäklarstatistik uttryckt i kr/m² lägenhetsarea vid Värdebidpunkten

4.4. Exploateringsbidrag

Exploatören skall genom att erlægga exploateringsbidrag ersätta Staden fullt ut för Stadens faktiska kostnader för projektering och genomförande av anläggningar på allmän plats inom och i anslutning till Markområdet, med undantag för sådan projektering som Exploatören betalar under utredningsfasen i enlighet med § 4.1 ovan.

4.5. Överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark

Innan detaljplan för Markområdet enligt § 3 ovan antas skall parterna träffa en överenskommelse om exploatering och överlåtelse av mark för Markområdet. Överenskommelsen skall i detalj reglera bland annat: Ansvar för inhämtande av tillstånd för exploaterings genomförande; Fastighetsbildning; Överlåtelse av blivande kvartersmark; Eventuell upplåtelse av servitut, gemensamhetsanläggningar, ledningsrätter mm; Avhjälpande av markföroreningar; Tidplan för genomförandet av exploateringen samt samordning med Stadens entreprenörer och angränsande exploateringsprojekt; Villkor för upplåtelse av lokaler för offentlig verksamhet (LSS-bostäder mm); Storlek på och former för erläggande av exploateringsbidrag; Skydds- och säkerhetsåtgärder; Hantering och eventuell evakuering av befintliga anläggningar inom och i anslutning till Markområdet; Utformning av bebyggelse och allmänna platser, genom hänvisning till gestaltungsprogram; Sophantering och annan teknisk försörjning; Skydd av vegetation; Provisorier under genomförandet; Dagvattenhantering; Information till allmänheten om exploaterings genomförande; Förutsättningar för byggetablering på allmän plats; Hänvisning till projektspecifikt miljöprogram; Kontroller, garantitider och vitesförelägganden för Exploatörens åtaganden; Säkerheter för Exploatörens åtaganden; Villkor för överlåtelse av avtalet; mm.

4.6. Samordning med andra projekt

Exploatören är medveten om att ett antal större byggnads- och infrastrukturprojekt kommer att genomföras i och omkring Solna de kommande åren, vilket kan påverka framkomligheten på Stadens gatunät. Exploatören är införstådd med att en samordning med andra projekt kan behöva ske och att detta kan påverka tidplan och genomförandeplanering för exploatering av Markområdet.

§ 5

GILTIGHET

Denna principöverenskommelse är till alla delar förfallen utan ersättningsrätt från någondera parten om inte

dels kommunstyrelsens beslut att godkänna denna principöverenskommelse och att anvisa mark inom Stadens fastighet Huvudsta 3:1, vinner laga kraft,

dels överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark enligt § 4.5 ovan träffats mellan Staden och Exploatören senast två år efter undertecknandet av denna principöverenskommelse.

Exploatören är medveten om

- att beslut om att anta detaljplan meddelas av byggnadsnämnden eller kommunfullmäktige. Beslut om att anta detaljplan skall föregås av samråd med dem som berörs av planen och andra beredningsåtgärder. Exploatören är även medveten om att sakägare har rätt att anföra besvär mot beslut att antaga detaljplan och att beslut om antagande av detaljplan kan prövas av länsstyrelsen, mark- och miljödomstolen och högre instanser samt bli föremål för rättsprövning,
- att denna principöverenskommelse inte är bindande för kommunens myndighetsutövande organ, med undantag för kommunstyrelsen, vid prövning av förslag till detaljplan.

* * * * *

Denna principöverenskommelse har upprättats i två likalydande exemplar av vilka parterna tagit var sitt.

Solna den

För Solna kommun genom dess
kommunstyrelse

För Wählin Fastigheter AB

.....
()

.....
()

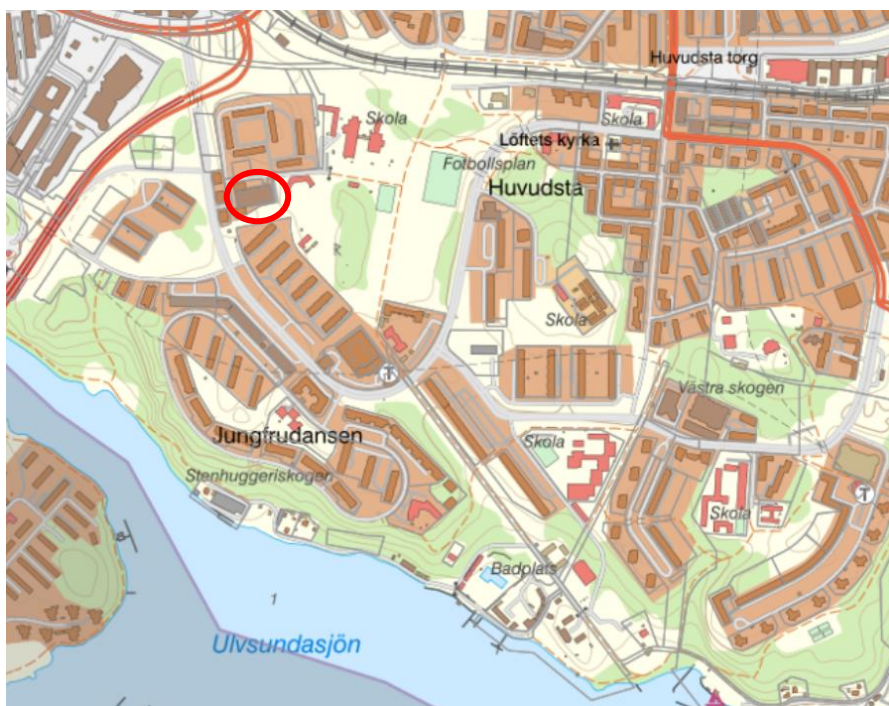
.....
()

.....
()

BILAGOR

1. Karta över Markområdet

Bilaga 1. Karta över Markområdet

○ Rödlöken 1 och 2, läge i Huvudsta

Markområdet

Tillskottsmarken, del av Huvudsta 3:1

Stadsledningsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2023-04-27
KS/2019:150

Tilläggsöverenskommelse till Principöverenskommelse med Fabege om utveckling av fastigheten Yrket 3 och Fräsaren 10 och markanvisning avseende delar av Stadens fastigheter Råsunda 3:6, Skytteholm 2:4 och 2:1 inom Solna Business Park

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att för sin del godkänna två Tilläggsöverenskommelser till Principöverenskommelse avseende utveckling av fastigheterna Yrket 3 och Fräsaren 10 och markanvisning avseende delar av Stadens fastigheter Råsunda 3:6, Skytteholm 2:4 och 2:1 inom Solna Business Park.

Sammanfattning

Staden och Fabege AB tecknade 2019-06-20 en Principöverenskommelse avseende utveckling av fastigheterna Yrket 3 och Fräsaren 10 och markanvisning avseende delar av Stadens fastigheter Råsunda 3:6, Skytteholm 2:4 och 2:1 inom Solna Business Park. Principöverenskommelsen innebär bland annat att parterna ska verka för att markområdet planläggs för ny bebyggelse för kontor och att exploateringsavtal skulle träffas senast 2022-06-20.

Under pågående detaljplanearbete har det konstaterats att de ledningsomläggningar och arbeten med nya ledningar som krävs blir kostsamma samt tekniskt svår genomförda. Som ett resultat av detta kommer de delar som omfattar kv Fräsaren och område B att behöva omarbetas. Den del som omfattar kv Yrket påverkas inte. Därför delas planarbetet upp i två delar, dels för kv Yrket, dels för kvarteret Fräsaren.

Något exploateringsavtal har ännu inte kunnat träffas. Eftersom planarbetet delas upp i två delar föreslås att två nya tilläggsöverenskommelser upprättats, en för kv Yrket med markanvisning av område A, enligt bild nedan, och en för Fräsaren 10. Giltigheten för båda förlängs till 2024-12-31. Den prissättning som avtalats i den tidigare principöverenskommelsen gäller även i fortsättningen. Område B, enligt bild nedan utgår ur överenskommelsen.

Utöver ovanstående anges att utbyggnad av allmän platsmark kan utföras av både exploatören och staden. Ansvar och fördelning av kostnaderna för allmän plats ska beslutas i kommande exploateringsavtal.

Handlingar

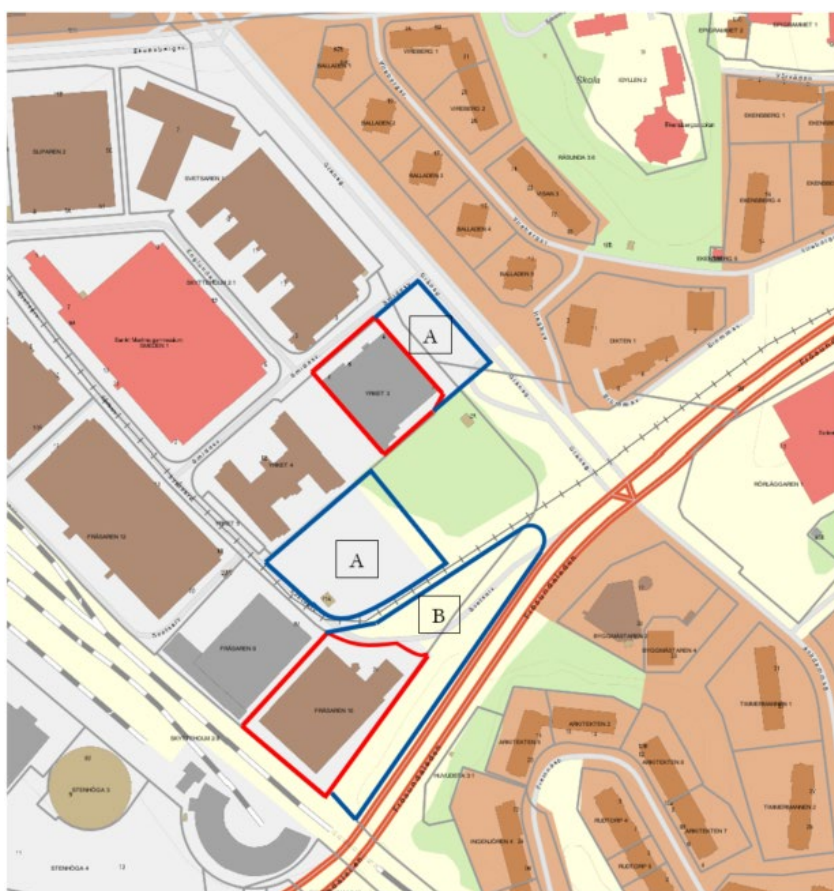
Bilaga 1 Tilläggsavtal avseende utveckling av fastigheten Yrket 3 samt markanvisning avseende delar av fastigheterna Råsunda 3:6, Skytteholm 2:4 och Skytteholm 2:1 i Solna Business Park.

Bilaga 2 Tilläggsavtal avseende utveckling av fastigheten Fräsaren 10 i Solna Business Park

Ann-Christine Källeskog
Plan- och exploateringschef

Gustav Axelson
Exploateringsingenjör

- Exploatörens fastigheter
- Markanvisade ytor

Markområde B samt Fräsaren 10 hanteras i ett separat planarbete

Mellan Solna kommun (org. nr. 212000–0183), genom dess kommunstyrelse, nedan kallad **Staden och Fastighets AB Yrsios** (org. nr. 556610–7925), nedan kallad **Exploatören**, har träffats följande

Tilläggsavtal avseende utveckling av fastigheten Yrket 3 samt markanvisning avseende delar av fastigheterna Råsunda 3:6, Skytteholm 2:4 och Skytteholm 2:1 i Solna Business Park

Bakgrund

Mellan Staden och Exploatören tecknades 2020-02-06 en principöverenskommelse avseende utveckling av fastigheterna Yrket 3 och Fräsaren 10 samt markanvisning avseende delar av fastigheterna Råsunda 3:6, Skytteholm 2:4 och Skytteholm 2:1 i Solna Business Park, nedan kallad Principöverenskommelsen.

Principöverenskommelsen innebar bland annat en avsiktsförklaring för att träffa överenskommelse om exploatering senast 2023-02-06. Parterna avtalade även om utveckling av fastigheterna uppdelat på två delområden, benämnda A och B i Principöverenskommelsen.

Detaljplanarbetet för Yrket 3, Fräsaren 10 samt markområde A och B har pågått sedan år 2020 och detaljplanen har genomgått samråd och tillhörande utredningar har tagits fram. I detaljplanarbetet konstateras att omfattande arbeten med ledningsomläggning krävs inom område B för att möjliggöra den föreslagna exploateringen. Då arbetet inte är tillräckligt långt fortskridet för att teckna exploateringsavtal är parterna överens om att Principöverenskommelsen ska förlängas på de villkor som anges i detta tilläggsavtal.

§ 1

Förutsättningarna för genomförande av utvecklingen av Fräsaren 10 och markområde B har förändrats. Parterna är därför överens om att förlängning och förändrade villkor för principöverenskommelsen vad avser Fräsaren 10 och markområde B ska hanteras i separat tilläggsavtal som tecknas denna dag (Tilläggsavtal avseende utveckling av fastigheten Fräsaren 10 i Solna Business Park).

Detta tilläggsavtal avser således endast Yrket 3 samt markområde A. Kvarvarande bruttoarea blir cirka 38 600 kvadratmeter för Yrket 3 och 32 800 kvadratmeter för Markområde A.

§ 2

Ersättning för den av Staden anvisade marken ska i fortsättningen endast utgå för markområde A. Priset per kvadratmeter bruttoarea och de principer för beräkning som avtalats i Principöverenskommelsen ska gälla även i fortsättningen. Parterna ska dock i kommande exploateringsavtal överenskomma om tidpunkt för dels tillträde, dels betalning av köpeskillingen varvid utgångspunkten ska vara att betalning i huvudsak ska ske när Exploatören kan få faktisk rådighet över markområde A. Detta med beaktande av att Trafikverket med största sannolikhet kommer att behöva nyttja markområde A för transporter under tiden för genomförandet av projekt Mälarbanan i enlighet med järnvägsplan som ligger för fastställelse. Parterna ska dock, innan exploateringsavtal tecknas, utreda möjligheterna till alternativ väg för Trafikverket i syfte att Exploatören ska kunna få rådighet över markområde A så snart som möjligt.

Markanvisning för markområde B utgår från principöverenskommelsen, i enlighet med vad som anges i Tilläggsavtal avseende utveckling av fastigheten Fräsaren 10 i Solna Business Park som tecknas denna dag.

§ 3

Parterna kan i exploateringsavtalet komma överens om att Exploatören ska utföra sådana anläggningar på allmän plats som anges i § 4.3 i principöverenskommelsen i stället för att erlägga exploateringsbidrag.

§ 4

Principöverenskommelsen förlängs till 2024-12-31.

§5

Principöverenskommelsen ska i övrigt gälla oförändrad.

* * * * *

Denna tilläggsöverenskommelse har upprättats i två likalydande exemplar av vilka parterna tagit var sitt.

Solna den

För Solna kommun genom dess
kommunstyrelse

För Fastighets AB Yrsios

.....
()

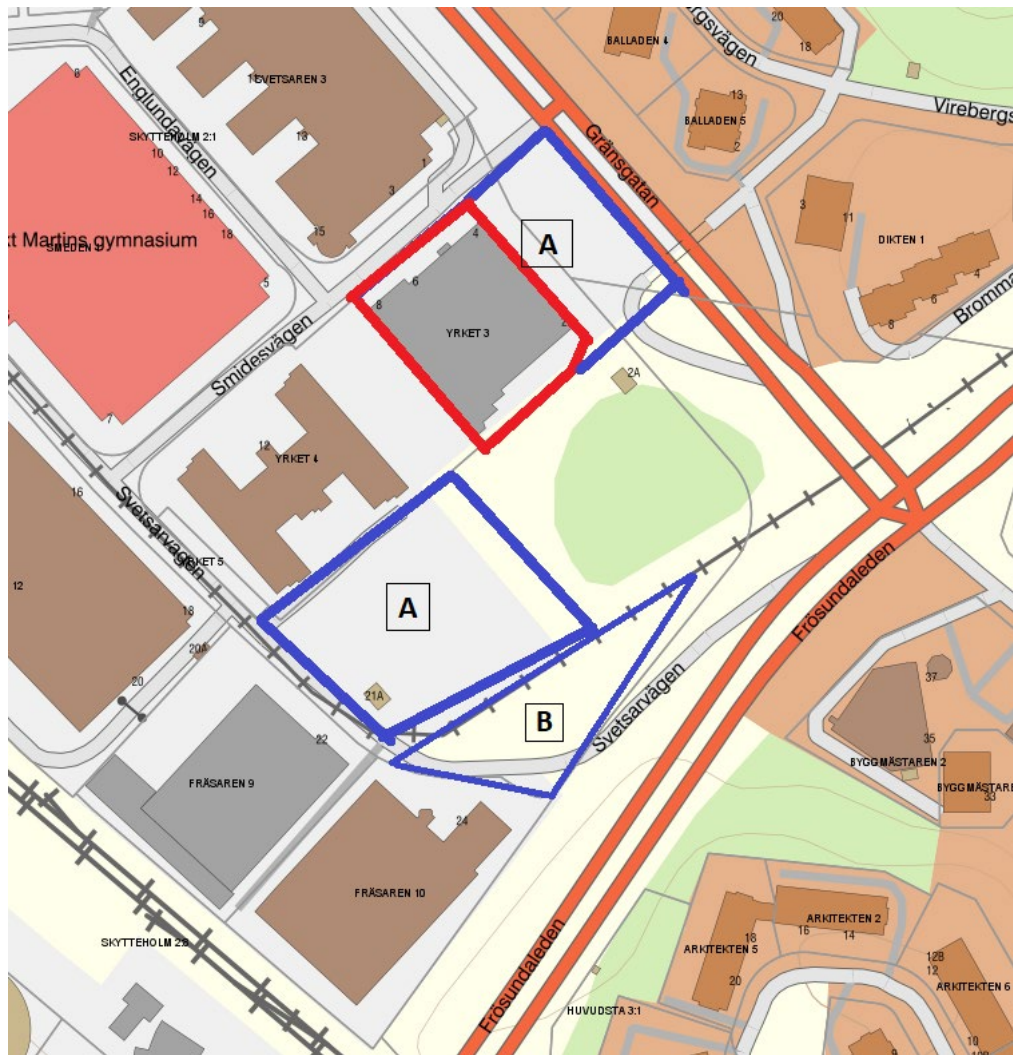
.....
()

.....
()

.....
()

BILAGOR

1. Karta över Markområdet
2. Principöverenskommelse

Karta över markområdet

Markområde, röd linje Exploatörens fastighet, blå linje Stadens fastighet

Mellan Solna kommun (org. nr. 212000–0183), genom dess kommunstyrelse, nedan kallad **Staden** och Enigheten 25 & 26 KB (org. nr. 916404–2948), nedan kallad **Exploatören**, har träffats följande

Tilläggsavtal avseende utveckling av fastigheten Fräsaren 10 i Solna Business Park

Bakgrund

Mellan Staden och Exploatören tecknades 2020-02-06 en principöverenskommelse avseende utveckling av fastigheterna Yrket 3 och Fräsaren 10 samt markanvisning avseende delar av fastigheterna Råsunda 3:6, Skytteholm 2:4 och Skytteholm 2:1 i Solna Business Park, nedan kallad Principöverenskommelsen.

Principöverenskommelsen innebar bland annat en avsiktsförklaring att träffa överenskommelse om exploatering senast 2023-02-06. Parterna avtalade även om utveckling av fastigheterna uppdelat på två delområden, benämnda A och B i Principöverenskommelsen.

Detaljplanarbetet för Yrket 3 och markområde A och B har pågått sedan år 2020 och detaljplanen har genomgått samråd och tillhörande utredningar har tagits fram. I detaljplanarbetet konstateras att omfattande arbeten med ledningsomläggning krävs inom område B för att möjliggöra den föreslagna exploateringen. Detta har resulterat i minskning av byggrätten samt höga kostnader för ledningsomläggning. Då arbetet inte är tillräckligt långt fortskridet för att teckna exploateringsavtal är parterna överens om att Principöverenskommelsen ska förlängas på de villkor som anges i detta tilläggsavtal.

§ 1

Förutsättningarna för genomförande av utvecklingen av Fräsaren 10 och markområde B har förändrats. Parterna är därför överens om att förlängning och förändrade villkor för principöverenskommelsen vad avser Fräsaren 10 och markområde B regleras i detta tilläggsavtal och att separat tilläggsavtal ska ingås avseende Yrket 3 och markområde A denna dag (Tilläggsavtal avseende utveckling av fastigheten Yrket 3 samt markanvisning avseende delar av fastigheterna Råsunda 3:6, Skytteholm 2:4 och Skytteholm 2:1 i Solna Business Park).

Markområde B och Fräsaren 10 ska hanteras ifrån Yrket 3 och markområde A separat detaljplanarbete. Parterna är vidare överens om att markområde B utgår ur markanvisningen och ska således inte förvärvas av Exploatören.

§ 2

I övrigt ska de villkor som avtalats i Principöverenskommelsen i tillämpliga delar gälla även för Fräsaren 10 och det detaljplanearbete som genomförs för den fastigheten.

§ 3

Principöverenskommelsen förlängs till 2026-01-31.

§ 4

Principöverenskommelsen ska i övrigt gälla oförändrad.

* * * * *

Denna tilläggsöverenskommelse har upprättats i två likalydande exemplar av vilka parterna tagit var sitt.

Solna den

För Solna kommun genom dess
kommunstyrelse

För Enigheten 25 & 26 KB

.....
()

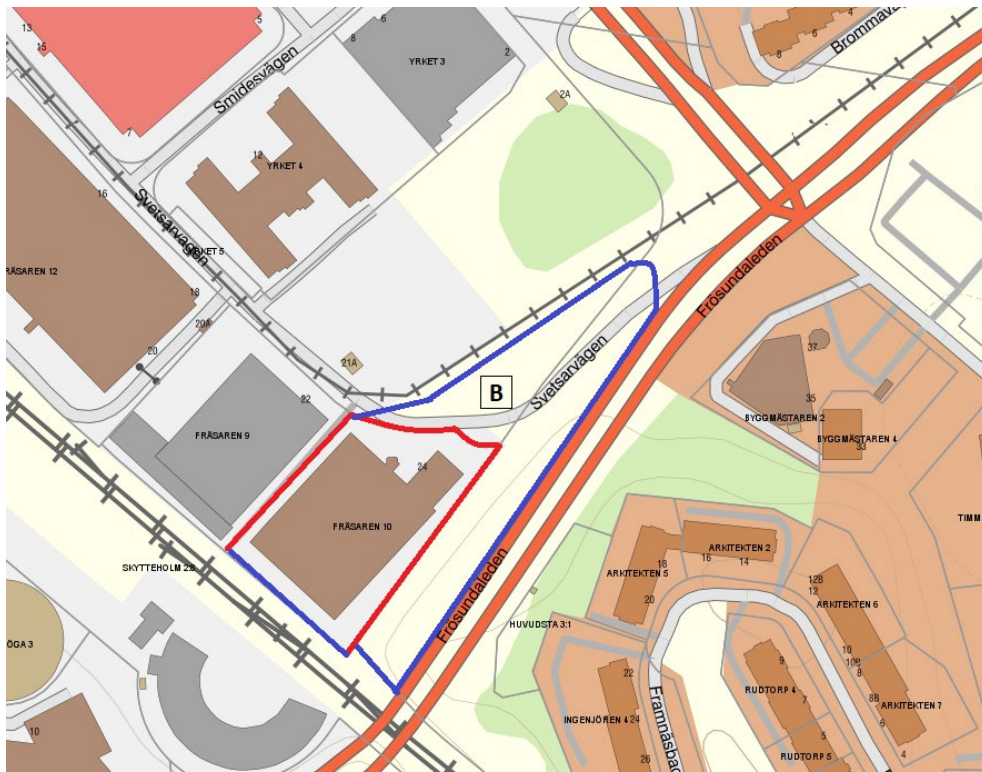
.....
()

.....
()

.....
()

BILAGOR

1. Karta över Markområdet
2. Principöverenskommelse

Stadsledningsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2023-08-17
KS/2023:184

Strategi för hantering av massor i Stockholms län

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att ställa sig bakom målen i ”Strategin för hantering av massor i Stockholms län”.

Sammanfattning

Länsstyrelsen remitterade under 2022 ett förslag till ”regional plan för cirkulär och resurseffektiv hantering av massor i Stockholms län” till bland annat länets kommuner. Solna stad angav i sitt yttrande att staden gärna medverkar till att främja cirkulär masshantering i regionen, inte minst då möjligheten att enbart hantera massorna lokalt i Solna är begränsade. Staden framförde även att ytor för masshantering i största möjliga utsträckning ska vara tillfälliga och strategiskt lokaliserade i områden med mycket exploatering, men inte betraktas som permanenta. Staden konstaterade även att de flesta projekt i Solna som genererar mer betydande masshantering genomförs av andra exploatörer än staden och att det därför är viktigt att marknadens aktörer lyfts fram och ges en plats i planen.

Kommunerna visade sig generellt vara tveksamma till handlingsplan som form och arbetet lades därför om och inriktades på att ta fram en strategi med syftet att ge de enskilda kommunerna mer handlingsutrymme gällande de lokala förutsättningarna. Strategin lägger grunden för ett konkretare samarbete mellan kommunen och andra aktörer. Storsthms styrelse beslutade den 15 juni 2023 att rekommendera kommunerna att ställa sig bakom målen i strategin för hantering av massor i Stockholms län och använda dem som beslutsunderlag i planeringsprocessen.

Stadsledningsförvaltningen är positiv till att inriktningen har ändrats till en strategi för länets aktörer. Förutsättningarna för att hantering och transport av massor sker med så liten klimat- och miljöpåverkan som möjligt ökar om en samverkan sker mellan kommunerna, regionen och exploatörerna/branschens företrädare, samtidigt som möjligheter ges att ta hänsyn till lokala förutsättningar. Solna stad vill särskilt betona vikten av att branschen finns representerad i de fora som ska följa upp strategin.

Stadsledningsförvaltningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar att ställa sig bakom målen i ”Strategin för hantering av massor i Stockholms län”.

Alessandra Wallman
Bitr. Stadsdirektör

Anders Offerlind
Strateg Stadsledningsförvaltningen

För kännedom
Kommundirektör, samhällsbyggnadschef

Strategi för hantering av massor i Stockholms län

Rekommendation

Storsthlm styrelse beslutade den 15 juni 2023 att rekommendera kommunerna att ställa sig bakom målen i strategin för hantering av massor i Stockholms län och använda dem som beslutsunderlag i planeringsprocessen.

Bakgrund

I takt med att Stockholmsregionen växer ökar behovet av bostäder, samhällsservice och infrastruktur i länets kommuner. För att kunna fortsätta bygga och utveckla länet i enlighet med regionala och kommunala planer behövs ballastmaterial och en effektiv masshantering.

Frågan om masshanterings olika aspekter har varit uppe många gånger på olika nivåer i kommunerna. Det handlar om ekonomi och klimatpåverkan med mera. Massor kan ibland användas där de grävs upp men ofta behöver de av olika skäl transporteras. För kommunernas del har detta fört med sig ett antal konsekvenser. Exempelvis har det inte funnits någon gemensam logistik. Det har heller inte funnits något regionalt samarbete kring var massorna bör placeras med tanke på miljöaspekter etc.

År 2021 togs därför beslut av projektägarna: Storsthlm, Länsstyrelsen, Region Stockholm, Trafikverket och Stockholms Stad att gemensamt ta fram en regional masshanteringsplan. En styrgrupp med cheftjänstemän bildades i vilken kommunerna representerades på direktörsnivå.

År 2022 skickades ett förslag ut på remiss till kommunerna. De visade sig tveksamma till formen *handlingsplan*. I stället inriktades arbetet på att skriva fram förslaget som en strategi för att ge kommunerna mer handlingsutrymme gällande de olika lokala förutsättningarna. Den nu föreslagna strategin lägger grunden för ett operativt och konkret samarbete mellan kommuner och andra aktörer för att göra masshanteringen mer klimat- och miljövänlig, säker och ekonomisk.

Avsikten med denna rekommendation är att kommunerna ska ställa sig bakom strategins mål. Detta innebär inte att man förpliktar sig att genomföra de åtgärder som finns listade i strategins bilaga 1. Dessa åtgärder kan ändras över tid och kan variera beroende på olika kommuners behov. Se vidare under Genomförande.

Syfte

Det övergripande syftet med en masshanteringsstrategi för Stockholms län är att skapa förutsättningar för en mer resurseffektiv hantering av massor i länet och en regional samsyn om problematiken och målbilden. Förhoppningen är att strategin ska bidra till att säkerställa tillgången på byggnadsmaterial, öka konkurrensen, minska miljö- och

klimatpåverkan från masshanteringen, minska byggnadskostnader samt minska trängsel och därmed öka säkerheten på vägarna.

Målbild

I strategin beskrivs tre effektmål och delmål kopplade till dessa.

Effektmålen är:

- Bred regional samverkan kring masshanteringen som säkrar konkurrensneutralitet och lika villkor.
- Hantering och transport av massor sker med så liten klimat- och miljöpåverkan som möjligt.
- En resurseffektiv, cirkulär och samhällsekonomisk optimerad hantering av berg- och jordmassor.

Genomförande

Miljö- och samhällsbyggnadsrådet, (MSR), föreslås vara ansvarigt för strategins genomförande. Arbetet i rådet kommer att bestå i att kontinuerligt följa upp lägesbilden i länet och att identifiera och prioritera viktiga åtgärder som behövs för att nå de gemensamma och övergripande målen. För att säkerställa samarbetet och kontinuerligt följa lägesbilden, samt planera och prioritera åtgärderna etableras en styrgrupp och arbetsgrupp inom ramen för rådet.

Det ska fungera som Stockholms läns gemensamma forum för samverkan i masshanteringsfrågor. Det primära syftet är att samordna masshanteringen i linje med strategin. Det är upp till varje enskild aktör att efter egna bedömningar och prioriteringar tillämpa kunskapen och genomföra de åtgärdsförslag som presenteras i bilaga 1.

Uppföljning

Masshanteringsstrategins innehåll behöver svara upp mot aktuellt kunskapsläge och den måste vara aktuell för att kunna fungera som vägledning för länets aktörer. Masshanteringsstrategins mål och delmål behöver därför årligen följas upp. Strategin i sin helhet följs upp vart fjärde år. Om strategin bedöms inaktuell i vissa avseenden kan den ändras i dessa delar. Vid behov kan strategin revideras i sin helhet. Resultatet av uppföljningen och eventuella ändringar ska redovisas för och godkännas av styrgruppen.

Ärendegång

Rekommendationen adresseras till kommunstyrelserna enligt den rutin som gäller vid beslut i Storsthlm styrelse. Kommunerna fattar beslut enligt sin gällande delegationsordning.

Kommunerna ombeds meddela sina ställningstaganden genom att sända in protokollsutdrag eller annan beslutshandling till Storsthlm.

Observera att detta inte är ett remissförfarande.

Svarsperiod

Storsthlm önskar få kommunernas ställningstaganden senast den 31 oktober 2023 med e-post till registrator@storsthlm.se

Frågor och information

Frågor med anledning av detta besvaras av Thomas Fredriksson,
thomas.fredriksson@storsthlm.se

Med vänlig hälsning

Mats Gerdau
Förbundsordförande Storsthlm

Johan von Sydow
Förbundsdirektör Storsthlm

Bil. Strategi för hantering av massor i Stockholms län

Strategi för hantering av massor i Stockholms län

Länsstyrelsen
Stockholm

Region Stockholm

Stockholms
stad

STORSTHLM

TRAFIKVERKET

Förord

I takt med att Stockholmsregionen växer ökar behovet av bostäder, samhällsservice och infrastruktur i länets alla kommuner. För att kunna fortsätta bygga och utveckla Stockholms län i enlighet med regionala och kommunala planer behövs ballastmaterial. Idag tillståndsgivna täkter räcker inte för att tillgodose behovet och de flyttas allt längre bort från bebyggelseutvecklingen. De massor av ballastkvalitet som uppstår i byggandet (projektgenererade massor) används dessutom inte fullt ut. Att fortsätta som vi gör idag, att i huvudsak bygga med nyproducerat ballastmaterial och inte utnyttja de projektgenererade massorna, leder till större byggkostnader, ökade byggtider, fler och allt längre transporter med ökade klimat- och miljöutsläpp och trängselproblematik som följd.

Länsstyrelsen i Stockholms län, Region Stockholm, Storsthlm, Trafikverket och Stockholms stad har gemensamt tagit fram denna strategi med syftet att skapa förutsättningar för cirkulär och resurseffektiv hantering av massor i länet. Målsättningen är att projektgenererade massor av ballastkvalitet ska användas av marknaden där det är lämpligt. Användningen av ska vara så högkvalitativ och lokal som möjligt samtidigt som transportarbetet effektiviseras och miljö- och klimatpåverkan från masshantering minskar. Studier och praktiska exempel har visat att det går att reducera klimatbelastningen med cirka 30 procent samtidigt som stora kostnadsbesparingar kan uppnås. För att nå dit behövs dock aktiva insatser, planering och samverkan mellan offentliga aktörer såväl som med näringslivet.

Det fortsatta arbete kommer drivas vidare och förvaltas inom Miljö- och Samhällsbyggnadsrådet (MSR). Arbetet i rådet kommer att bestå i att kontinuerligt följa upp lägesbilden i länet och att identifiera och prioritera viktiga åtgärder som behövs för att nå de gemensamma och övergripande målen. Åtgärderna tas fram och utvecklas i nära samarbete med näringslivet och branschen.

Åsa Ryding
Länsstyrelsen i Stockholms län

Emma Lennartsson
Region Stockholm

Fredrik Jurdell
Stockholms stad

Helena Sundberg
Trafikverket

Johan von Sydow
Storsthlm

Sammanfattning

Utvecklingen av bebyggelse och infrastruktur i Stockholmsregionen är beroende av ballastmaterial för konstruktions- och markförberedande arbeten. De projektgenererade massor (till exempel asfalt, jord, sten, berg och lera) som uppstår i många av länets bygg- och infrastrukturprojekt kan och bör utgöra ett komplement till det jungfruliga täktmaterialet.

Flera hinder för en mer cirkulär och resurseffektiv masshantering har dock identifierats:

- bristande kunskap om massornas tekniska och miljömässiga kvalitet i tidiga planeringsskeden
- fragmenterad hanteringskedja, utan krav på återvinning
- komplext regelverk som inte är anpassat till cirkulär hantering,
- brist på ytor för hantering av massor.
- bristande logistik och samordning mellan parter och projekt.

Teknisk och miljömässig kvalitet på projektgenererade massor fastställs många gånger sent vilket gör att handlingsalternativen för mer cirkulära lösningar är låsta i projekteringen. Dessutom styr de tekniska kravställningarna på ballast i upphandlingar mot användande av jungfruliga täktmaterial, vilket i praktiken blir ett hinder för att använda projektgenererade massor. Att regelverket därtill är komplext och den tidiga planeringen sällan inkluderar masshantering leder till att projektgenererade massor som skulle kunna användas som ballast skickas till deponier. Detta medför i sin tur att fler täkter tas i anspråk, vilket medför en irreversibel påverkan på naturmiljön och en stor klimatpåverkan.

Bristande logistik och samordning samt brist på ytor leder till långa, tunga transporter och därmed negativa konsekvenser för miljö och klimat i form av utsläpp. Redan idag uppskattas masstransporterna stå för cirka 28 procent av koldioxidutsläppen från tunga transporter i Stockholms län och det finns risk att dessa utsläpp kommer öka ytterligare (Ecoloop, 2022). Transport av massor medför dessutom påverkan på länets trafikflöden och -kapacitet. Masstransporterna uppgår på vissa transportstråk till 25 procent av den tunga trafiken i Stockholms län. Detta bidrar till köer, större behov underhåll av vägar, längre restider och ökade olycks- och säkerhetsrisker. Ett ineffektivt utnyttjande av projektgenererade massor av ballastkvalitet medför utöver klimatutsläpp och trafikproblem, även onödiga kostnader, som i förlängningen innebär fördyringar för bostads- och infrastrukturbyggandet.

Foto: Mostphotos

Med mer cirkulär och resurseffektiv hantering av massor finns många vinster och möjligheter:

- minskad miljö- och klimatpåverkan,
- tryggad materialförsörjning i länet,
- minskar uppkomsten av ett avfall som idag kräver transporter och deponikapacitet,
- ekonomiska vinster och minskade kostnader för bostads- och infrastrukturbyggandet.

För att möjliggöra potentialen krävs ökad samverkan i länet, mellan såväl offentliga aktörer som med näringsliv och byggbransch. Intresset för att samverka och att öka användningen av projektgenererade massor uppfattas som stort hos byggbranschens aktörer.

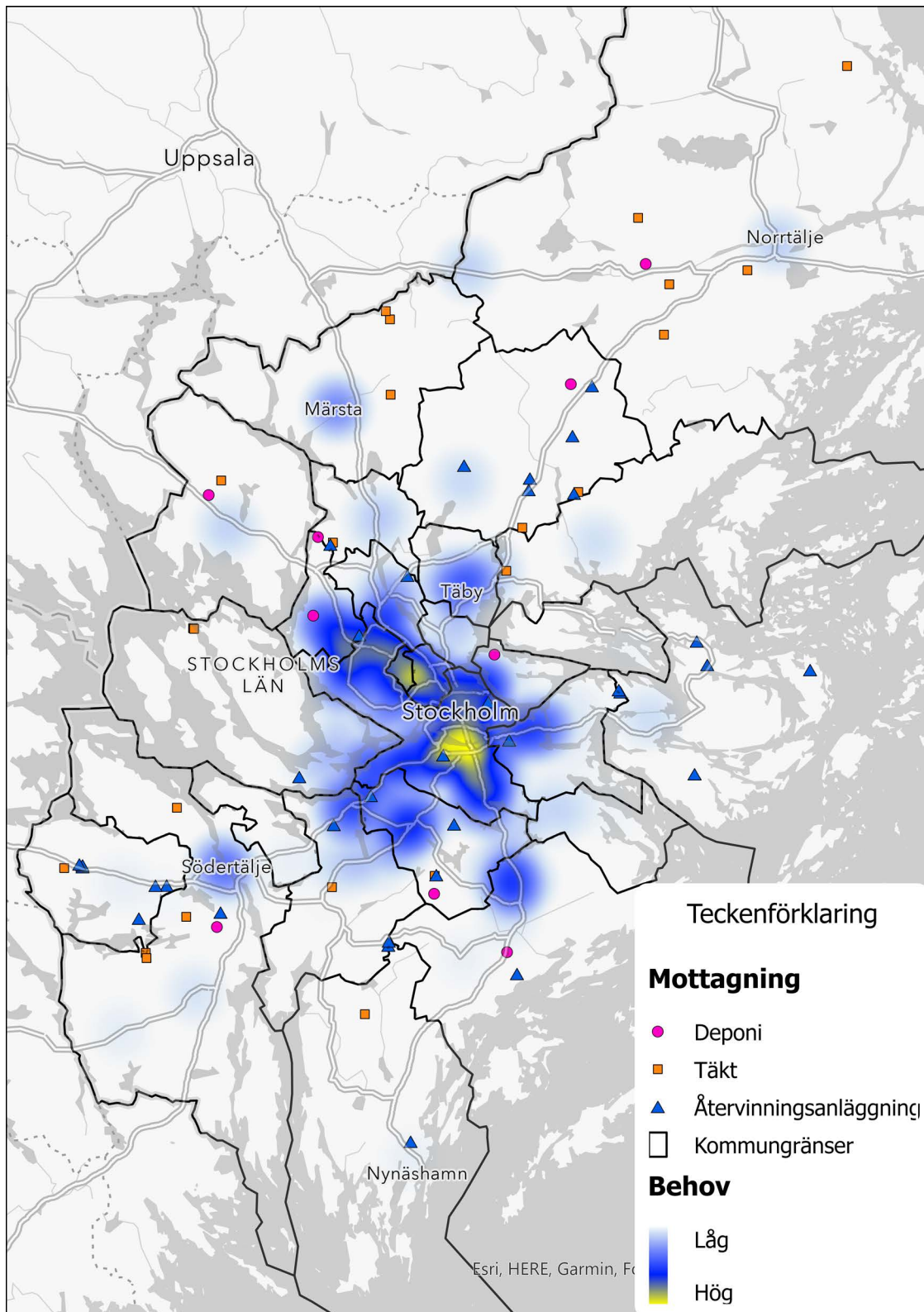
Nuläge – masshantering i Stockholms län

Stockholms län totala ballastbehov är cirka 19 miljoner ton per år. Mängden projektgenererade massor av ballastkvalitet som uppstår i regionens bygg- och anläggningsprojekt är cirka 16 miljoner ton per år. Massorna uppstår men behövs även framförallt centralt i regionen med fokus i och runt Stockholms stad, Nacka och Kungens kurva/Flemingsberg samt i stråket Rinkeby, Tensta, Akalla och Barkarby (se Figur 1a+b) (Ecoloop, 2022).

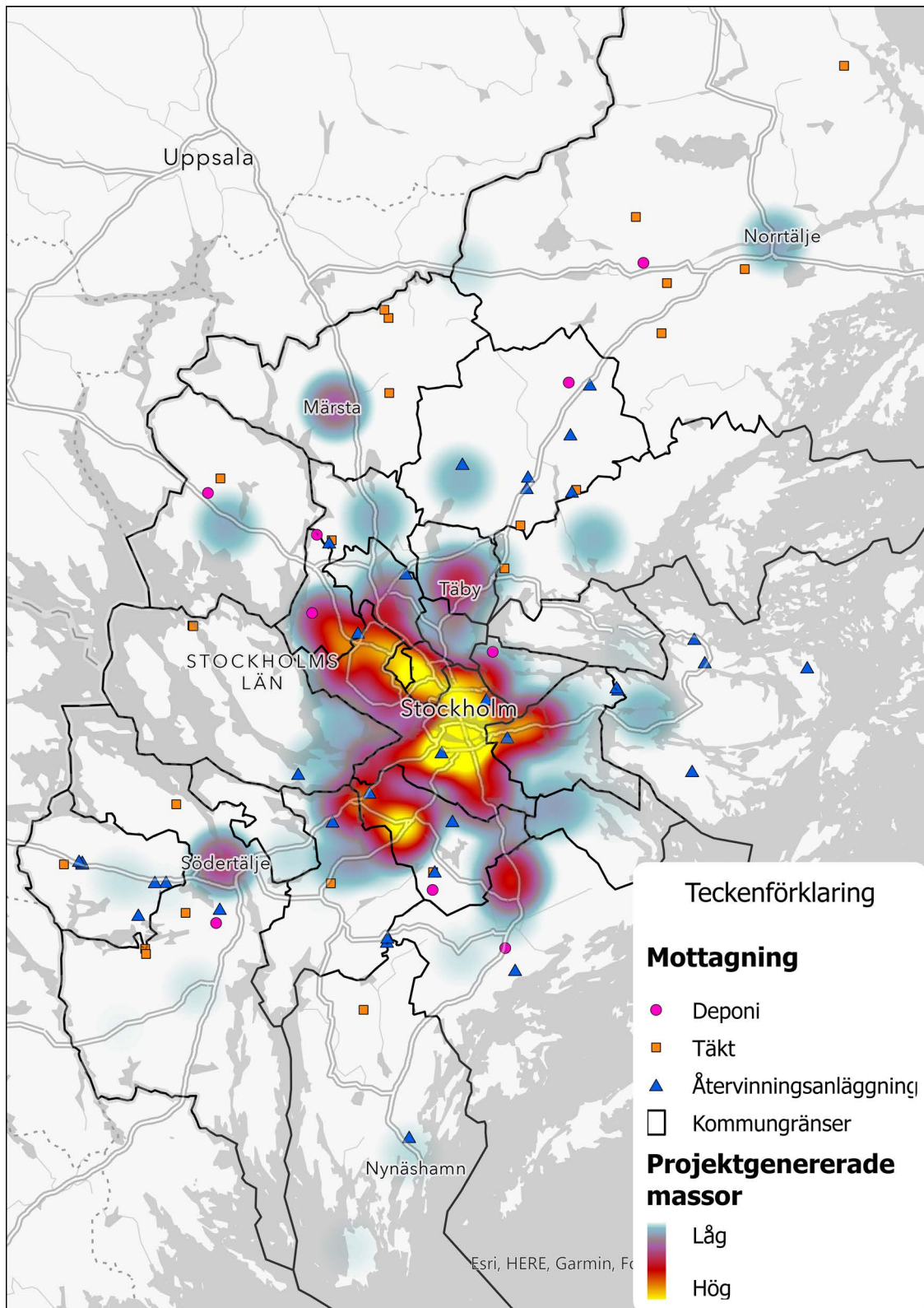
Ansvar för ballastförsörjning och hanteringen av projektgenererade massor läggs i regel ut på varje enskilt byggprojekt och den ansvariga entreprenören. Det finns i länet ingen övergripande planering eller samordning mellan byggprojekten. En resursoptimal användning av projektgenererade massor i byggprojekten försvåras av plats- och tidsbrist, vilket leder till att massorna ofta måste köras bort från projekten oavsett teknisk eller miljömässig kvalitet. Det saknas tillräckligt med ytor för att tillfälligt lagra, sortera eller rena projektgenererade massor och att de materialterminaler som finns ofta ligger långt från byggprojekten vilket genererar långa och tunga transporter (Ecoloop, 2022).

Redan år 2000 tog Länsstyrelsen i Stockholms län fram en rapport där behovet av materialterminaler för berg och grusmaterial lyftes fram (Länsstyrelsen, 2000). Utvecklingen sedan år 2000 har sedan framför allt varit inriktad på minskning av naturgrus användningen, vilket har gett bra resultat. Uttaget av naturgrus har under dessa 20 år minskat i länet från 2,8 miljoner ton till 1,1 miljoner ton (Sveriges miljömål, 2022). I övrigt har situationen med masshanteringen förvärrats, både gällande användningen av projektgenererade massor och masstransporter (Lundberg, 2017). Branschaktörer vittnar om att det blir allt svårare att använda de projektgenererade massorna samtidigt som den linjära hanteringen ger fördyringar i byggandet och genererar många tunga transporter i samhället.

Det finns därför ett stort behov av en mer långsiktig och geografiskt övergripande samordning och planering vad gäller länets masshantering för att möjliggöra en minskning av transporterna och en större användning av de projektgenererade massorna.

Figur 1a. Geografisk fördelning av var behovet av ballast förväntas uppstå under perioden 2021–2030.
Källa: EcoLoop, 2022.

Figur 1b. Geografisk fördelning av projektgenererade massor 2021–2030. Kartan visar även mottagningsytor såsom återvinningsanläggningar, täkter och deponier.

Källa: EcoLoop, 2022.

Syfte och mål

Det övergripande syftet med en masshanteringsstrategi för Stockholms län är att skapa förutsättningar för en mer resurseffektiv hantering av massor i länet och en regional samsyn om problematiken och målbilden. Förhoppningen är att strategin ska bidra till att säkerställa tillgången på byggnadsmaterial, öka konkurrensen minska miljö- och klimatpåverkan från masshanteringen, minska byggnadskostnader samt minska trängsel och därmed öka säkerheten på vägarna.

Den regionala masshanteringsstrategin utgör en grund för samverkan genom att presentera en gemensam inriktning med effektmål, och delmål för en mer cirkulär och resurseffektiv masshantering i Stockholms län och fungerar därmed som en gemensam plattform för länets aktörer. Strategin är en utgångspunkt i såväl fysisk planering och projektering, som upphandling och tillsyn.

Avsikten är att så många aktörer som möjligt ska ställa sig bakom strategins mål. En förväntning är att länets aktörer utifrån strategin tar fram egna handlingsplaner eller motsvarande för en mer cirkulär hantering.

Strategin ska bidra till följande effektmål:

- 1. Bred regional samverkan kring masshanteringen som säkrar konkurrensneutralitet och lika villkor**

Vad innebär målet: Materialförsörjning och mottagningsanläggningar planeras och lokaliseras utifrån ett regionalt perspektiv och med mellankommunal samverkan. Regional samsyn ger förutsättningar för likvärdig och förutsägbar hantering av masshanteringsfrågan inom regionen. Strategin ska verka för likvärdig och förutsägbar konkurrens på marknaden.

- 2. Hantering och transport av massor sker med så liten klimat- och miljöpåverkan som möjligt**

Vad innebär målet: Samordning av transporter och returtransporter innebär att masstransporternas totala fyllnadsgrad ökar vilket minskat antal transporter och därmed klimatpåverkan från fordon. Dessutom ökar trafiksäkerheten, och det blir mindre trängsel och slitage på vägar. Hantering och användning av massor görs med hänsyn till störning av omgivningen i form av till exempel buller, utlakning av miljöstörande ämnen, trafiksäkerhetsrisker mm.

- 3. En resurseffektiv, cirkulär och samhällsekonomisk optimerad hantering av berg- och jordmassor**

Vad innebär målet: Projektgenererade massor av ballastkvalitet används så högkvalitativt och lokalt som möjligt. Detta kräver samordning inom och mellan pågående och kommande exploateringsprojekt. Uppkomsten av finkorniga projektgenererade massor, såsom lera och silt minimeras.

Foto: Mostphotos

Delmål

Delmålen är steg på väg mot de regiongemensamma effektmålen, varav två inkluderar mätbara indikatorer.

Delmål 1 (2023): Det finns ett etablerat samarbete inom ramen för Miljö- och Samhällsbyggnadsrådet (MSR). Detta fungerar som Stockholms läns gemensamma samverkansform för masshanteringsfrågor. Styrgruppen och arbetsgruppen utformar och planerar åtgärder och följer upp masshanteringsstrategins mål och delmål.

Indikator: Ingen föreslagen.

Delmål 2 (2023): Masshanteringsstrategin har förankrats politiskt i länets kommuner.

Indikator: Antal kommuner där strategin beslutats politiskt

Delmål 3 (2026): Det finns framtagna kvantifierbara och mätbara mått på cirkularitet och klimatpåverkan. Vid tillämpning av dessa går det att utläsa hur regionen ligger till i utvecklingen mot effektmål 1 och 2 (till exempel andel tomkörningar, minskad CO₂-utsläpp kopplat till masshantering eller procent täktmaterial som använts av totala behovet)

Indikator: Antal och tillämpning av framtagna mått och deras uppmätta/beräknade värden

Vad krävs för att nå uppställda mål

Om större volym av länets projektgenererade massor hanteras lokalt och används i byggprojekten skulle både kostnader och klimatutsläpp kunna reduceras. Intresset för en mer cirkulär hantering är stort hos branschaktörerna. För att projektgenererade massor i praktiken ska kunna användas i högre utsträckning krävs dock:

- Tillståndsgivna ytor för tillfällig lagring, hantering och sortering
- Samordning och samverkan mellan flera bygg- och anläggningsprojekt
- Förutsättningar för en fungerande marknad
- Hänsyn till klimat- och miljöpåverkan

Tillståndsgivna ytor för tillfällig lagring, hantering och sortering

Vid planering av bygg- och anläggningsarbeten brukar projekten, både utifrån miljöskäl och för att det är kostnadseffektivt, eftersträva massbalans inom det egna projektet. Det vill säga att projektgenererade massor används inom projektet och att mängden som behöver köras bort respektive in därigenom minimeras. I dess mest optimala form körs inga massor vare sig in eller ut. I praktiken är detta svårt, särskilt i stadsmiljö med små tomter och underjordiska garage och liknande, där mängden projektgenererade massor vida överstiger ballastbehovet i det enskilda projektet. Det kan även saknas fysiska eller tidplanemässiga möjligheter att använda det egna genererade materialet. Den skeva massbalansen i tid, framför allt i storstadsregionerna, bidrar till många transporter.

Ytor för tillfällig lagring och sortering behövs för att öka möjligheten för branschaktörerna att använda de projektgenererade massorna. För att kunna använda odefinierade och blandande massor cirkulärt, det vill säga som ersättning för ett täktmaterial, krävs att de sorteras och kvalitetssäkras som ballastmaterial. I Stockholms län fanns år 2021 cirka 65 anläggningar som tog emot projektgenererade massor från bygg- och anläggningsprojekt. Anläggningarna är återvinningsanläggningar, täkter eller deponier. Den totala mottagningskapaciteten var knappt 14 miljoner ton massor per år, att jämföra med de cirka 24 miljoner ton projektgenererade massor som beräknas uppstå (Ecoloop, 2022).

För att möjliggöra en cirkulär hantering krävs tillgång till hanteringsytor på strategiska platser, i nära anslutning till stora utvecklingsområden (Lundberg, 2017, SLL, 2018). Eftersom ytorna av logistikskäl bör ligga nära de utvecklingsområden, där massor uppstår och ballast behövs, kan de med fördel vara temporära. Branschaktören ställer krav på de inkommande överskottsmassornas kvalitet och sorterar ut ballast som kvalitetssäkras.

Den fysiska planeringen har sedan länge pekats ut som ett viktigt planeringsredskap för masshantering eftersom de utgör underlag till beslut i frågor om markanvändning (Länsstyrelsen, 2000). Genom att identifiera ytor för masshantering (så kallade materialterminaler) redan i tidiga planeringsskedet skulle tydligheten öka om vad marken är avsedd för och regionens behov kunna planeras på längre sikt. Detta är något som också betonas i RUFS 2050:

”Säkra befintliga centralt belägna materialterminaler i anslutning till de stora utvecklingsområdena, samt planera för och reservera mark för nya terminaler. Mark för detta behöver säkras genom en regional samordning i de kommunala översiktsplanerna och i efterföljande detaljplanering” (SLL, 2018).

Det är dock endast några enstaka kommuner som har identifierat platser för masshantering i den fysiska planeringen. En förklaring kan vara brist på kompetens i frågan. Ett viktigt arbete för att komma i gång med cirkulär masshantering är att respektive kommun arbetar fram egna riktlinjer eller strategier som beskriver kommunens tillvägagångssätt. Riktlinjen eller strategin bör tas fram för att styra relevanta förvaltningar i kommunerna såsom planering, exploatering och miljö. Masskoordineringsfunktioner behöver även inrättas för att internt mellan olika förvaltningar och enheter kunna koordinera det operativa arbetet i den dagliga verksamheten.

Samordning och samverkan mellan flera bygg- och anläggningsprojekt

Användningen av projektgenererade massor i olika bygg- och anläggningsprojekt behöver koordineras med utgångspunkt från en upprättad massbalans där flera närliggande projekt ingår. Fokus bör riktas på att projektgenererade massor av ballastkvalitet används i större utsträckning och transporter minimeras. Digitala verktyg är ett bra stöd och hjälpmedel för detta arbete, men samordningen och samverkan måste även inkluderas i styrande rutiner och processer.

Regionala aktörer och kommunerna har en viktig funktion för att möjliggöra samordningen i den fysiska planeringen. Det saknas dock i stor utsträckning resurser och kompetens runt frågan kring cirkulär masshantering. Detta trots att masshanteringen är en viktig förutsättning för att regionens bostads- och infrastruktur försörjning ska kunna tillgodoses på ett kostnadseffektivt sätt med minimal påverkan på klimat och miljö.

Foto: Mostphotos

Även de enskilda bygg- och anläggningsprojekten har en viktig roll och funktion för att få till en mer cirkulär masshantering. För att uppnå en mer cirkulär masshantering behöver projekten skapa förutsättningar för att använda projektgenererade massor, samt aktivt efterfråga projektgenererade massor av ballastkvalitet som uppstår i egna eller andra, närbelägna projekt. Det behövs alltså ett utbyte av material mellan projekten, ibland även över kommungränser. Eftersom utbytet mellan projekt innebär tidsmässiga utmaningar är materialterminalerna avgörande för att ha möjlighet att lagra massor.

Förutsättningar för en fungerande marknad

För att uppnå en fungerande marknad för projektgenererade massor måste branschaktörer kunna planera sin verksamhet på lång sikt, med säkerställd marknad för återvunna produkter. Investeringar i materialterminaler och annan infrastruktur måste kunna bära sig på sikt. För att komma dit behöver ballastbehovet i bygg- och anläggningsprojekt specificeras så att det kan tillgodoses med ballast både från täkt och med projektgenererade massor.

Många kravställningar för ballastbehov, till exempel i mängdförteckning enligt AMA (Allmän material- och arbetsbeskrivning av AB Svensk Byggtjänst), låser behoven till att enbart kunna tillgodoses genom täktmaterial. Det handlar med andra ord ofta mer om att ställa rätt byggkrav än att styra marknaden. Detta kan kombineras med beställarstyrd koordinering och planering, exempelvis genom avtal och samverkan med

specifika närliggande projekt eller yta med lagrings- och återvinningsmöjlighet. Standard för beskrivning av ballast behöver dessutom utvecklas med hänsyn till miljöegenskaper och tekniska egenskaper, så att gemensamma begrepp utvecklas för såväl täktmaterial som projektgenererade material.

För att uppnå en mer cirkulär hantering i samhället bör projekten, speciellt de stora, redan i tidiga skeden ta fram och dela information om överskottsmassornas volym och kvalitet, behov för lagrings- och hanteringskapacitet samt planerade transportlösningar och transportbehov för in- och uttransport av massor, vilka mängder av ballast som behövs och hur mycket av detta som måste tillgodoses av högkvalitativt ballastmaterial från bergtäkt, samt hur mycket som kan täckas genom egna eller andra projekts genererade massor av ballastkvalitet. Detta behöver sedan delas på ett transparent och strukturerat sätt.

Hänsyn till klimat- och miljöpåverkan

Effektiv resursanvändning måste vägas mot andra miljöaspekter såsom klimat, giftfri miljö, biologisk mångfald och landskapsbild.

Klimatpåverkande utsläpp från masshanteringen är ett problem som tidigare inte uppmärksammats i så hög utsträckning. Nuvarande praxis, speciellt i mindre bygg- eller anläggningsprojekt, bygger på att jord och berg som schaktas eller sprängs i byggprojekt lastas på lastbil för transport till en tillfällig eller slutlig mottagare. När schaktningen är klar, transporteras nytt ballastmaterial in till byggarbetsplatsen för att täcka kvarvarande ballastbehov. Transporterna sker i princip alltid med lastbil. Det finns endast enstaka exempel på ballast- och entreprenadtransporter med båt. Ofta lämnas och hämtas massorna inte på samma ställe som de uppstår och de behövs vid olika tidsskeden, vilket gör det svårt för lastbilen att ta returtransporter och därför uppstår det många tomtransporter (Trafikanalys, 2014). Totalt emitterar masstransporterna i Stockholms län cirka 28 procent av koldioxidutsläppen från tunga transporter i Stockholms län (jämförd statistik på RUS, 2021). För att minska klimatutsläppen från masshanteringen behöver transporterna effektiviseras och detta måste göras i ett tidigare planeringsskede.

Klimatutsläppen och energiåtgången för transporterna avgörs i stort av hur långt de projektgenererade massorna körs från byggarbetsplatserna, hur långa täkttransporterna är samt hur stor andel av transporterna som körs tomma. Dessutom beror utsläppen naturligtvis på typ av fordon och vilket bränsle som används. Transportavstånden är relativt lika för de material som är attraktiva för marknaden att använda. Lera och silt samt fyllmaterial, det vill säga material som är svåra att använda, transporteras däremot ofta längre. Eftersom lera och silt står för en stor del av schaktmassorna och samtidigt transporteras långt står dessa material för merparten av energiåtgången och utsläppsbelastningen. För att minska klimatutsläppen är det därför avgörande att använda byggmetoder för att undvika schaktning

av finkorniga material eller att hitta avsättning för de finkorniga materialen i närområdet. Möjligheter för att kunna minska schaktmängderna kan vara att till exempel förbelasta lera. Sådana åtgärder kräver god planering och framförhållning. Möjliga avsättningslösningar kan vara till exempel som tätskikt i dagvattenfördröjningsåtgärder eller förbättring av jordbruksmark.

Länets aktörer behöver utforma upphandlingskrav på ett sådant sätt att mindre klimatpåverkande lösningar gynnas. I omställningen till ett förnybart energisystem blir det allt starkare konkurrens om förnybar energi, både i form av el och bränsle. Genom att få ner transportavstånden och därmed minska transportenergin kan masshanteringens aktörer bidra till såväl energi-effektivisering som energiomställning. Åtgärder för detta kan exempelvis vara att öka framkomlighet för byggtransporter på väg, genom att använda vattenvägarna och att möjliggöra fordon med högre lastkapacitet samt förbättra logistiken. Frågor såsom bärighetsklassning av vägar, dispenser för tunga fordon, ytor för omlastning, rangering och angöring av fordon och fartyg behöver utredas vidare för att underlätta för dessa lösningar.

Utöver utsläpp från masstransporter sker klimatutsläpp vid produktion av ballastmaterial på täkter. Klimatutsläppen från brytning av berg är omkring 2 kg CO₂-ekvivalenter per ton ballastmaterial (NCC Industry AB, 2017; Feiring Bruk AS, 2018). I Stockholms län bröts cirka 6 miljoner ton berg år 2019 (SGU, 2020) vilket alltså motsvarar 12 000 ton CO₂. Om projektgenererade massor kan användas i högre utsträckning och ersätta täktmaterial är det möjligt att göra klimatbesparingar genom minskad brytning i bergtäkterna.

Förutom klimatpåverkan påverkar hanteringen och transporter av ballast och schaktmassor även flera andra miljöaspekter såsom naturmiljö, buller, spridning av föroreningar och luftkvalitet, liksom påverkan på kulturmiljö, gestaltning, samt stads- och landskapsbild. Karaktären och graden av denna påverkan är till stor del platsspecifik och hanteras mest lämpligt inom ramen för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

En viktig faktor för att kunna tillvarata resursen med minskad påverkan på miljön i omgivningen är att ha kunskap om platsen som ska schaktas för att veta mer om eventuella naturliga eller antropogena föroreningar på platsen. På senare tid har problem med till exempel svavelhaltiga mineral i berggrunden uppmärksammas lokalt i vissa områden i Stockholmsregionen, också benämnt som sulfidberg. Även arsenik är ett problem i vissa områden. Bygg- och anläggningsprojekt kan minska miljöpåverkan genom att redan i den tidiga planeringen inkludera kunskap om jord- och bergmaterialets sammansättning. Genom att tidigt planera för vilka arbetsmetoder som ska användas kan negativ miljöpåverkan från både naturliga och antropogena föroreningar undvikas.

Lagstiftningen och vägledningarna runt användning, provtagning och klassning av schaktmassor är till stor del svårtolkad och inte anpassad till återvinning av schaktmassor. Detta har under den senaste tiden föranlett ett flertal regeringsuppdrag för att tydliggöra och ändra lagstiftningen. Som ett resultat

Foto: Mostphotos

av ett regeringsuppdrag har Naturvårdsverket utvecklat sin vägledning för hantering av massor¹. Många projektörer såväl som entreprenörer upplever att tolkningarna av lagstiftningen görs olika av de olika kommunala tillsynsmyndigheterna i länet. I arbetet med att ta fram denna regionala strategi har många påtalat behovet av tillsynsvägledning. Målet är att tillsynsmyndigheterna i länet ska hantera masshanteringsärenden så enhetligt och likvärdigt som möjligt.

Utöver föroreningar behöver miljöaspekter såsom buller och damning hanteras i bygg- och anläggningsprojekt. Det finns nyutvecklad kunskap och information om hur buller och damningsproblem i samband med tätortsnära masshantering kan minimeras (Tyréns, 2021). Andra luftföroreningar uppkommer främst genom trafik till och från byggarbetsplatserna samt genom sprängningsarbeten.

För att skydda den biologiska mångfalden behöver hantering av schaktmassor göras i enlighet med lagstiftningen om invasiva arter.

Anläggningar för masshantering kan påverka stads- och landskapsbild och kulturmiljö, vilket kräver anpassningar till platsspecifika natur- och kulturvärden.

1 Vägledning - Masshantering och användning av massor i anläggningsarbeten <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall/atervinning-av-avfall-i-anlaggningsarbeten>

Genomförande och uppföljning

För att nå de uppsatta effektmålen behöver länets aktörer, de offentliga såväl som branschaktörerna, genomföra kraftfulla åtgärder. För att säkerställa samarbetet, kontinuerligt följa lägesbilden och planera och prioritera åtgärderna etableras en styr- och arbetsgrupp för masshantering inom ramen för Miljö- och Samhällsbyggnadsrådet (MSR) (delmål 1).

Det ska fungera som Stockholms läns gemensamma samverkansforum för masshanteringsfrågor och utformar och planerar samverkansaktiviteter med näringsliv och bransch, planerar och prioriterar åtgärder samt följer upp masshanteringsstrategins mål och delmål.

Det primära syftet är att samordna masshanteringsfrågan framåt i linje med strategin. Det är sedan upp till varje enskild aktör att efter egna bedömningar/prioriteringar tillämpa kunskapen och genomföra de åtgärdsförslag som presenteras i bilaga 1.

Syftet är vidare att förankra och skapa samsyn kring gemensamma frågeställningar på hög strategisk nivå.

Arbetet förväntas leda till att aktörerna får en samordnad lägesbild.

Målet är att styrgruppen och arbetsgruppen:

- Planerar och genomför aktiviteter som behövs för att uppnå strategins effektmål. Delmålen och föreslagna åtgärder i strategin är viktiga utgångspunkter för dessa aktiviteter.
- Regelbundet utbyta erfarenhet med bransch och statliga myndigheter.
- Följer upp och regelbundet uppdaterar masshanteringsstrategin

I styrgrupp och arbetsgrupp deltar representanter från Länsstyrelsen i Stockholms län, Region Stockholm, Storsthlm, Trafikverket och Stockholm stad, samt 3–4 kommuner. Länsstyrelsen är sammankallande.

Masshanteringsstrategins innehåll behöver svara upp mot aktuellt kunskapsläge, och den måste vara aktuell för att kunna fungera som vägledning för länets olika aktörer. Masshanteringsstrategins mål och delmål följs därför upp varje år. Strategin i sin helhet följs upp vart fjärde år. Om strategin bedöms inaktuell i vissa avseenden kan den ändras i dessa delar. Vid behov kan strategin revideras i sin helhet. Resultatet av uppföljningen och eventuella ändringar ska redovisas för och godkännas av styrgruppen.

Källförteckning

- Feiring Bruk AS, 2018. Environmental Product Declaration. Pukk, producerat ved Bjønndalen Bruk AS, Nittedal. Hämtad den 23 maj från https://www.epd-norge.no/getfile.php/139206-1531490745/EPDer/Byggevare/Naturstein/NEPD-1602-632_Pukk--Produsert-ved-Bj--nn-dalen-Bruk-AS--Nittedal.pdf
- Handboken Bygg, 1985. Huvuddel 1 A – Allmänna grunder. (Handbok för hus-, väg- och vattenbyggnad). LiberFörlag, Stockholm. ISBN 91—38-06081-7
- Ecoloop, 2022. Kartläggning av massor och masstransporter i Stockholms län. (länk bifogas)
- Lundberg K, 2017. Energieffektivt logistiksystem för transport av jord- och bergmassor på Södertörn, Hämtad 23 maj från: <http://www.optimass.se/kunskapsbanken/slutrapport-energieffektivt-logistiksystem-for-transport-av-jord-och-bergmassor-pa-sodertorn-optimass-rapport-2017/>
- Lundberg, K., Frosth, S., Meurman, S., Johansson, M., Robinson, T., 2017. Energieffektiv och cirkulär masshantering i Trafikverket genom extern samverkan – Fallstudie Södertörn. Hämtad 23 maj från <https://www.optimass.se/publikationer/energieffektiv-och-cirkular-masshantering-i-trafikverket-genom-extern-samverkan-fallstudie-sodertorn/>
- Lundberg och Mustonen 2019. Kommunala styrmedel för minskad klimatpåverkan från masstransporter. Goda exempel från tre kommuner. Hämtad från <https://www.optimass.se/wp-content/uploads/2019/07/goda-exempel-jord-och-bergmassor-optimass-juni-2019.pdf>
- Länsstyrelsen i Stockholms län, 2000. Masshantering i Stockholms län. Brytning och återvinning av grus, berg och schaktmassor. Rapport 2000:11
- NCC industry AB, 2017. Aggregates from stationary crushing. Environmental Product Declaration for aggregates from the stationary crushing plant Ramnaslätt. (Hämtad den 18 december från https://gryphon4.environdec.com/system/data/files/6/11981/epd843_NCC_Aggregatesprocent20stationaryprocent20crushingprocent20plant_2017.pdf)

- RUS (regional utvecklings & samverkan i miljömålsystemet, 2021). Nationella emissionsdatabasen. <https://www.rus.se/statistik-och-indikatorer/nationella-emissionsdatabasen/>
- SGU, Statens Geologiska Undersökning, 2020. Grus, sand och krossberg 2019. Periodiska publikationer 2020:2.
- SGU, Statens Geologiska Undersökning, (2018). Hållbar ballastförsörjning – förutsättningar i Stockholms och Uppsala län. SGU-rapport 2018:09
- SGU, Statens Geologiska Undersökning (2015). Resurseffektivisering och minskade transporter – förslag till hur insamling av produktionsuppgifter från entreprenadberg kan utformas. SGU-rapport 2015:39
- SLL, 2018. Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen: RUF5 2050: Europas mest attraktiva storstadsregion.
- SLL, 2017. Tekniska försörjningssystem för masshantering och täkter. Tillväxt- och regionplaneförvaltningen, TRF. 2017:7. http://www.rufs.se/globalassets/h.-publikationer/2017/kunskapsmaterial_tekniska_system_masshantering_takter.pdf
- Sveriges miljömål 2022. Levererad mängd naturgrus, krossberg och morän från tillståndsgivna täkter. Hämtad från <https://www.sverigesmiljomal.se/miljomalen/grundvatten-av-god-kvalitet/grusanvandning/>
- Trafikanalys, 2014. Lastbilstrafik 2014. Statistik.2015:21. <https://www.trafa.se/globalassets/statistik/vagtrafik/lastbilstrafik/2009-2015/2014/lastbilstrafik-2014.pdf>
- Tyréns, 2021. Tystare tätortsnära krossning och masshantering. Titel på rapport: Vägledning Buller – Masshanteringsplatser. https://www.tyrens.se/media/5431/vaegledning-buller_slutrapport_2021-12-09.pdf
- Tyresö kommun, 2019. Hållbar hantering av massor. KSM2019-620-260. <https://www.tyreso.se/download/18.6a5f248b16d5d95f-901260bc/1569398539293/Masshanteringsstrategiprocent20fprocentC3procentB6rprocent20procentC3procent96straprocent20TyresoprocentC3procentB6.pdf>

Bilaga 1:

Förslag på åtgärder

Det övergripande syftet med den regionala masshanteringsstrategin är en hållbar masshantering i Stockholms län ur ett flergenerationsperspektiv där massorna hanteras resurseffektivt, cirkulärt och optimerat ur ett samhälls-ekonomiskt perspektiv. En långsiktig målsättning är även att hantering och transporter av massor ska ske utan negativ klimatpåverkan. Det är dock viktigt att inte arbeta ensidigt med klimatfrågan då olämplig hantering av schaktmassor även kan ge annan negativ miljöpåverkan.

Masshanteringsfrågan med ballastförsörjning och hanteringen och användningen av projektgenererande massor bör, på samma sätt som dricksvattenfrågan, kollektivtrafiken eller infrastrukturen vara en självklar del av de gemensamma försörjningssystemen i regionen.

Den regionala masshanteringsstrategin är tänkt att fungera som en övergripande och långsiktig strategi som anger inriktningen för det fortsatta arbetet med länets masshantering. Det är upp till varje ansvarig aktör att bestämma vilka projekt som ska genomföras, hur genomförandet och finansieringen ska ske, samt vilka funktioner inom respektive aktörs organisation som ska delta. Beslut om finansiering fattas av respektive aktör eller av aktörer i samverkan. Ansvariga och samordnande aktörer medverkar i uppföljningen av åtgärderna. Åtgärderna presenteras utan rangordning eller prioritering.

Åtgärd 1 – Uppdatera och utveckla tematiskt kartmaterial som underlag till den regionala utvecklingsplanen, RUFS

Åtgärden syftar till att utveckla och förbättra det befintliga tematiska kartmaterialet i RUFS. Det behöver finnas prognoser rörande behov och kvalitet av jord och ballastmaterial samt projektgenererade massor av ballastkvalitet i ton och m³. De tematiska kartorna behöver även visa på strategiska lägen för materialterminaler.

Trots att det finns tematiska kartor i RUFS 2050 har dessa inte använts av kommunerna i någon större utsträckning. Åtgärden bör därför inkludera en översyn av vilken information kommunerna behöver och frågar efter.

Åtgärd 2 – Etablera mellankommunal samverkan i planeringen kring masshanteringen (där mottagningsytor är en central del av arbetet)

Mellankommunal samverkan behövs för att få till stånd strategiska lägen för materialterminaler i regionen. Masshanteringen är en viktig förutsättning för

att regionens bostads- och infrastruktur försörjning ska kunna genomföras på ett kostnadseffektivt sätt. Samverkan kan med fördel integreras som en del i det befintliga strategiska nätverk och plattformar.

Åtgärd 3 – Planera och beakta ytor och områden för masshantering i översiktsplaner och detaljplaner

Ytor och områden för masshantering behöver planeras och beaktas i den kommunala planeringen. Åtgärd 3 behöver därför kombineras med Åtgärd 4 och 5. Ytor för masshantering bör i största möjliga utsträckning vara tillfälliga och strategiskt lokaliserade i områden med mycket exploatering och följa stadens utbyggnad.

Åtgärd 4 – Masshantering ska hanteras i kommunala processer

Planering för masshantering i tidigt skede kan både bidra till att säkra ytor för masshantering, förebygga problem, minska masstransporter samt minska kostnader.

Åtgärden syftar till att samtliga kommuner säkrar en mer cirkulär masshantering genom framtagande av kommunal riktlinje eller strategi som beskriver kommunens tillvägagångssätt och ligger till grund för kommunens arbete. Riktlinjen eller strategin bör tas fram i samverkan mellan planering, exploatering och miljöfunktioner. Exempel på befintlig masshanteringsstrategi är Tyresö (Tyresö kommun, 2019).

Ytor för masshantering tillgodoses i löpande planering och samordning inom och mellan pågående och kommande exploateringsprojekt. Mellankommunal samverkan är också viktig när närliggande utbyggnadsområden finns på olika sidor av kommungränsen.

Åtgärd 5 – Säkerställa resurser och funktioner för masskoordinering

Åtgärden syftar till att säkra resurser och funktioner för masshantering i kommunerna men även inom Trafikverket och Region Stockholm. För att få till en ökad användning av projektgenererade massor och en mer samordnad och koordinerad masstransporter i regionen krävs att det finns resurser och funktioner som arbetar med frågan. Att kontinuerligt arbeta med frågan och ha en strategisk översyn av kommunen eller organisationens samtliga projekt och masstransporter sparar både miljö, klimat och pengar. Helsingfors har sedan flera år tillbaka inrättat en tjänst för masskoordinering i kommunen, och på så sätt sparat cirka 37 miljoner euro, och förhindrat 13 400 ton koldioxidutsläpp under en femårsperiod.

Åtgärd 6 – Utveckla vägledning och upphandlingskrav för cirkulär masshantering och effektivare transportlösningar i projektplanering- och projektering

Åtgärden syftar till att enskilda bygg- och anläggningsprojekt ska kunna uppnå en mer cirkulär hantering. Det bör tas fram gemensamma vägledningar för projektplanering och projektering som ett stöd för arbetet. För att uppnå cirkularitet behöver de enskilda projekten använda återvunna massor från andra projekt i högre utsträckning vilket måste återspeglas i exempelvis upphandlingskrav. De enskilda projekteten behöver även styra transportlösningar och transportlängder med syfte att minska de klimatpåverkande utsläppen.

Åtgärd 7 – Kartlägga masshanteringens kostnadsandel i exploatering av kommunens mark

Åtgärden att kartlägga masshanteringens kostnadsandel i exploatering av kommunens mark innebär att kommunen skaffar sig kunskap och underlag för vad masshanteringen kostar som andel av den kommunala byggkostnaden. Masshanteringens andel av byggkostnaden är idag dold och en höjning av byggkostnaderna på grund av längre masstransporter eller dyrare mottagningskostnader är svår att identifiera för kommunen. Att inte kunna följa kostnaderna ger mindre incitament till att genomföra åtgärder.

Åtgärd 8 – Använda ett gemensamt (om möjligt befintligt) digitalt verktyg

Statistiken över hur mycket projektgenererade massor som schaktas och sprängs i regionen är obefintlig på kommunal och regional nivå. Sådan information finns endast kopplat till enskilda entreprenader och aggregering av information saknas. Det saknas även statistik och underlag över var och hur långt massorna transporteras. Kartläggningar och underlag måste därför idag baseras på prognoser. För att kunna följa utvecklingen i länet och se om utvecklingen går åt rätt håll är spårbarheten i massflödet centralt. Det behövs även för att kunna se och räkna på massbalanser i länet. Dessutom kan ökad spårbarhet av massflöden leda till bättre översyn på var massorna tar vägen, och därmed även leda till minskad avfallsbrottslighet.

Det behövs därför ett digitalt verktyg för att öka spårbarhet, se massbalanser och kunna räkna på och planera för mer cirkulär och resurseffektiv hantering av massorna i länet. Förslagsvis görs en förstudie för att sedan implementera en digital lösning.

Åtgärd 9 – Klargöra affärsmodeller för materialterminaler

Det finns fortfarande många obesvarade frågor runt affärsmodeller, ägande och driftsformer för materialterminaler som behöver besvaras. Beställarkrav och upphandling bör ske på ett sätt så lösningar som ligger i linje med

strategins effektmål premieras. Detta kommer leda till anpassning av affärsmodeller. Beroende på vem som är initiativtagare och ägare av ett samordnat masshanteringssystem så kommer affärsmodellen att se olika ut. Olika aktörer har olika mål samt olika kompetenser och resurser att bygga upp logistiksystemet.

Åtgärd 10 – Genomför tillsynsvägledning inom tillsynsområdet till kommunerna med syfte att tillsynen ska vara likvärdig

Ett viktigt budskap från branschaktörer i den dialog som genomförts inom ramen för framtagandet av denna strategi är att tillsynen inte är likvärdig och förutsägbar i länet. För en mer hållbar masshantering krävs en regional samsyn som bidrar till likvärdig och förutsägbar tillsyn. För att stödja utvecklingen mot cirkulär masshantering i kommunerna behövs därför rådgivning och tillsynsvägledning kring masshanteringsfrågor.

Åtgärd 11 – Regional översyn av framkomlighet för byggtransporter

Regional översyn av framkomlighet för byggtransporter på väg och vatten bör tas fram. Detta inkluderar var vattenvägarna ska användas som komplement till väginfrastrukturen och planering för tillhörande kajstrukturer. En regional översyn inkluderar även att möjliggöra för fordon med högre lastkapacitet. Detta kräver i sin tur utredningar av bärighetsklasser och ytor för rangering av fordon.

Åtgärd 12 – Utveckla standardisering av massor

Ett arbete kring klassificering och standardisering av projektgenererade massor av ballastkvalitet behöver utvecklas; ett tydliggörande av vilka typer av projektgenererade massor som kan användas till vilka funktioner och applikationer. Klassificering och standardisering tas med fördel fram av branschaktörerna i samverkan med berörda myndigheter.

Åtgärd 13 – Förebygga uppkomst av schaktmassor

Det finns stor potential att minimera uppkomsten av finkorniga schaktmassor, såsom lera och silt. Tidig planering och projektering bör utvecklas så att avfallsmängden av massor minimeras, till exempel genom att anpassa byggnation efter markförhållanden eller naturmiljön. Trafikverket, och andra byggherrar bör utveckla rutiner och vägledning för hur detta kan uppnås genom strategiska beslut i den fysiska planering och lokalisering av bebyggelse och infrastruktur.

Bilaga 2:

Goda exempel på cirkulär masshantering

Det som finns ett antal goda exempel på byggprojekt och exploateringsområden i länet där de har sparat pengar och reducerat miljöbelastning genom en mer cirkulär hantering:

Som en åtgärd för att minska koldioxidbelastningen från masshanteringen har stadsutvecklingsprojektet i Norra Djurgårdsstaden, Stockholms stad valt att sortera och återvinna schaktmassor från byggprojekt där förorenad jord förekommer. För att möjliggöra den lokala hanteringen har ett masslogistikcenter (återvinningsyta) etablerats i Värtahamnen där mellan 1 000 och 1 500 ton massor tas om hand varje dag. Detta har resulterat i en halvering av antalet transporter av projektgenererade massor. Redan 2020 hade totalt 87 000 tur- och returtransporter för tunga fordon sparats genom denna åtgärd.

I början av hösten 2021 påbörjades ett unikt samarbete mellan exploateringskontoret i Stockholm och Region Stockholms förvaltning för utbyggd tunnelbana (FUT). Avtalet tecknades i september 2021 och innebär att det ovan nämnda masslogistikcentret i Värtahamnen tar emot och förädlar berget som sprängs ut ur tunnarna för nya tunnelbanan från Kungsträdgården. Materialet transporteras på pråm till masslogistikcentret, vilket beräknas spara över 50 000 tunga lastbilstransporter genom centrala Stockholm. Utöver detta spar man en lika stor mängd tunga lastbilstransporter då man inte behöver köpa in nytt ballastmaterial. Totalt beräknas detta spara upp till 100 000 transporter inom staden.

I centrala Nacka kommun har ett byggprojekt för 600 bostäder och 8 000 kvadratmeter verksamhet genomförts där 10 procent av bortsprängda bergmassor krossats upp på plats och använts som ballastmaterial i projektet istället för att köras iväg. Kommunens stora besparing var minskad trafikbelastning i Södra länken samt minskade transport- och materialkostnader till ett belopp om 8,8 miljoner kronor, vilket motsvarar nästan 15 procent av kostnaderna för losshållning av berg som låg på 60 miljoner kronor. Den lokala krossningen utfördes som del av den upphandlade entreprenaden. För att möjliggöra återvinningen krävdes att massorna lagrades vid byggarbetsplatsen. I detta fall behövdes även en mobil bergkross samt ett tält för att minska buller och damning.

Tyresö kommun har i översiktsplan Tyresö 2035 slagit fast att kommunen ska sträva efter att hantera schaktmassor lokalt med hjälp av upplagsplatser. I ett första skede ska detta genomföras vid omvandlingen av Östra Tyresö, vid utbyggnad av vatten och avlopp samt anläggning av gator, gång- och cykelbanor. Ambitionen är dock att på längre sikt möjliggöra för hantering av massor lokalt även i andra typer av byggverksamhet. För att kunna realisera den lokala masshanteringen har en masshanteringsyta upprättats som hanterar och krossar berg. Det material som genereras används sedan som konstruktionsmaterial. Masshanteringsytan drivs som en C-anläggning. Genom ytan har kommunen kunnat minska sin byggkostnad med 16,7 miljoner under en femårsperiod (Lundberg och Mustonen, 2019). Kostnaderna har kunnat reduceras eftersom kommunen inte behöver betala för att köra iväg massor som sedan ska köpas in igen i ett senare skede.

I Helsingfors i Finland har kommunen ett tiotal strategiskt placerade masshanteringsytor som i huvudsak ligger i anslutning till större exploateringsprojekt. Ytorna har säkrats i tidiga planeringsfaser och möjliggörs av att staden äger relativt mycket mark. Helsingfors stad har även ett eget byggbolag, som bygger cirka hälften av stadens infrastrukturprojekt och även ansvarar för driften på stadens masshanteringsytor. Genom ett förhållningssätt där massorna inte övergår till byggtreprenörerna per automatik och där hela stadsmiljösektorn (motsvarar de tekniska förvaltningarna i svenska kommuner) är inblandade för att uppnå en högre cirkularitet har staden sparat mycket pengar. Under en femårsperiod beräknas besparingarna uppgå till 32 miljoner euro, och 11 000 ton koldioxid (Lundberg och Mustonen, 2019). Detta har åstadkommit genom en användning av de projektgenererade massor tiofaldigats från 110 000 ton till 1,1 miljoner ton per år.

Det finns även ett flertal privata initiativ med lokal och cirkulär hantering av massor såsom till exempel Årstakrossen i södra Stockholms stad och våtsiktning av icke farligt avfall i Malmö. För att de privata initiativen ska få riktig lyftkraft behöver stora offentliga beställare såsom kommuner och Trafikverket stödja dessa initiativ i större utsträckning genom att till exempel möjliggöra etableringar och efterfråga återvunnet material.

Det finns fortfarande många obesvarade frågor runt affärsmodeller, ägande och driftsformer för materialterminaler som behöver besvaras. Forskning och utvecklingsprojekt inom området pågår.

Bilaga 3: Ordlista

Ballast – generell term för stenmaterial. Ballast används som konstruktionsmaterial och är formbeständig och fri från föroreningar (Handboken bygg, 1985). Ballast används som fyllnadsmaterial i hus och vägkonstruktioners grundläggning och utgör huvudkomponenten i asfalt och betong.

Entreprenadberg – bergmassor som genereras i infrastrukturprojekt eller andra pågående entreprenadarbeten.

Massbalans – det sammanlagda flödet av massor i en region, kommun, exploateringsområde eller byggprojekt. Flödet utgår ifrån områdets behov av ballast och som balanseras av dess tillgångar i form av täktmaterial och projektgenererade massor av ballastkvalitet. Ordet massbalans har tidigare främst används på projektnivå.

Materialterminal – en plats där olika typer av massor kan lagras tillfälligt, sorteras och renas för att senare kunna användas som ballastmaterial. Den kan vara kombinerad med täktverksamhet eftersom många tillstånd medger lager av utbrutet eller krossat material. Dessa platser kallas ibland även omlastningsstationer eller rena mottagningsytor för massor. Dessa bör vara tillfälliga och lokaliserade i områden med mycket exploatering. De kan behöva ha andra eller nya funktioner jämfört med den traditionella täkten samt teknik och skyddsåtgärder för att fungera även i tätbebyggda områden.

Projektgenererade massor – summan av den asfalt, jord, sten, berg och lera som schaktas i bygg- och anläggningsarbeten inom ett geografiskt område.

Projektgenererade massor av ballastkvalitet – den del av de projektgenererade massorna som har en kvalitet som motsvarar ballastmaterial som produceras av täkter och som skulle kunna gå tillbaka in i systemet som ballastmaterial, det vill säga massor från infrastruktur- och exploatering med säkerställd avsättning och som är lämpliga ur miljö- och hälsosynpunkt.

Täktmaterial – ballastmaterial som produceras på en täkt. Täktmaterial redovisas som producerad och levererad mängd. Producerad mängd är den mängd jungfrulig mängd berg eller grus som utvinns från täkten. Täckter har ofta även tillstånd för att ta emot och förädla projektgenererade massor av ballastkvalitet.

Återanvändning – att en produkt eller en komponent som inte är klassificerad som avfall används igen för att fylla samma funktion som den ursprungligen var avsedd för (MB 15 kap 2 §). Termen återbruk används ofta synonymt med termen återanvändning.

Återvinning – att vidta en åtgärd som innebär att avfall kommer till nytta som ersättning för något annat material eller förbereder det för en sådan nytta eller en åtgärd som innebär att avfall förbereds för (MB 15 kap 6 §).

Länsstyrelsen
Stockholm

Region Stockholm

Stockholms
stad

STORSTHLM

TRAFIKVERKET

Stadsledningsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2023-08-17
KS/2023:203

Svar på remiss om "Idrottsstrategi för Stockholmsregionen"

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att som eget yttrande översända stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse.

Sammanfattning

Region Stockholm har på remiss översänt ett utkast till "Idrottsstrategi för Stockholmsregionen" till bland annat länets kommuner för synpunkter. Regionen vill särskilt ha svar på vilka eventuella ekonomiska konsekvenser som förslaget kan medföra för verksamheterna och varför.

Stadsledningsförvaltningen kan konstatera att strategin är väl uppbyggd, kopplas ihop med RUFSS och kommer att kunna fungera som en övergripande inriktning för regionens arbete. Det är bra att strategin fokuserar på ett begränsat antal målområden, inriktningsområden och prioriteringar. Det gör att det går att följa resonemangen från de övergripande målen till de övergripande prioriteringarna. Men strategin ska samtidigt tydliggöra Region Stockholms roll som regional aktör och det görs inte lika tydligt. Solna stad vill se en större konkretisering av vad Regionen kan och vill prioritera i den egna verksamheten för att bistå i genomförandet av strategin. Kollektivtrafiken har exempelvis stor betydelse för att göra redan befintliga anläggningar och/eller naturområden tillgängliga för flera. Men även att exempelvis stötta fler aktörer att bli aktiva på regional nivå, exempelvis genom ett regionalt aktivitetsstöd till föreningar.

Det är inte heller möjligt att avgöra vad strategin kan innebära för enskilda aktörer i regionen och det är därför inte heller möjligt att avgöra specifika ekonomiska konsekvenser. När det gäller genomförandet av strategin förutsätts dock aktörerna i genomförandeskedet ta på sig såväl mer uppgifter som troligen kommer kräva mer administrativa resurser. Detta för att klara ett ökat planeringsarbete, deltagande i ett utökat antal olika fora, samt utöka samordningen inom olika genomförandeområden. Även mer konkreta insatser som att enskilda aktörer (kommuner, föreningar, kommersiella aktörer) ska ta regionalt ansvar för anläggningar mm kommer givetvis att påverka aktörerna ekonomiskt, såväl investeringsmässigt som driftsmässigt. Om det ska kunna genomföras utan utökade intäkter så kommer det givetvis att tränga ut andra angelägna verksamheter. Väljer man istället att öka intäkterna, kommer den/de aktörer som ska stå för de utökade intäkterna att påverkas ekonomiskt, vare sig om det sker genom ökade avgifter eller genom skattefinansiering.

Alessandra Wallman
Bitr. Stadsdirektör

Anders Offerlind
Strateg Stadsledningsförvaltningen

Bakgrund

Region Stockholm har på remiss översänt ett utkast till ”Idrottsstrategi för Stockholmsregionen” till bland annat länets kommuner för synpunkter. Regionen vill särskilt ha svar på vilka eventuella ekonomiska konsekvenser som förslaget kan medföra för verksamheterna och varför. Utkastet är framtaget och den 14 juni 2023 behandlat av Regionens kultur nämnd.

Remissen är ett led i beredningen av ett ärende avsett att beslutas vid regionfullmäktiges sammanträde den 12 december 2023. Remisstiden sträcker sig till den 30 september 2023 och yttrandet ska inges till Regionstyrelsen.

Utkastet till Idrottsstrategi för Stockholmsregionen

Strategin utgår från RUF:s övergripande målsättning om en god livsmiljö för regionens invånare. Ambitionen är att tydliggöra Region Stockholms roll som regional aktör, genom att ange en riktning för Regionens övergripande arbete med att skapa möjligheter till mer fysisk aktivitet och idrott i hela Stockholmsregionen. Men dokumentet kan även fungera som stöd för berörda aktörers arbete med långsiktig planering och ska underlätta samarbete, dialog och samsyn mellan regionala, lokala och nationella aktörer inom offentlig, privat och ideell sektor.

I utkastet till strategi har **fyra målområden** tagits fram som svarar mot långsiktiga mål i RUF:s 2050:

- Fysisk aktivitet och idrott stärker folkhälsan och bidrar till god livsmiljö.
- Fysisk aktivitet och idrott bidrar till social hållbarhet, delaktighet och stärker samhällsgemenskapen.
- Fysisk aktivitet, idrott och tillhörande evenemang bidrar till Stockholmsregionens attraktivitet och tillväxt.
- Fysisk aktivitet och idrott ska bedrivas hållbart i relation till miljö och klimat.

Därefter har **fyra inriktningsområden** identifierats, vilka ska bidra till att uppnå strategins målområden. Inriktningsområdena framgår av kursiv text nedan och inom respektive område anges prioriteringar i punktform.

Bruka miljöer för fysisk aktivitet och idrott som en resurs i samhällsplaneringen.

- Utveckla samverkan över kommun- och regiongränser för att tillgodose behoven av både anläggningar och naturområden i en växande region.
- Tydliggöra regionala strukturer i övergripande plankartor.
- Utveckla samverkan mellan samhällsplanerare och andra relevanta aktörer för att öka möjligheterna till fysisk aktivitet.
- Planera vägar och trafikmiljöer som stimulerar till vardagsnära motion.

Öka möjligheter till och deltagandet i fysisk aktivitet och idrott.

- Stötta fler aktörer till att skapa möjligheter så att fler kan vara fysiskt aktiva eller delta i organiserade aktiviteter.

- Öka kunskapsnivån om och beakta de olika tillgänglighetsperspektiven i den övergripande samhällsplaneringen.
- Fördjupa analysen om hur barn och unga deltar i organiserade tränings- och idrottsaktiviteter.
- Fördjupa analysen och identifiera verktyg för hur barn och unga som är minst fysisk aktiva kan uppmuntras till fysisk aktivitet.
- Utveckla metoderna för att långsiktigt mäta fysisk aktivitet i befolkningen.

Säkra goda förutsättningar för elitidrott samt evenemangs- och besöksnäring.

- Främja förutsättningarna för idrottsevenemang ur ett näringsperspektiv.
- Möjliggöra och bjuda in till plattformar för att i samverkan kunna utveckla och optimera idrottsevenemang som bidrar både till regionens folkhälsa och attraktivitet.
- Underlätta för resurseffektivitet och hållbarhet avseende transportbehov vid större evenemang.
- Stärka möjligheter till idrottskarriär för de som kan och vill.
- Utveckla samverkan mellan kommuner och relevanta aktörer för att tillgodose behoven av anläggningar som uppfyller elitidrottens krav.

Bedriva fysisk aktivitet och idrott med så liten påverkan på klimat och miljö som möjligt

- Planera övergripande för idrottsmiljöer och naturområden i kollektivtrafiknära lägen för att minska bilpåverkan.
- Bidra till metoder för bättre cirkularitet i form av samnyttjande och återbruk.
- Kartlägga och kvalitetssäkra de naturområden som används mest, är strategiskt belägna och extra värdefulla. Detta kan koordineras med den regionala friluftstrategin.
- Samordna planeringen av idrottsmiljöer i naturområden med övergripande ekologiska hänsyn i relation till RUFSS 2050.

Idrottsstrategin är regionövergripande och avsikten är att den ska fungera som ett vägledande dokument för berörda aktörer i Stockholmsregionen. För att strategins målområden ska kunna uppnås krävs ett aktivt genomförandearbete i bred samverkan mellan dessa aktörer. Former och strukturer för samverkan och dialog behöver utvecklas inom relevanta fora, inte minst rörande planfrågor.

Förvaltningens synpunkter

Stadsledningsförvaltningen vill inledningsvis konstatera att det är en väl uppbyggd strategi som tydligt kopplar ihop strategin med RUFSS 2050. Genom att strategin är koncentrerad och fokuserar på ett begränsat antal målområden, inriktningsområden och prioriteringar är det möjligt att följa den röda tråden från de övergripande målen i RUFSS till de övergripande prioriteringarna i strategin. Den valda strukturen gör att strategin kommer att kunna fungera som en övergripande inriktning för Regionens arbete, men den lämnar samtidigt många frågor om hur strategin ska kunna genomföras.

För utomstående aktörer, vilka även förväntas använda strategin som ett stöd i det egna arbetet, hade det dock varit en fördel om strategin tydligare visade på Region Stockholms roll som regional aktör. Det framgår inte i strategin, utan i stället ligger fokus på vad andra aktörer bör/kan göra. Solna stad anser att strategin skulle vinna på att visa på en större konkretisering av vad Regionen kan och vill prioritera i den egna verksamheten för att bistå i genomförandet av strategin.

Vi kan tycka att Regionen exempelvis kan lyfta fram behovet av att i den egna verksamheten aktivt öka tillgängligheten till redan befintliga idrottsmiljöer och naturområden genom att ytterligare förbättra kollektivtrafikutbudet. Många verksamheter har inte heller möjlighet att klara en verksamhet enbart lokalt, utan kan behöva ha ett större geografiskt område för att få ett bra underlag för sin verksamhet. För sådana verksamheter skulle exempelvis ett regionalt aktivitetsstöd för barn och ungdomsidrott mm kunna prövas, så att verksamheten kan erbjudas till alla i hela regionen.

Det finns även områden i strategin som väcker frågor kring den regionala inriktningen. Ett tydligt exempel på detta är att Regionen anger att det ska planeras för idrottsmiljöer och naturområden i kollektivtrafiknära lägen för att minska bilpåverkan. Det behöver inte vara fel, men hittills har budskapet varit att inriktningen i den övergripande planeringen är att det är särskilt lämpligt att i kollektivtrafiknära lägen förtäta med nya bostäder. Ett annat exempel är frågan om hur regionen tänker sig hur man tar sig an intressekonflikten av ett ökat nyttjande av naturområden samtidigt som detta inte får äventyra ekologiska värden.

Det framgår att genomförandet för att kunna uppnå strategins målområden kräver en bred samverkan mellan aktörerna. Några konkreta former och strukturer för samverkan och dialog presenteras inte, då det behöver utvecklas inom ”relevanta fora”, inte minst rörande planfrågor. Samverkan mellan länets kommuner om såväl anläggningar som arrangemang är något som diskuterats länge utan att det varit möjligt att genomföra. Det vore därför en fördel om Regionens roll i detta arbete konkretiseras i strategin. I övrigt är det, för alla aktörer, omöjligt att bedöma vad ”bred samverkan” innebär när det inte alls anges vilka eller hur många fora som avses - det framgår endast indirekt att det är andra fora än de som hanterar planfrågor som avses. Hur aktörerna involveras i dessa olika fora anges inte heller och det är därför väldigt svårt att uttala om det är en bra eller mindre bra idé. En utökad ”byråkrati” kommer i vilket fall som helst ställa krav på mer resurser än de som finns idag.

Särskilt om ekonomiska konsekvenser

När strategin övergår i ett genomförandeskede förutsätts således aktörerna ta på sig mer uppgifter. Planerings- och samordningsarbetet ska öka och alla aktörer behöver avdela resurser för deltagande i ett utökat antal olika fora, men även för att öka samordningen inom olika genomförandeområden. Det kommer med säkerhet ställa krav på ökade administrativa resurser hos alla aktörer.

Det finns en ambition i strategin att enskilda aktörer – kommuner, föreningar eller privata företag – ska ta ett ansvar för regionala anläggningar. För den aktör som gör det innebär det givetvis ett ekonomiskt åtagande, inte bara investeringsmässigt utan även driftsmässigt. Om inriktningen ska kunna genomföras utan att aktören ökar sina intäkter så kommer det givetvis att tränga ut andra angelägna verksamheter. Väljer man finansiera inriktningen genom att öka intäkterna, kommer den/de aktörer som debiteras högre avgifter att påverkas ekonomiskt, eller kommer skattebetalarna i en enskild kommun få stå för detta.

§ 67**2023/123 Förslag till remissversion Idrottsstrategi för Stockholmsregionen****Ärendebeskrivning**

Uppdraget att ta fram en idrottsstrategi för Stockholmsregionen beslutades av Regionfullmäktige i budget 2020 (RS 2019–0829). Kulturnämnden har i verksamhetsplanen för år 2023 givit förvaltningen i uppdrag att slutföra arbetet med att ta fram ett förslag till strategin under året (RS 2022–0638).

Beslutsunderlag

Föreliggande tjänsteutlåtande KN 2023/123

Bilaga 1. Förslag till remissversion Idrottsstrategi för Stockholmsregionen

Bilaga 2. Förslag remissinstanser

Yrkanden

Ordföranden yrkar bifall till kulturförvaltningens förslag till beslut

Beslut

1. Kulturnämnden överlämnar förslag till remissversion av Idrottsstrategi för Stockholmsregionen, KN 2023/123, till regionstyrelsen för fortsatt beredning.
2. Paragrafen justeras omedelbart

Expedieras till

Yttrandet sänds snarast till regionledningskontoret.

Regionstyrelsen
Rotel V

REMISS
2023-06-30

Diarienummer
RS 2023-0566

Remiss – Idrottsstrategi för Stockholmsregionen

Rotel V remitterar för yttrande bilagt förslag till Idrottsstrategi för Stockholmsregionen.

I remissen ligger att roteln vill ha remissinstansernas synpunkter på förslaget. I remissvaren bör framgå vilka eventuella ekonomiska konsekvenser som det förslaget kan komma att medföra för verksamheten och varför.

Remissen är ett led i beredningen av ett ärende avsett att beslutas vid regionfullmäktiges sammanträde den 12 december 2023. Mer information om förslaget finns i bilagt beslut från kulturnämnden daterat den 14 juni 2023.

Remisstiden sträcker sig till den 30 september 2023. Yttranden ska skickas till regionledningskontorets registrator, e-post: registrator.rlk@regionstockholm.se. Ange diarienummer RS 2023-0566.

Frågor kring remissen kan besvaras av Anton Västberg, utvecklingsdirektör, anton.vastberg@regionstockholm.se, 070-737 50 44.

Rozgar Watmani
Kanslichef

Sändlista
Nämnder i Region Stockholm**Länsstyrelsen Stockholm****Kommuner i Stockholms län**

Botkyrka kommun
Danderyds kommun
Ekerö kommun
Haninge kommun
Huddinge kommun
Järfälla kommun
Lidingö stad
Nacka kommun
Norrtälje kommun
Nykvarns kommun
Nynäshamns kommun
Salems kommun
Sigtuna kommun
Sollentuna kommun
Solna stad
Stockholms stad
Sundbybergs stad
Södertälje kommun
Tyresö kommun
Täby kommun
Upplands-Bro kommun
Upplands Väsby kommun
Vallentuna kommun
Vaxholms stad
Värmdö kommun
Österåkers kommun

Distriktsorganisationer föreningslivet

RF/SISU Stockholm
RF/SISU Sörmland
RF/SISU Uppland
Friluftsförbundet Region Mälardalen
Cykelförbundet Storstockholm

REMISS
2023-06-30

Diarienummer
RS 2023-0566

Övriga

Funktionsrätt

DHR

Synskadades riksförbund Stockholm Gotland

SPF Seniorerna Stockholmsdistriktet

PRO

SKPF pensionärer

RPG

Friskvårdsföretagens samarbetsorganisation

GIH med Riksidrottsuniversitetet

Marathongruppen

Generation PEP

Healthy Women

Bilaga 1:

Utkast

Idrottsstrategi för

Stockholmsregionen

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Inledning	4
3	Bakgrund	5
	Processen	5
	Syfte och koppling till den regionala utvecklingsplanen – RUFS 2050.....	5
	Avgränsning	5
4	Omvärld och trender.....	6
	Den fysiska aktivitetens och idrottens betydelse.....	6
	Träning, idrott och annan fysisk aktivitet.....	6
	Föreningsidrott.....	6
5	Förutsättningar.....	8
	Storstadsregionens förutsättningar	8
	Mängden fysisk aktivitet är otillräcklig	8
	Deltagandet i organiserade idrottsaktiviteter varierar	8
	Skillnader mellan könen i graden av fysisk aktivitet	9
	Att öka andelen fysiskt aktiva är en angelägenhet för hela samhället	9
	Organisering av icke föreningsdrivna aktiviteter	9
	Föreningsidrottens organisering	10
	Ekonomi och offentliga insatser	10
6	Målområden	11
	Vision i RUFS 2050.....	11
	Målområde 1.....	11
	Målområde 2	11
	Målområde 3	12
	Målområde 4.....	12
7	Inriktningsområden	13
	Inriktningsområde 1	13
	Inriktningsområde 2.....	14
	Inriktningsområde 3.....	14
	Inriktningsområde 4.....	15
8	Genomförande	16
	Bilaga 1, definitioner och begrepp	17
	Bilaga 2, källhänvisningar med länkar	19

1 Sammanfattning

Idrottsstrategi för Stockholmsregionen knyter an till den regionala utvecklingsplanen, RUFS 2050, och dess övergripande målsättning om en god livsmiljö för regionens invånare. Strategin omfattar fysisk aktivitet och idrott för alla oavsett ålder och förmåga, alltifrån vardagsmotion till organiserade aktiviteter på olika nivåer.

Ambitionen med strategin är att ange en riktning för det övergripande arbetet med möjligheter till mer fysisk aktivitet och idrott i hela Stockholmsregionen. Den avser att tydliggöra Region Stockholms roll som regional aktör och peka ut angelägna utvecklingsområden, men också fungera som stöd för berörda aktörers arbete med långsiktig planering.

Strategin ska underlätta samarbete, dialog och samsyn mellan regionala, lokala och nationella aktörer inom offentlig, privat och ideell sektor och synliggöra hur en god infrastruktur för fysisk aktivitet och idrott kan bidra till en god livsmiljö. Strategin ska också tydliggöra hur utvecklingsarbetet bör bedrivas i relation till målen i RUFS 2050.

Fyra målområden har tagits fram som svarar mot de fyra långsiktiga målen i RUFS 2050:

- Fysisk aktivitet och idrott stärker folkhälsan och bidrar till god livsmiljö.
- Fysisk aktivitet och idrott bidrar till social hållbarhet, delaktighet och stärker samhällsgemenskapen.
- Fysisk aktivitet, idrott och tillhörande evenemang bidrar till Stockholmsregionens attraktivitet och tillväxt.
- Fysisk aktivitet och idrott ska bedrivas hållbart i relation till miljö och klimat.

Fyra inriktningsområden har sedan identifierats för att bidra till strategins målområden:

- Bruka miljöer för fysisk aktivitet och idrott som en resurs i samhällsplaneringen.
- Öka möjligheter till och deltagandet i fysisk aktivitet och idrott.
- Säkra goda förutsättningar för elitidrott samt evenemangs- och besöksnäring.
- Bedriva fysisk aktivitet och idrott med så liten påverkan på klimat och miljö som möjligt.

2 Inledning

De utmaningar och möjligheter som Region Stockholm identifierat i den regionala utvecklingsplanen RUFSS 2050 är viktiga också för idrottstrategin. Det handlar exempelvis om tillgänglighet, folkhälsa, tillväxt, integration och en långsiktigt hållbar utveckling.

I Stockholmsregionen är invånarna fysiskt aktiva vid sammantaget många miljoner tillfällen per år. En stor andel av befolkningen tränar eller motionerar på egen hand hemma, utomhus eller i någon träningslokal. Andra deltar i organiserade idrottsaktiviteter av olika slag för att uppleva rörelseglädje och gemenskap genom träning i ett lag eller en grupp. För andra är den främsta källan till fysisk aktivitet förflyttningar i samhället eller annan vardagsmotion. Men fortfarande rör sig en stor andel av befolkningen för lite utifrån gällande rekommendationer, särskilt bland barn och unga. För att öka andelen fysiskt aktiva behöver flera delar av samhället engagera sig i arbetet.

Upplevelserna av fysisk aktivitet och idrott är varierande. Det kan vara vardagsnära rörelse till arbete eller skola, en tur i park, skog eller stad eller ett fullgjort motionspass. Det kan vara stimulansen i att regelbundet förbättra sig eller att prestera och kanske vinna i sin idrott, individuellt eller tillsammans med sitt lag. Upplevelsen kan också vara den glädje och det engagemang som uppstår vid tävlingar, matcher och turneringar av olika slag.

Allt detta bidrar till förbättrad folkhälsa, ett ökat välbefinnande och en starkare samhällsgemenskap. Det är det samlade värdet och vikten av fysisk aktivitet och idrott som denna strategi handlar om.

3 Bakgrund

Processen

Uppdraget att ta fram en idrottsstrategi för Stockholmsregionen beslutades av Regionfullmäktige i budget 2020 (RS 2019-0829). Kulturnämnden har i verksamhetsplanen för år 2023 givit förvaltningen i uppdrag att slutföra arbetet med att ta fram ett förslag till strategin (RS 2022-0638).

Arbetet med strategin har letts av Region Stockholms kulturnämnd som genom förvaltningen anlitat en extern utredare. Arbetet har bedrivits i samråd med kulturförvaltningens ledning, företrädare för fysisk planering, folkhälsa och näringslivsutveckling inom Region Stockholm samt med företrädare för länets kommuner, idrottsrörelsen, länsstyrelsen, akademien och dessutom företrädare för friskvårdsföretag och andra aktörer som erbjuder motions- och träningsaktiviteter i länet.

Syfte och koppling till den regionala utvecklingsplanen – RUFSS 2050

Idrottsstrategin syftar till att ange en riktning för det övergripande arbetet med infrastruktur för fysisk aktivitet och idrott i hela Stockholmsregionen. Den avser att tydliggöra Regionens roll som regional aktör och peka ut angelägna utvecklingsområden, men också fungera som stöd för berörda aktörers arbete med långsiktig planering.

Strategin syftar till att underlätta samarbete, dialog och samsyn mellan regionala, lokala och nationella aktörer inom offentlig, privat och ideell sektor och synliggöra hur en bra infrastruktur för fysisk aktivitet och idrott kan bidra till en god livsmiljö för regionens invånare i linje med visionen i RUFSS 2050. Strategin ska också tydliggöra hur utvecklingsarbetet bör bedrivas för att bidra till att nå målen i RUFSS 2050.

Avgränsning

Strategin fokuserar på hur möjligheterna till fysisk aktivitet kan öka, antingen genom ökad rörlighet i vardagen eller genom deltagande i organiserade tränings- och idrottsaktiviteter på alla nivåer.

Länsstyrelsen i Stockholm har antagit en regional friluftsstrategi som arbetats fram i samverkan med Region Stockholm, regionens kommuner och företrädare för friluftslivet i regionen. Eftersom det därmed finns en aktuell regional strategi för friluftsliv kan detta dokument fokusera på fysisk aktivitet och idrott men väva in de många viktiga beröringspunkter som finns med friluftslivet.

4 Omvärld och trender

De fakta som hänvisas till i löpande text i kapitel fyra och fem är hämtade från forskningsrapporter, mätningar och dokument av olika slag vilket framgår av källförteckningen, bilaga 2.

Den fysiska aktivitetens och idrottens betydelse

Fysisk aktivitet har stor betydelse för hälsa och välbefinnande. Olika kunskapssammanställningar visar positiva effekter för fysisk hälsoutveckling, psykosocial hälsoutveckling och för social utveckling, både på individ- och gruppnivå. Det finns också evidens för att fysisk aktivitet har goda effekter vid psykisk ohälsa. Idrottsevenemang av olika slag bidrar även till engagemang och samhällsgemenskap.

Träning, idrott och annan fysisk aktivitet

Formerna för hur den fysiska aktiviteten utövas varierar allt mer. Aktivitetsformer utanför föreningslivet har ökat som exempelvis gruppträning av många olika slag samt motionsaktiviteter som gång, löpning och cykling. Allt fler förflyttar sig också i samhället på ett fysiskt aktivt sätt. En annan företeelse som ökar, särskilt bland unga flickor, är självorganiserade dans- och rörelseaktiviteter av olika slag som är kopplade till vissa sociala medier.

Den idrottsmiljö som används mest är spår, stigar och leder i park, skog och mark samt vattenytor. Sådana miljöer finns i nästan alla regionens grönområden. Många aktiva söker sig till sådana miljöer medan andra utövar aktivitet på de gator och vägar som finns i närheten av där de bor eller när de förflyttar sig i samhället.

De senaste decennierna har inneburit ett växande utbud av mer eller mindre organiserade aktiviteter som inte subventioneras av det offentliga. Dit hör till exempel ett flertal nya former av gruppaktiviteter som riktar sig till barn, unga och vuxna. Utförare av dessa blir ofta en del av det lokala näringslivet och antalet har ökat de senaste åren, särskilt i de mer tätbefolkade områdena.

Ytterligare andra aktörer står utanför föreningslivet men drivs ändå i huvudsak ideellt och finansieras ibland delvis genom offentliga bidrag till verksamheten eller genom att en offentlig aktör köper tjänster av aktören.

Föreningsidrott

Att träna, prestera och tävla tillsammans i en grupp eller ett lag är föreningsidrottens gemensamma drivkraft som lockar deltagare. Utöver detta bidrar idrottsrörelsen även till kunskap om föreningslivets sidoeffekter i form av delaktighet, ökat ansvarstagande och ideellt arbete. Idrottsrörelsen har en viktig integrerande funktion och utgör en ingång till samhällsgemenskapen.

Den samlade kraft som uppstår när ideella ambitioner möter och utvecklar deltagarnas lust till aktivitet, rörelse och idrott i ändamålsenliga lokaler och miljöer är väl värd att framhålla.

I enlighet med Riksidrottsförbundets strategi 2025 pågår inom idrottsrörelsen en breddning av verksamheten som gör att fler kan vara aktiva längre i livet. Ett stort antal av specialidrottsförbunden erbjuder varianter av sin idrott som är på motionsnivå och för alla åldrar.

Deltagandet i föreningsaktiviteter minskar generellt i samhället och många av de som deltar i idrottsrörelsen i unga år slutar ofta redan vid 11-12 års ålder. Intresset för föreningsliv i den form det till stor del hade under 1900-talet har minskat och ideella rörelser och ideellt engagemang tar ofta andra former. Detta påverkar hur stor andel av befolkningen som deltar i föreningslivet och det resulterar också ofta i brist på tränare, ledare och andra funktioner.

5 Förutsättningar

Storstadsregionens förutsättningar

Stockholmsregionen kännetecknas av att vara en huvudstadsregion med stor variation från tät stad till glesbygd (det tredje största glesbygdslandet sett till antal invånare boende i glesbygd). De 26 kommunerna varierar kraftigt i befolkningsstorlek. 2022-12-31 fanns det drygt 2,4 miljoner invånare och befolkningen väntas öka till över 3 miljoner invånare fram till år 2050.

Stora delar av regionen fungerar som en sammanhängande storstad med en väl utbyggd kollektivtrafik. Detta gör att invånarna förflyttar sig ovanligt mycket inom regionen, av många olika anledningar. En estimering visar att cirka 30 till 35 procent av invånarna reser utanför sin hemkommun flera gånger i veckan. Detta gäller även unga invånare från cirka 12-13 års ålder och uppåt.

Mängden fysisk aktivitet är otillräcklig

Ett flertal studier visar att en stor andel av befolkningen, både barn och vuxna, rör på sig för lite i vardagen. Detta leder till negativa hälsokonsekvenser både på kort och lång sikt.

För barn i förskoleåldern rekommenderas varierad fysisk aktivitet minst 180 minuter per dag varav 60 minuter med högre intensitet. Under hälften av alla barn i de åldrarna når upp till den nivån. I åldrarna 6-17 år rekommenderas fysisk aktivitet minst 60 minuter per dag där pass med högre intensitet bör göras minst tre dagar i veckan. Det är mindre än en tredjedel av åldersgruppen som når upp till rekommenderad nivå. För åldrarna 18 år och uppåt rekommenderas fysisk aktivitet minst 150 minuter per vecka. Den fysiska aktiviteten i åldersgruppen har ökat något de senaste åren och nu når cirka två tredjedelar upp till rekommenderad nivå. Många mätningar av fysisk aktivitet bygger på självskattning vilket gör svaren subjektiva och att mätningarnas signifikans minskar.

Deltagandet i organiserade idrottsaktiviteter varierar

Ett nyligen framtaget underlag från Riksidrottsförbundet visar att det är stora skillnader mellan bostadsområden med olika socioekonomisk status i hur stor andel barn och unga som deltar i organiserade idrottsaktiviteter. De grupper som deltar mindre kommer ofta från hem med sämre ekonomi och lägre utbildningsnivå. Till de som har sämre möjligheter till organiserade aktiviteter hör också många personer med funktionsnedsättningar av olika slag. Forskningen visar dessutom att skillnader i aktivitetsgrad som etableras i unga år ofta består upp i åldrarna.

Skillnader mellan könen i graden av fysisk aktivitet

Det är tydliga skillnader mellan könen i graden av den totala fysiska aktiviteten, särskilt i yngre åldrar. Det är fler pojkar än flickor från förskoleåldern och upp till 17 år som uppnår den rekommenderade nivån när man mäter med rörelsemätare. När det gäller vuxna, 18 år och uppåt, är skillnaderna ganska små men det är en något högre andel män än kvinnor som uppnår den rekommenderade mängden fysisk aktivitet. Skillnader mellan könen tenderar också att vara större i socioekonomiskt svagare områden.

Andelen flickor som är aktiva inom föreningsidrott har ökat de senaste decennierna men det är fortfarande totalt sett en större andel pojkar som deltar i idrottsrörelsen, med stor variation mellan olika idrotter. Det råder även en obalans mellan könen när det gäller representation i styrelser och på andra funktioner. Bland alla unga som deltar i föreningsidrott är det dessutom vanligare att flickor lämnar föreningsidrotten tidigt, ofta redan i 11-årsåldern.

Att öka andelen fysiskt aktiva är en angelägenhet för hela samhället

För att skapa goda förutsättningar för befolkningen att vara mer fysiskt aktiva hela livet betonar forskningen alltmer samhällets gemensamma ansvar. De befintliga aktörerna gör insatser av stor betydelse för hälsa och välbefinnande, men aktiviteterna kommer inte alla till del och passar heller inte alla. Fler samhällsaktörer måste därför engagera sig för att stimulera till mer fysisk aktivitet för alla.

Organisering av icke föreningsdrivna aktiviteter

Den allra största volymen av fysisk aktivitet är den som också är svårast att mäta. Det är alla de aktiviteter som sker i hemmet eller utomhus, på egen hand eller i grupp. Det är ofta aktiviteter med träning eller motion som huvudsyfte men också all slags rörelse i vardagen.

Till detta ska läggas den mer organiserade träning som sker utanför föreningslivet. Det finns ett stort antal aktörer som erbjuder konditions- och styrketräning av olika slag, både inomhus och utomhus. Vissa är mindre fristående företag men andra drivs i större kedjor. Träningsformen är egenfinansierad genom olika former av deltagaravgifter. En del av aktörerna säljer också riktade friskvårdsinsatser till företag och andra organisationer.

Skolans läroplaner stadgar miniminivåer för den obligatoriska fysiska aktiviteten. Aktiviteterna sker dagligen i förskolan. I grundskolan är det under terminerna lektioner i idrott och hälsa i genomsnitt 1,7 timmar per vecka respektive 1,3 timmar per vecka i gymnasiet. Detta kompletteras ofta med mer frivilliga fysiska rastaktiviteter samt enstaka friluftsdagar eller motsvarande

men det räcker inte för att uppnå den rekommenderade mängden fysisk aktivitet.

Föreningsidrottens organisering

I Stockholmsregionen finns det 70 specialidrottsförbund och nästan 2 900 idrottsföreningar med ett stort antal ideella ledare. Distriktsorganisationen RF-SISU Stockholm, är landets största distrikt med omkring 2700 idrottsföreningar. Distriktet arbetar aktivt med frågor som att stödja föreningarnas och förbundens utveckling av exempelvis parasport, barn- och ungdomsidrott samt frågan om tillgången till idrottens anläggningar och andra idrottsmiljöer. Det genomförs även riktade satsningar i utvalda områden där idrotten behöver växa, och samarbete sker löpande med kommuner, myndigheter och organisationer. Föreningarna är sina egna huvudmän som i de flesta fall är organiserade i olika specialidrottsförbund. Antal deltagartillfällen i föreningar ht 2021-vt2022 i åldersgruppen 7-25 år var närmare 13 miljoner.

Specialidrottsförbunden är medlemmar i Riksidrottsförbundet (RF/SISU) som är den organisation som fördelar de statliga resurserna till idrottsrörelsen.

Ekonomi och offentliga insatser

En väsentlig del av den föreningsburna verksamheten drivs med ideella krafter. Det är i sig en del av finansieringen. De flesta föreningar har också intäkter från medlemsavgifter, biljettintäkter, försäljning vid tävlingar och matcher samt i varierande grad från sponsring och reklam.

Statens stöd till föreningsidrotten och dess stödorganisationer i Stockholmsregionen uppgår till ungefär 190 miljoner kronor år 2023, varav cirka 130 miljoner kronor är aktivitetsstöd som idrottsföreningarna söker direkt från RF. Resterande medel är olika slags utvecklings- och projektbidrag. Statens kostnader för skötsel av naturreservat och nationalparker i regionen handhas av länsstyrelsen och uppgår till strax under 13 miljoner kronor år 2023.

Region Stockholm ger bidrag till idrotts- och friluftsrörelsen på distriktsnivå. År 2023 uppgår stödet till över 26 miljoner kronor varav cirka 23 miljoner kronor går till RF/SISU Stockholm och strax över tre miljoner kronor till Friluftsförbundet Region Mälardalen.

Kommunerna i regionen står för den största andelen offentlig finansiering till området. De 26 kommunerna har en sammanlagd nettokostnad för idrottsanläggningar, spår, leder, badplatser, friluftsområden, ekonomiskt stöd samt övrig administration som uppgår till ungefär tre miljarder kronor per år. Dessa resurser används då både till icke organiserade aktiviteter och föreningsidrott. Infrastrukturen används också dagtid ofta av skolorna i kommunerna.

Den största delen av det offentliga stödet avser barn- och ungdomsverksamhet.

UTKAST

6 Målområden

Visionen och de långsiktiga målen i RUFSS 2050 bildar utgångspunkt för de fyra mål- och inriktningsområden som utgör idrottsstrategins kärna.

Vision i RUFSS 2050

Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion.

Målområde 1

Mål i RUFSS 2050: En tillgänglig region med god livsmiljö.

Idrottsstrategins målområde: Fysisk aktivitet och idrott stärker folkhälsan och bidrar till god livsmiljö.

En god livsmiljö förutsätter möjligheter till fysisk aktivitet och idrott. För att fler ska bli fysiskt aktiva i vardagen behöver hela samhället utvecklas i en riktning som både stimulerar till och underlättar för alla att röra på sig. För att detta ska lyckas krävs insatser av och samverkan mellan ett flertal samhällsaktörer och samhällsplanerare. Detta gäller i planeringen av idrottsanläggningar och andra miljöer för fysisk aktivitet och idrott men också i planeringen av bostadsnära miljöer, vägar och trafik.

En lättillgänglig vardagsnära natur med tillgängliga spår, leder och friluftsanläggningar ger dessutom förutsättningar för att förbättra både den fysiska och psykiska hälsan i samhället. Vistelse i naturen bidrar på ett enkelt sätt till såväl ökad fysisk aktivitet som till välbehövlig återhämtning.

Målområde 2

Mål i RUFSS 2050: En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region.

Idrottsstrategins målområde: Fysisk aktivitet och idrott bidrar till social hållbarhet, delaktighet och stärker samhällsgemenskapen.

Idrottsmiljöer är viktiga mötesplatser som bidrar till att skapa nätverk mellan människor. Att röra på sig tillsammans ger inspiration, gemenskap och engagemang och stärker samhällsgemenskapen.

Det bör finnas en infrastruktur för fysisk aktivitet och idrott som passar människor i alla åldrar och med olika förutsättningar. Attraktiva, trygga och anpassade miljöer för fysisk aktivitet och idrott får fler att vilja vara aktiva hela livet. Hög tillgänglighet i ett brett perspektiv bidrar till att faciliteterna blir bättre för alla besökare. Tillgänglighetsaspekter kan vara fysiska, kommunikativa, sociala, ekonomiska och geografiska.

Målområde 3

Mål i RUFS 2050: En ledande tillväxt- och kunskapsregion.

Idrottsstrategins målområde: Fysisk aktivitet, idrott och tillhörande evenemang bidrar till Stockholmsregionens attraktivitet och tillväxt.

Idrottsevenemang på olika nivåer skapar stort engagemang där många känner sig delaktiga och inspirerade. Den gemenskap som idrotten skapar bidrar till en plats identitet. Evenemang är också en del av det lokala näringslivet och har betydelse för besöks- och restaurangnäringen. Idrottens mediala genomslagskraft ger dessutom regional, nationell och ibland även internationell uppmärksamhet som bidrar till attraktivitet och tillväxt.

Möjligheter till att satsa mer på sin idrott kan stärkas i ett regionalt perspektiv. Det är viktigt för de som är aktiva men det kan också vara både en attraktions- och tillväxtfaktor.

Målområde 4

Mål i RUFS 2050: En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp

Idrottsstrategins målområde: Fysisk aktivitet och idrott ska bedrivas hållbart i relation till miljö och klimat.

Stockholmsregionen står inför utmaningen att bli långsiktigt hållbar. Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen vägleder omställningen och RUFS 2050 pekar på det regionala genomförandet. Den miljöpåverkan som kommer från anläggningar för fysisk aktivitet och idrott behöver minska.

Vistelse i naturområden stärker ofta individens förståelse för och kunskap om naturen vilket kan bidra till en mer hållbar livsstil. Utmaningen är att balansera den ekologiska påverkan på skog, mark och vatten som ökar när befolkningen växer.

7 Inriktningsområden

Stockholmsregionen är i ständig utveckling och därigenom förändras också förutsättningarna för fysisk aktivitet och idrott. RUFSS 2050 pekar bland annat på att regionens aktörer behöver säkerställa faktorer som bidrar till hållbar tillväxt – ekonomiskt, socialt och ekologiskt.

Med detta som grund har fyra inriktningsområden tagits fram som knyter an till idrottsstrategins fyra målområden i föregående avsnitt. Inom varje inriktningsområde finns prioriteringar med åtgärder som behöver hanteras för att strategins målområden ska uppfyllas. De fyra inriktningsområdena är:

- Bruka miljöer för fysisk aktivitet och idrott som en resurs i samhällsplaneringen.
- Öka möjligheter till och deltagandet i fysisk aktivitet och idrott.
- Säkra goda förutsättningar för elitidrott samt evenemangs- och besöksnäring.
- Bedriva fysisk aktivitet och idrott med så liten påverkan på klimat och miljö som möjligt.

Inriktningsområde 1

Bruka miljöer för fysisk aktivitet och idrott som en resurs i samhällsplaneringen.

Fysisk aktivitet och idrott förutsätter god tillgång till spår, leder, grönområden och anläggningar. Den långsiktiga fysiska planeringen bör ta hänsyn till dessa förutsättningar.

Ur ett regionalt perspektiv är det viktigt att underlätta för planeringen och användningen av sådana naturområden och anläggningar som är av mer regional karaktär och där mellankommunal samverkan är nödvändig. Alla slags anläggningar och idrottsmiljöer finns inte i varje kommun och många naturområden täcker ytor i flera kommuner.

Prioriteringar

- Utveckla samverkan över kommun- och regiongränser för att tillgodose behoven av både anläggningar och naturområden i en växande region.
- Tydliggöra regionala strukturer i övergripande plankartor.
- Utveckla samverkan mellan samhällsplanerare och andra relevanta aktörer för att öka möjligheterna till fysisk aktivitet.
- Planera vägar och trafikmiljöer som stimulerar till vardagsnära motion.

Inriktningsområde 2

Öka möjligheter till och deltagandet i fysisk aktivitet och idrott.

Organiserade aktiviteter inom idrotts- och friluftsrörelserna spelar en viktig roll för att få fler aktiva genom hela livet, och behöver goda villkor för att verka och nå ut. Organiserade aktiviteter är inte tillgängliga för alla och passar heller inte alla. Det bör därför även finnas goda förutsättningar för att till inga eller låga kostnader kunna vara aktiv utanför de organiserade alternativen.

Ytor för vardaglig fysisk aktivitet och idrott ska stimulera alla till mer fysisk aktivitet i vardagen, inte minst flickor och kvinnor.

God tillgänglighet bidrar till att faciliteterna blir bättre för alla besökare. Både infrastruktur och verksamheter bör anpassas utifrån ett brett tillgänglighetsperspektiv så att personer med funktionsnedsättningar får möjlighet till fysisk aktivitet i vardagen. Det finns också de som har behov av verksamhet med särskild metodik och anpassning för att kunna vara aktiva.

Trygghetsaspekten, det vill säga upplevd trygghet vid utövande av fysiska aktiviteter, har kommit att bli allt viktigare. Det kan vara trygghetsaspekter av olika slag inom eller på väg till platser där fysisk aktivitet bedrivs.

Prioriteringar

- Stötta fler aktörer till att skapa möjligheter så att fler kan vara fysiskt aktiva eller delta i organiserade aktiviteter.
- Öka kunskapsnivån om och beakta de olika tillgänglighetsperspektiven i den övergripande samhällsplaneringen.
- Fördjupa analysen om hur barn och unga deltar i organiserade tränings- och idrottsaktiviteter.
- Fördjupa analysen och identifiera verktyg för hur barn och unga som är minst fysiskt aktiva kan uppmuntras till fysisk aktivitet
- Utveckla metoderna för att långsiktigt mäta fysisk aktivitet i befolkningen.

Inriktningsområde 3

Säkra goda förutsättningar för elitidrott samt evenemangs- och besöksnäring.

Idrottsevenemang på olika nivåer är en betydande besöksnäring i Stockholmsregionen. De är även en del av det lokala näringslivet och har betydelse för angränsande näringslivsområden som besöks- och restaurangnäring. Evenemangen stärker på så vis lokalsamhället, bidrar till gemenskap, engagemang och blir en del av den sociala hållbarheten.

Strukturer som underlättar för de som vill utöva idrott på elitnivå är viktiga. Elitidrott och breddverksamhet bör inte stå i konflikt med varandra.

Prioriteringar

- Främja förutsättningarna för idrottsevenemang ur ett näringsperspektiv.
- Möjliggöra och bjuda in till plattformar för att i samverkan kunna utveckla och optimera idrottsevenemang som bidrar både till regionens folkhälsa och attraktivitet.
- Underlätta för resurseffektivitet och hållbarhet avseende transportbehov vid större evenemang.
- Stärka möjligheter till idrottskarriär för de som kan och vill.
- Utveckla samverkan mellan kommuner och relevanta aktörer för att tillgodose behoven av anläggningar som uppfyller elitidrottens krav.

Inriktningsområde 4

Bedriva fysisk aktivitet och idrott med så liten påverkan på klimat och miljö som möjligt.

Ny teknik och nya metoder ska minska den miljöpåverkan och energiåtgång som är kopplad till olika idrottsmiljöer. Detta gäller både de platser där utövandet sker och vid transporter till och från aktiviteterna.

När befolkningen växer blir det också allt viktigare att naturområden används på ett hållbart sätt så att ekologin och funktionerna som erbjuds bibehålls och stärks.

Prioriteringar

- Planera övergripande för idrottsmiljöer och naturområden i kollektivtrafikhöga lägen för att minska bilpåverkan.
- Bidra till metoder för bättre cirkuläritet i form av samnyttjande och återbruk.
- Kartlägga och kvalitetssäkra de naturområden som används mest, är strategiskt belägna och extra värdefulla. Detta kan koordineras med den regionala friluftsstrategin.
- Samordna planeringen av idrottsmiljöer i naturområden med övergripande ekologiska hänsyn i relation till RUFSS 2050.

8 Genomförande

Idrottsstrategin är regionövergripande och ska också fungera som ett vägledande dokument för berörda aktörer i Stockholmsregionen. För att strategins målområden ska kunna uppnås krävs ett aktivt genomförandearbete i bred samverkan mellan dessa aktörer. Former och strukturer för samverkan och dialog behöver utvecklas inom relevanta fora, inte minst rörande planfrågor.

UTKAST

Bilaga 1, definitioner och begrepp

Stockholmsregionen är det geografiska område som omfattar de 26 kommuner som ingår i Stockholms län. Från Norrtälje i norr till Nynäshamn i söder och från yttersta skärgården i öster till västra Nykvarn.

RUFS 2050 (Regional utvecklingsplan för Stockholm) är Stockholmsregionens övergripande strategiska utvecklingsplan med ett långsiktigt perspektiv som syftar till att hantera regionens långsiktiga utmaningar och stärka dess potential.

Barnrättslagen. Bygger på FN:s barnkonvention som slår fast att barn har rätt till meningsfull fritid. Lagen och konventionen bygger på fyra grundprinciper: barnens rätt till lika villkor, barnets bästa, barnets rätt till liv och utveckling och barnets rätt att komma till tals.

Folkhälsa är ett samlingsbegrepp för hela befolkningens hälsa.

Fysisk aktivitet definieras som all kroppsrörelse som ökar energiförbrukningen utöver den i vila. Aktiviteten kan utföras med olika intensitet i hemmet, under transport, på arbetet, på fritiden eller vid deltagande i organiserad träning eller idrott.

Motion betyder rörelse och **motionsidrott** är aktiviteter som vi i första hand ägnar oss åt för att förbättra vår hälsa, vår fysiska kapacitet och vårt välbefinnande.

Idrott är fysisk aktivitet som utförs för att ha roligt, må bra och prestera mera. Idrott består av träning och lek, uppvisning och tävling. Idrotten utövas ofta, men inte alltid, i organiserad form och är något som vi ägnar oss åt för att förbättra vår fysiska och psykiska kondition, utveckla sociala relationer och dessutom ofta för att nå tävlingsresultat på olika nivåer.

Föreningsidrott eller föreningsburen idrott avser alla de idrottsorganisationer som sorterar under RF/SISU.

Idrottsrörelsen definieras som alla föreningar som är anslutna till Riksidrottsförbundet (RF/SISU) genom dess tillhörande distrikts- och specialidrottsförbund. Till idrottsrörelsen hör också Sveriges Olympiska Kommitté och Sveriges Paralympiska Kommitté som förbereder och leder det svenska deltagandet i olympiska respektive paralympiska spel.

Idrottsmiljöer innebär alla områden och anläggningar där fysisk aktivitet och idrott bedrivs, inomhus och utomhus.

Idrottsanläggningar är särskilt anlagda eller anvisade och avgränsade områden för någon form av tävlingsidrott, spontanidrott eller fysisk aktivitet.

Tillgänglighet används för att beskriva hur väl en verksamhet, arbetsplats, lokal, transport eller tjänst fungerar för personer med funktionsnedsättning. Tillgänglighet påverkas av användbarhet, som är den enskildes uppfattning av tillgängligheten i en given miljö. Tillgänglighet och användbarhet är förutsättningar för delaktighet.

Kommunikativ tillgänglighet innebär att kommunicera, informera och föra dialog så att alla har möjlighet att ta del av, förstå och använda information och tjänster.

Fysisk tillgänglighet innebär att lokaler, transporter och tjänster är användbara och hinderfria för personer med funktionsnedsättning.

Bilaga 2, källhänvisningar med länkar**RUFS 2050 – Region Stockholm, 2018**

http://www.rufs.se/globalassets/e.-rufs-2050/rufs_regional_utvecklingsplan_for_stockholmsregionen_2050_tillganglig.pdf

Folkhälsopolicy för Stockholmsregionen – Region Stockholm, 2021

<https://www.regionstockholm.se/globalassets/1.-halsa-och-varld/folkhalsa/folkhalsopolicy-regionstockholm.pdf>

Hållbarhetsstrategi för Stockholmsregionen – Region Stockholm, 2021

<https://www.regionstockholm.se/sok/?s=h%C3%A5llbarhetsstrategi%202022-2027&issubsite=False&searchpageid=12203>

Barnrättslagen och FN:s barnkonvention – Riksdagen, 2018

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20181197-om-forenta-nationernas-konvention_sfs-2018-1197

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning – Regeringskansliet, 2008

<https://www.regeringen.se/contentassets/ob52fa83450445aebbf88827ec3eecb8/fns-konvention-om-rattigheter-for-personer-med-funktionsnedsattning-ds-200823>

Policy för delaktighet för personer med funktionsnedsättning – Region Stockholm (SLL), 2016

<https://www.regionstockholm.se/globalassets/6.-om-landstinget/styrande-dokument/2-verksamhetsstod/social-hallbarhet/policy-for-delaktighet-for-personer-med-funktionsnedsattning.pdf>

Rekommendationer från EU – Rådet för utbildning, ungdom, kultur och idrott, 2022

<https://www.consilium.europa.eu/sv/meetings/eucs/2022/11/28-29/>

Regional cykelplan för Stockholmsregionen – Region Stockholm, 2020

https://www.regionstockholm.se/contentassets/e3024a307e9f43a4af28d69a8555d7db/regiona_l_cykelplan_webb.pdf

Friluftsstrategi för Stockholmsregionen – Länsstyrelsen i Stockholm, 2021

<https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/om-oss/vara-tjanster/publikationer/2021/strategi-for-friluftsliv-i-stockholms-lan.html>

Idrottspolitiskt positionspapper – SKR, 2023

<https://skr.se/download/18.3bdad4fd1876f3c1305b1c9a/1682431593475/WEBB-21-2023-Reviderat-idrottspolitiskt-positions-papper.pdf>

RIK - regional tillgång till idrottsanläggningar och kulturskola – Region Stockholm, 2019

<https://kultur.regionstockholm.se/rik>

Fritid där och när jag vill. Ett delprojekt kopplat till RIK ovan – Region Stockholm, 2019

<https://www.fskf.nu/wp-content/uploads/2019/09/5-Slutrapport-Fritid-d%C3%A4r-och-n%C3%A4r-jag-vill-2019-07-01.pdf>

Rekommendationer för fysisk aktivitet – Folkhälsomyndigheten (FHM), 2022

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/fysisk-aktivitet-och-matvanor/rekommendationer-for-fysisk-aktivitet-och-stillasittande/>

Fysisk aktivitet hos barn – FHM, 2018

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/tolkad-rapportering/skolbarns-halsovanor/fysisk-aktivitet-hos-barn/>

Barns och ungas rörelsemönster – FHM, 2019

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/b/barns-och-ungas-rorelsemonster/?pub=60058>

Faktablad om fysisk aktivitet i Sverige – WHO och FHM, 2021

<https://sport.ec.europa.eu/document/sweden-physical-activity-factsheet-2021>

Nationella folkhälsoenkäten – FHM, 2022

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/om-vara-datainsamlingar/nationella-folkhalsoenkaten/>

Folkhälsorapporten 2023 – Region Stockholm, 2023

<https://www.folkhalsoguiden.se/halsa-stockholm/folkhalsorapport-2023/>

Rapport om fysisk aktivitet – Livsmedelsverket, 2020

<https://www.livsmedelsverket.se/globalassets/publikationsdatabas/rapporter/2020/2020-riksmaten-ungdom-del-3-fysisk-aktivitet.pdf>

Fysisk aktivitet hos barn och unga – PEP-rapporten, 2020

<https://generationpep.se/sv/fakta-och-rad/fysisk-aktivitet/#:~:text=Enligt%20Pep%2Drapporten%202020%20%C3%A4r,v%C3%A5rdnadshavare%20har%20en%20h%C3%B6g%20inkomst.>

Nyhet om fysisk aktivitet – Regeringens kommitté för främjande av fysisk aktivitet, 2022

<https://www.mynewsdesk.com/se/framjafys/pressreleases/ny-statistik-visar-stockholmare-mest-stillasittande-i-landet-3220266>

Fysisk aktivitet hos vuxna – Idrottsstatistik, 2022

<https://idrottsstatistik.se/motion-och-fysisk-aktivitet/fysisk-aktivitet/>

Skolbarn som är fysiskt aktiva rapporterar bättre psykisk hälsa – FHM, 2018

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-suicidprevention/vad-ar-psykisk-halsa/fysisk-aktivitet-och-psykisk-halsa/>

Fysisk inaktivitet bland kvinnor i socioekonomiskt utsatta områden i höginkomstländer – Digitala vetenskapliga arkivet, 2021

<https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?dswid=-2335&pid=diva2%3A1572167>

Jämförande studie mellan 52 länder av ungdomars fysiska aktivitet, 2019

<https://ijbnpa.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12966-019-0897-z>

Åtta investeringar i fysisk aktivitet som fungerar – ISPAH, 2020

<http://www.fysss.se/wp-content/uploads/2021/10/8-investeringar.pdf>

Så påverkas hjärnan av fysisk träning – Centrum för idrottsforskning, 2018

<https://www.idrottsforskning.se/sa-paverkas-hjarnan-av-fysisk-traning/>

Övergripande om Centrum för idrottsforskning

<https://www.idrottsforskning.se/>

Den ojämlika föreningsidrotten. SVT rapporterar om ett underlag från RF/SISU, 2023

<https://www.svt.se/special/den-ojamlika-ungdomsidrotten/>

Idrottspropositionen från 2008 (prop. 2008/2009:126) – Regeringen, 2009

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2009/02/statens-stod-till-idrotten/>

Aktuell budgetproposition (prop. 2022/23:1 Utgiftsområde 17). Sidan 155 ff – Regeringen, 2022

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2022/11/prop.-2022231>

Idrottens värdegrund, idrotten vill – RF/SISU, uppdaterad 2015

<https://www.rf.se/omriksidrottsforbundet/idrottsrorelsensstyrandedokument/idrottenvillidrottsrorelsensideprogram/>

Strategi 2025 – RF/SISU, 2019

<https://www.rf.se/RFarbetarmed/Strategi2025/>

Idrottsrörelsens styrande dokument, stadgar med mera – RF/SISU, 2022

<https://www.rf.se/omriksidrottsforbundet/idrottsrorelsensstyrandedokument>

Idrottens samhällsnytta – RF/SISU, 2017

https://www.rf.se/download/18.7e76e6bd183a68d7b7114c8/1664975872556/FOU2017_1-Idrottens%20samh%C3%A4llsnytta.pdf

Idrott och fysisk aktivitet ger bättre fysisk och psykisk hälsa – RF/SISU, 2019

<https://www.rf.se/idrottisamhallet/idrottgerbattrefysiskochpsykiskhalsa>

Hälsoekonomiska vinster av fysisk aktivitet och idrott – RF/SISU, 2022

<https://www.rf.se/idrott-i-samhallet/halsoekonomiska-vinster-av-idrott>

Hur Riksidrottsförbundet arbetar med jämställdhet – RF/SISU, 2022

<https://www.rf.se/rf-arbetar-med/trygg-och-inkluderande-idrott/normmedveten-idrott/jamstalldhet>

Idrottsstatistik

<https://idrottsstatistik.se>

RF:s arbete med hållbar utveckling – RF/SISU, 2021

<https://www.rf.se/download/18.407871d3183abb2a6133ca/1665042791642/Policy%20fo%CC%88r%20en%20h%C3%A5llbar%20svensk%20idrottsr%C3%B6relse.pdf>

Värdet av ideellt arbete – RF/SISU, 2022

<https://www.rf.se/idrott-i-samhallet/vardet-av-ideellt-arbete>

De äldre och föreningsidrotten – RF/SISU, 2022

https://www.rf.se/download/18.7e76e6bd183a68d7b711503/1664975931658/FoU2022_4%20De%20C3%A4ldre%20och%20f%C3%B6reningsidrotten.pdf

Idrottsrapporten 2022 – RF/SISU, 2023

<https://www.rf.se/download/18.58793677185c4e02999b4e8b/1674718886124/Idrottsrapporten%202022.pdf>

Rapport om idrottsanläggningar – Centrum för idrottsforskning, 2022

<https://centrumforidrottsforskning.se/kunskap-om-idrott/rapporter/idrottsanlaggningar-i-dag-och-i-morgon>

Rörelsefaktor, ett verktyg för att integrera fysisk aktivitet i samhällsplaneringen – RF/SISU, 2023

<https://www.rf.se/RFarbetarmed/idrottsanlaggningarochidrottsmiljoer/rorelsefaktor/>

Jämställdhet inom föreningsidrotten – Centrum för idrottsforskning, 2018

<https://www.idrottsforskning.se/hur-star-det-till-med-jamstalldheten-inom-idrotten/>

Idrott och jämlikhet – Centrum för Idrottsforskning, 2016

<https://centrumforidrottsforskning.se/kunskap-om-idrott/barn-och-ungdomsidrott/socioekonomiska-skillnader>

Idrotten i siffror – RF, 2021

<https://www.rf.se/download/18.407871d3183abb2a6131d8f/1665068212883/2021%20Idrotten%20i%20siffror%20-%20RF.pdf>

Marathongruppen – organisation bakom många stora löpevenemang i Stockholm

<https://marathongruppen.se/>

Klubbsverige – chefsnätverk för träningsföretagen

<https://www.klubbsverige.se/>

Svenskt Friluftsliv – paraplyorganisation för friluftsrörelsen

<https://svensktfriluftsliv.se/>

Kommunernas kostnader och intäkter, ekonomifakta 2022

<https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Offentlig-ekonomi/kommunal-ekonomi/kommunernas-kostnader-kostnader-och-intakter/>

UTKAST

Stadsledningsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2023-08-16
KS/2022:39

Svar på motion från Mats Fyhr (SD) om att ta bort avgiften för elektroniska kopior

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige anser motionen besvarad.

Sammanfattning

Mats Fyhr (SD) inkom med rubricerad motion till kommunfullmäktige i februari 2022. I motionen föreslår Mats Fyhr (SD) att Solna stad tar bort avgiften för elektroniska kopior.

Stadsledningsförvaltningen har under en längre tid arbetat med att det ska bli lättare för medborgarna att på egen hand ta del av stadens handlingar elektroniskt. Några åtgärder som genomförts är en utökning av att på webben kunna söka handlingar åtminstone en hel mandatperiod tillbaka. Förvaltningen har även etablerat ett elektroniskt arkiv som är en förutsättning för att så småningom kunna erbjuda enskilda vissa historiska dokument. Samtidigt pågår arbetet med hur dessa funktioner exempelvis ska kunna anpassas till gällande sekretessbestämmelser och GDPR. Som ett led i arbetet att förbättra stadens processer för ordning och reda bland våra handlingar samt att öka likvärdigheten i denna hantering i hela staden, centraliserades registraturen för flera förvaltningar till stadsledningsförvaltningen i januari 2023. Arbetet innefattar bland annat att utveckla och förbättra processerna i registraturen för att medborgarna på ett bra sätt ska kunna ta del av allmänna handlingar, förbättra websökningen i diariet och att öppna upp delar av e-arkivet på hemsidan. Arbetet kräver både ökad digitalisering och förändrade arbetssätt.

En av de politiska inriktningarna för mandatperioden handlar om att öka stadens öppenhet och transparens i politiska beslut. Det ska vara lätt att följa och ta del av beslut som fattas. Demokrati- och digitaliseringsberedningen har därför gett stadsledningsförvaltningen i uppdrag att se över rutiner och processer kopplade till detta. I detta arbete ska även frågan om taxan för allmänna handlingar beaktas.

Med hänvisning till det arbete som redan pågår på uppdrag av demokrati- och digitaliseringsberedningen, föreslår Stadsledningsförvaltningen att motionen anses besvarad.

Alessandra Wallman
Biträdande stadsdirektör

Elin Vrij
Kanslichef

Beslutet expedieras till:
Motionären

Solna Kommunfullmäktige den 28/2 2022

Motion angående ta bort avgifter för elektroniska kopior.

Kommunstyrelsen har taxor och avgifter och en av dessa är "avgifter för avskrifter och kopior". I november 2020 beslutade kommunfullmäktige att ta betalt för elektroniska kopior av dokument. Fram till den 31/12 2020 var det gratis att få allmänna handlingar skickade till sig via e-post, men den 1/1 2021 blev det lika dyrt som papperskopior.

I verksamhetsplan och budget för 2020 står det:

"Taxor och avgifter"

"Inga förändringar föreslås inför år 2020"

I tabellen nedanför texten står det:

"Avskrifter, kopior, utskrifter m.m."

"Beslutad KF 1996-11-25 Oförändrad gäller från och med 1996-11-25".

Men i budgeten för 2021 händer det något.

I texten ovanför tabellen har någon smugit in några extra ord som inte fanns tidigare, för då står det plötsligt:

"taxor och avgifter för avskrifter och kopior inklusive elektroniska kopior"

I tabellen nedanför texten ändrats.

"inga förändringar Beslutad KF 1996-11-25" som det stod tidigare är nu:

"oförändrad Beslutad KF 1996-11-25".

Det ser ut som att det är oförändrat. Men det är det verkligen inte. Det är inte heller någon liten ändring som infördes 2021, 83 sidor offentlig handling i PDF format kostar idag 193 kr att få via e-post.

2020 var det helt gratis.

Det ser ut som att ändringen har diskret smugits in, var alla medvetna om vad som hände? Jag var inte det.

På sidan 32 i Solna stads verksamhetsplan och budget 2021 med inriktning för 2022 2023 står det: "Nämnderna ska innan förslag till nya eller förändrade taxor samråda med kommunstyrelsen", så jag antar att kommunstyrelsen även diskuterar sina egna taxehöjningar innan de genomförs?

Solna stad söker stöd för detta i avgiftsförordningen. Denna förordning gäller för svenska myndigheter under regeringen och reglerar rätten för dessa att ta ut avgifter. Det finns inget tydligt regelverk för kommunala myndigheter, men handlingar ska tillhandahållas till självkostnadspris och får inte bli för dyra. Om Solna stad vill hänvisa till avgiftsförordningen så kanske de måste ta hänsyn till några andra faktorer.

Solna Kommunfullmäktige den 28/2 2022

Det framgår av 5§, andra stycket i avgiftsförordningen att en myndighet får besluta om storleken upp till full kostnadstäckning. Jag tvivlar dock på att ett PDF dokument kostar 193 kronor att hantera och skicka.

Justitieombudsmannen har i ett beslut den 11/4 2016 (dnr 1149-2015) uttalat att det av avgiftsförordningen följer att en myndighet måste fatta ett beslut om grunderna för att ta ut avgift för kopior av allmänna handlingar i elektronisk form. Utan ett sådant beslut saknar myndigheten rättslig grund för att ta ut avgift i dessa situationer. Jag antar ett sådant beslut fattades av kommunstyrelsen 2020.

Det är mycket viktigt att medborgarna känner att de har möjlighet ta del avhandlingar enligt offentlighetsprincipen. Allmänheten ska god insyn och kunna kontrollera en myndighetsverksamhet. Var och en ska ha rätt till och har idag möjlighet att utan kostnad läsa handlingarna på plats i stadshuset och även mot avgift få en papperskopia. Att införa dyra och onödiga avgifter för elektroniska kopior kan tolkas som ett försök att begränsa och försvåra allmänhetens tillgång till offentliga handlingar på ett smidigt och miljövänligt sätt. Det är inte bra.

På sidan 17 under rubriken "politiska prioriteringar" i Solna stads verksamhetsplan och budget 2022 med inriktning för 2023-2024 står det:

"Kommunstyrelsen får i uppdrag att utveckla och öka medborgarnas insyn i stadens verksamheter genom att underlätta tillgång till handlingar via webben."

Det är ytterst tveksamt om avgifter på elektroniska kopior är ett steg i rätt riktning.

Därför yrkar jag att:

Solna stad snarast tar bort avgiften på elektroniska kopior av offentliga dokument.

Mats Fyhr

Sverigedemokraterna Solna

Stadsledningsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2023-08-16

KS/2023:88

Svar på motion från Samuel Klippfalk (KD) och Lars Rådén (M) om att införa språklyft för äldreomsorgens personal

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att med hänvisning till omvårdnadsnämndens yttrande och vad som i övrigt framförts av stadsledningsförvaltningen förklara motionen besvarad.

Sammanfattning

Samuel Klippfalk (KD) och Lars Rådén (M) väckte den 3 april 2023 en motion om att införa ett språklyft för äldreomsorgens personal. Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar att Socialstyrelsens stöd för att underlätta för språkbedömning ska tillämpas i Solna vid nyanställning, samt att språkkunskaperna hos all personal kartläggs i enlighet med Socialstyrelsens stöd för att underlätta för språkbedömning och att undervisning sker där kunskapsluckor identifierats.

I sitt svar redogör omvårdnadsnämnden för hur omvårdnadsförvaltningen har vidtagit en rad olika åtgärder för att stödja cheferna och medarbetare i att språkutveckla arbetsplatserna både inom offentligt driven och privat verksamhet.

Bland annat framgår det att det i avtalen med utförarna inom äldreomsorg i Solna stad finns krav på att alla medarbetare ska behärska svenska språket på ett sådant sätt att hen kan kommunicera med den enskilde, deras anhöriga, övrig personal samt för att skriftligt kunna föra den dokumentation som krävs av respektive yrkeskategori.

Omvårdnadsnämnden ställer sig i sitt yttrande positivt på att vidta ytterligare åtgärder för att utveckla det svenska språket på arbetsplatserna. Nämnden understryker dock vikten av att arbetet med att utveckla språkkompetensen behöver ske systematiskt och utgå från Kompetensstrategin för medarbetare inom äldreomsorg som omvårdnadsnämnden har antagit (ON/2021:65).

Nämnden föreslår att kommunfullmäktige förklarar motionen besvarad.

Stadsledningsförvaltningen föreslår med hänvisning till omvårdnadsnämndens yttrande att förklara motionen besvarad.

Alessandra Wallman
Biträdande stadsdirektör

Elin Vrij
Kanslichef

Beslutet expedieras till:
Motionären

Omvårdnadsnämnden**§ 52****Svar på motion från Samuel Klippfalk (KD) och Lars Rådén (M) om att införa ett språklyft för äldreomsorgens personal (ON/2023:59)****Beslut**

Omvårdnadsnämnden överlämnar tjänsteskrivelsen som sitt yttrande och föreslår kommunfullmäktige att anse motionen besvarad.

Sammanfattning

Den 3 april 2023 väckte Samuel Klippfalk (KD) och Lars Rådén (M) en motion om att införa ett språklyft för äldreomsorgens personal. Motionen menar att personal inom äldreomsorg måste kunna förstå brukarens behov och önskemål så att denne känner tillit, välbefinnande och trygghet. Tydlig kommunikation är särskilt viktig för äldre med nedsatt hörsel eller demensdiagnos. Otillräckliga språkkunskaper kan leda till att den äldre ger upp på kommunikationen och blir mer ensam och isolerad.

I motionen föreslås kommunfullmäktige att besluta:

att Socialstyrelsens stöd för att underlätta för språkbedömning tillämpas på adekvat sätt i samtlig nyanställning av personal inom äldreomsorg (såväl offentligt driven som privat) i Solna

att all personals (såväl offentligt driven som privata utförare) språkkunskaper kartläggs i enlighet med Socialstyrelsens stöd för att underlätta för språkbedömning och att undervisning sker där kunskapsluckor identifierats.

Yrkanden

Martin Karlsson (C) föreslår att omvårdnadsnämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Samuel Klippfalk (KD) föreslår att omvårdnadsnämnden beslutar att bifalla motionen enligt *bilaga 1*.

Zanna Mårtensson (M), Eva Holmquist (M) och Annica Wohlin Wottrich (L) ansluter sig till förslaget.

Beslutsgång

Ordförande konstaterar att det finns två förslag till beslut:

Förvaltningens förslag

Samuel Klippfalks (KD) förslag

Ordförande ställer förslagen mot varandra och konstaterar att omvårdnadsnämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Signatur

Reservationer

Samuel Klippfalk (KD), Zanna Mårtensson (M), Eva Holmquist (M) och Annica Wohlin Wottrich (L) reserverar sig till förmån för förslag enligt *bilaga 1*.

Yrkande

Det finns stora fördelar med att samtliga verksamheter använder Socialstyrelsens standardiserade stöd för att underlätta för språkbedömning av äldreomsorgens personal.

Idag kan olika chefer använda sig utav olika bedömningsverktyg, som kan ha upprättats informellt i det lokala arbetslaget. Personer som på grund av brister i språket inte får anställning hos en arbetsgivare kan få det hos en annan arbetsgivare, trots att det är samma uppgifter som ska utföras. Det blir svårt att förutsäga vem som får anställning och på vilka kriterier. Med Socialstyrelsens standardiserade stöd som tillämpning i alla verksamheter kan man såväl kartlägga språkkunskaper som fylla kunskapsluckor, samtidigt som en mer enhetlig bedömning erhålles.

Därför anser vi att omvårdnadsnämnden bör ställa sig bakom motionens förslag att införa Socialstyrelsens standardiserade verktyg för språkbedömning vid samtliga nyanställningar, samt att kartlägga all personals språkkunskaper för att stärka språkundervisningen där kunskapsluckor identifierats.

Vi föreslår omvårdnadsnämnden besluta

Att bifalla motionen.

Samuel Klippfalk
Kristdemokraterna

Omvårdnadsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2023-05-29
ON/2023:59

Yttrande över motion av Samuel Klippfalk (KD) och Lars Råden (M) om att införa språklyft för äldreomsorgens personal

Förslag till beslut

Omvårdnadsnämnden överlämnar tjänsteskrivelsen som sitt yttrande och föreslår kommunfullmäktige att anse motionen besvarad.

Sammanfattning

Den 3 april 2023 väckte Samuel Klippfalk (KD) och Lars Råden (M) en motion om att införa ett språklyft för äldreomsorgens personal. Motionen menar att personal inom äldreomsorg måste kunna förstå brukarens behov och önskemål så att denne känner tillit, välbefinnande och trygghet. Tydlig kommunikation är särskilt viktig för äldre med nedsatt hörsel eller demensdiagnos. Otillräckliga språkkunskaper kan leda till att den äldre ger upp på kommunikationen och blir mer ensam och isolerad.

I motionen föreslås kommunfullmäktige att besluta:

att Socialstyrelsens stöd för att underlätta för språkbedömning tillämpas på adekvat sätt i samtlig nyanställning av personal inom äldreomsorg (såväl offentligt driven som privat) i Solna

att all personals (såväl offentligt driven som privata utförare) språkkunskaper kartläggs i enlighet med Socialstyrelsens stöd för att underlätta för språkbedömning och att undervisning sker där kunskapsluckor identifierats.

Omvårdnadsförvaltningens yttrande över motionen

Förvaltningen ser positivt på att vidta åtgärder för att utveckla det svenska språket på arbetsplatserna. Förvaltningen anser att arbete för att utveckla språkkompetensen behöver ske systematiskt och utgå från Kompetensstrategin för medarbetare inom äldreomsorg som omvårdnadsnämnden har antagit (ON/2021:65). Detta innebär att arbetet behöver omfatta såväl andraspråkstalare som strukturer, ledning och organisation.

Bakgrund till yttrandet

En stor andel av medarbetare inom äldreomsorgen är andraspråkstalare. Detta i kombination med det stora rekryteringsbehovet ställer krav på att minska de språkliga och kommunikativa barriärerna så att kompetens- och resursbehovet kan tillgodoses.

Kommuner runt om i landet har på senare tid vidtagit åtgärder för att höja medarbetarnas kunskap i det svenska språket. Bland satsningar kan verksamhetsförlagd undervisning, kartläggning av medarbetarnas kunskap i svenska språket och lärarledd undervisning nämnas. Resultaten har inte kunnat mätas men upplevelsen är att åtgärderna inte har gett önskat effekt. Av Göteborg stads arbeteⁱ med språkmedvetenhet på arbetsplatsen framkommer det att det finns risk för att missförstånd och brister alltid ses som resultat av bristande språkförmåga hos en anställd, när det många gånger handlar om generell eller specifik yrkeskompetens eller att människor har olika kulturella referensramar kring saker som mat, städning, högtider, omsorg, omvärldskunskap med mera. Om man inte är noggarna med att analysera och definiera vad som orsakar missförstånd eller brister i kvalitet så kan det leda till att man vidtar fel åtgärder för att komma till rätta med bristerna. Insatserna behöver kombinera både språk- och kunskapsutveckling och då är det viktigt att arbeta med en bred arsenal av åtgärder och insatser för att stärka den språkliga förmågan, och inte genomföra isolerade utbildningsinsatser enbart i språket.

Enligt Socialstyrelsenⁱⁱ kan språkutvecklande arbete inte enbart utgå från bedömning av medarbetarnas språkkunskaper. Man behöver även bedöma arbetsplatsens kapacitet att stötta medarbetare i den fortsatta språkutvecklingen. Det behövs strukturer som stöttar språkutvecklingen på jobbet, och skapar ett öppet och tillåtande klimat kring språkfrågor. Arbetet behöver ske på ett systematiskt sätt där effekten av olika satsningar och åtgärder regelbundet mäts och utvärderas.

I avtalet med utförarna inom äldreomsorg i Solna stad finns det krav på att alla medarbetare ska behärska svenska språket på ett sådant sätt att hen kan kommunicera med den enskilde, deras anhöriga, övrig personal samt för att skriftligt kunna föra den dokumentation som krävs av respektive yrkeskategori.

Omvårdnadsförvaltningen har vidtagit en rad olika åtgärder för att stödja cheferna och medarbetare i att språkutveckla arbetsplatsen, men dessa åtgärder behöver utvecklas och systematiseras. Förvaltningen anser att det är nödvändigt att lösa denna utmaning i samverkan med utförarna.

Så gott som samtliga verksamheter använder sig idag av enklare arbetsprov för att testa språkkompetensen vid rekrytering. Ett standardiserat verktyg tillämpas inte. Cheferna menar att ett standardiserat språktest riskerar att begränsa urvalet vid rekrytering, och i vissa fall sortera bort en kompetent medarbetare som exempelvis på grund av stress vid anställningsintervjun inte kunnat prestera. Detta kan medföra att rekrytering avbryts med personalbrist som följd.

För att underlätta kommunikationen har vissa verksamheter tagit fram samtalsmallar som kan användas vid samtal med boende och anhöriga. Vidare har det tagits fram textmallar som kan användas vid dokumentation. En del verksamheter har sett över de skriftliga rutinerna för att underlätta tillämpningen av dem. Solna har utbildat tre språkombudsutbildare för att utbilda språkombud på arbetsplatserna. En verksamhet i Solna har följt konceptet till fullo med goda resultat. Medarbetarna upplever att arbetsmiljön är bättre och risk för missförstånd har minskat. Förvaltningen fortsätter att ersätta utförarna för merkostnader som språkombudsutbildningarna

kan medföra och planerar att lyfta denna verksamhet som goda exempel för att uppmuntra fler att vilja arbeta enligt konceptet.

Förvaltningen har under 2021-2022 bedrivit ett projekt för att utveckla yrkessvenska inom hemtjänst. Ett 50-tal medarbetare inom hemtjänst har fått tillgång till ett utbildningsmaterial i poddformat där man tränar på vardagssvenska, yrkessvenska och olika uttryck. Utvärderingen visar att där det har funnits en engagerad ledning har poddarna använts. Det har i sin tur lett till goda förutsättningar för en språkutvecklande arbetsplats där språk finns med på agendan.

Arbete med språkutvecklande processer kräver en aktiv och engagerad ledning och motiverade medarbetare. Arbetet behöver fortlöpa efter att satsningar har gjorts för att den nya kunskapen ska få fäste hos medarbetaren.

Från och med den 1 juli 2023 finns det möjlighet för undersköterskorna att ansöka om bevis för att kunna använda yrkestiteln undersköterska. Samtliga undersköterskor behöver på ett eller annat sätt visa på att de bland annat uppfyller krav i det svenska språket. Socialstyrelsens bedömning av språkkompetensen kommer att vara vägledande för förvaltningen. När förvaltningen fått kännedom om utfallet kommer Socialstyrelsens Stöd för språkbedömning i undervisningen beaktas gällande vilka åtgärder som behöver vidtas för att rusta medarbetarna inom såväl offentligt driven som privat utförare att få bevis. För att skynda på den processen planerar förvaltningen att uppmuntra medarbetarna att ansöka om bevis mot en viss ersättning.

Förvaltningen anser att arbete för att utveckla språkkompetensen behöver ske systematiskt och utgå från Kompetensstrategin för medarbetare inom äldreomsorg som omvårdnadsnämnden har antagit (ON/2021:65). Detta innebär att arbetet behöver omfatta såväl andraspråkstalare som strukturer, ledning och organisation.

Veronika Hässelborg
Tf Förvaltningschef

Mona Zakeri
Kvalitetsutvecklare

Beslutet expedieras till:
Kommunstyrelsen

1 ⁱ Bilaga Språkförmåga i äldreomsorgen Information till verksamheter som ska använda stödet' sid 7-8
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2023-2-8349-bilaga-information-till-verksamheter-som-ska-anvanda-stodet.pdf>

2 ⁱⁱ Bilaga Språkförmåga i äldreomsorgen Information till verksamheter som ska använda stödet' sid 8
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2023-2-8349-bilaga-information-till-verksamheter-som-ska-anvanda-stodet.pdf>

3 Motion Bifogas.

Solna den 3 april 2023
Kommunfullmäktiges sammanträde

Motion om att införa ett språklyft för äldreomsorgens personal

Ett viktigt verktyg inom äldreomsorg är kommunikation, både mellan personal och äldre men även inom personalen. Detta gäller såväl den muntliga som den skriftliga kommunikationen, båda är viktiga för att personalen ska klara av sitt arbete på ett bra sätt. Tyvärr är personalens språkkunskaper många gånger undermåliga, vilket leder till frustration, otrygghet och risker för den äldre.

Personalen måste kunna förstå brukarens behov och önskemål så att denne känner tillit, välbefinnande och trygghet. Tydlig kommunikation är särskilt viktig för äldre med nedsatt hörsel eller demensdiagnos. Otillräckliga språkkunskaper kan leda till att den äldre ger upp på kommunikationen och blir mer ensam och isolerad.

Kommunikationsbrist kan även bli en hälsorisk: missförstånd kan innebära felaktig medicinering, felaktiga uppgifter i dokumentationen, eller att man missar tidiga symtom på en stroke, demens eller andra sjukdomar.

Den förra regeringen gav Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett stöd för att underlätta för verksamheter inom äldreomsorgen att bedöma om personalen har tillräcklig språkförmåga för de aktuella arbetsuppgifterna, som publicerades i februari 2023. Underlaget anger 26 kompetensmål och vilken språkförmåga som behövs för att uppnå dem.

Här finns stora utmaningar. Mellan 2021 och 2031 beräknas andelen personer över 80 år öka med nästan 50 procent i landet, samtidigt som andelen i yrkesför ålder endast ökar med 4 procent. Idag sysselsätter välfärden en fjärdedel av alla i arbetskraften, men på grund av skiftande demografi behöver hälften av alla i arbetskraften jobba inom välfärden framöver om vi fortsätter arbeta på det sätt vi gör idag. Behovet av personal är alltså enormt, och alla kommer inte kunna uppfylla språkraven. I en sådan prioritering måste framför allt de som arbetar vårdnära ha goda svenskkunskaper.

13 procent av landets kommuner har eller ska börja införa språktester för personalen inom äldreomsorgen. I Tidöavtalet slår den nya regeringen fast att språkrav för personal i äldreomsorgen ska utredas. Det behövs en kvalitetshöjning för äldreomsorgens personal i Solna redan idag. Första steget är en kartläggning av personalens språkkunskaper, för att sedan i steg två erbjuda utbildning i de delar där man ser luckor i personalens kunskaper.

Vi föreslår därför kommunfullmäktige besluta:

att Socialstyrelsens stöd för att underlätta för språkbedömning tillämpas på adekvat sätt i samtlig nyanställning av personal inom äldreomsorg (såväl offentligt driven som privat) i Solna

att all personals (såväl offentligt driven som privata utförare) språkkunskaper kartläggs i enlighet med Socialstyrelsens stöd för att underlätta för språkbedömning och att undervisning sker där kunskapsluckor identifierats.

Samuel Klippfalk
Kristdemokraterna

Lars Rådén
Moderaterna